

Borgå stads VÄLFÄRDSPLAN

24
25

Innehåll

Inledning	3	VÄLFÄRDSPLAN FÖR BARN OCH UNGA	26
Lagstadgad verksamhet	4	Barnets rättigheter, nationella barnstrategin och barnvänligt arbete i Borgå	28
Främjande av välfärd och hälsa	4	Läget i fråga om barns och ungas välfärd	29
Förebyggande rusmedelsarbete	5	Sektorspecifika tjänster för barn, ungdomar och familjer samt samarbete	34
Dokumenthelheten	6	Åtgärderna som ingår i välfärdsplanen för barn och unga	44
Välfärden främjas genom samarbete	7	VÄLFÄRDSPLAN FÖR UNGA VUXNA OCH PERSONER I ARBETSFÖR ÅLDER	46
Borgås befolkning och välfärd	10	Läget i fråga om välfärden för unga vuxna och personer i arbetsför ålder	48
Mål, vision och indikatorer i fråga om välfärd och hälsa	12	Sektorspecifika tjänster för unga vuxna och personer i arbetsför ålder samt samarbete	51
Mål 1: Stärkande av det mentala välbefinnandet	12	Åtgärder i välfärdsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder	62
Mål 2: Stärkande av de hälsosamma levnadsvanorna	13	VÄLFÄRDSPLAN FÖR ÄLDRE	64
Mål 3: stärkande av delaktigheten och aktiviteten	13	Läget i fråga om välfärden för äldre	66
Andra teman som är viktiga för välfärd och hälsa	15	Kost	68
Vardagens säkerhet	15	Boende	68
Förebyggande av våld, mobbning och trakasserier och krisplanen i småbarnspedagogiken och skolorna	16	Sektorspecifika tjänster för äldre samt samarbete	70
Tillgänglighet och framkomlighet	17	Åtgärder i välfärdsplanen för äldre	78
Likabehandling och jämställdhet samt kulturell mångfald	18	Källor	80
Specialgrupper	19		
Delaktighet samt påverkansorgan	20		
Ungdomsfullmäktige	21		
Handikapprådet	21		
Äldrerådet	21		
Allmänna åtgärder för att utveckla välfärden och hälsan	22		
Uppföljning av välfärdsplanen	23		
Främjande av välfärd och hälsa i stadens övriga handlingar	24		
Bilagor	25		

Inledning

Välfärdsberättelsearbetet är indelat i två delar: välfärdsberättelsen, som beskriver nuläget för välfärden, och välfärdsplanen, som beskriver mål och åtgärder för att förbättra välfärden. Välfärdsarbetet rapporteras årligen till stadsfullmäktige. Välfärdsberättelsen och -planen för åren 2022–2025 har godkänts i stadsfullmäktige 23.2.2022 (§16) och välfärdsplanen för barn och unga för åren 2022–2025 godkändes 25.1.2023 (§8). Bäst i vardagen - Välfärdsplanen för äldre samt Planen för mental hälsa och rusmedelsarbete gällde till slutet av 2023.

Borgå stads välfärdsplan uppdaterades i samband med välfärdsområdesreformen, varvid de olika planerna sammanställdes till en helhet och integrerades i fullmäktigeperiodens tidtabellscykel. Den uppdaterade planen innehåller en allmän del och tre åldersgruppsspecifika delar (barn och unga, unga vuxna och personer i arbetsför ålder, äldre). I varje del beaktas de valda målen för välfärd och hälsa. Den lagstadgade verksamhetsplanen för förebyggande rusmedelsarbete är en del av helheten. Stadsstyrelsen godkände utvecklingsriktningen hösten 2023 och nästa välfärdsberättelse, på basis av vilken man utarbetar en ny plan för följande fullmäktigeperiod, färdigställs våren 2025.

Kommunerna och välfärdsområdena ansvarar för främjandet av invånarnas välfärd och hälsa i sin verksamhet. Syftet med denna välfärdsplan är att beskriva hur Borgå stad arbetar för att främja invånarnas välfärd och hälsa både självständigt och i samarbete med olika organisationer, samarbetsparter och välfärdsområdet. I fråga om välfärdsområdet presenterar denna plan endast det som

tydligt genomförs i samarbete med staden. I planen har man denna gång strävat efter att på ett mer omfattande sätt beskriva stadens arbete för att främja välfärd och hälsa, så att temats omfattning och stadens åtgärder för välfärd och hälsa i det grundläggande arbetet blir tydligare för kommuninvånarna, beslutsfattarna, stadens anställda och samarbetsparterna. Denna välfärdsplan har beretts gemensamt av sektorerna.

Med välfärdsplanen strävar man efter att främja stadens invånares välfärd, att jämna ut skillnaderna i välfärd och att säkerställa smidiga tjänster i samarbete med olika aktörer. Den är ett centralt verktyg i välfärdsledningen och grundar sig på riksomfattande forskningsresultat. Planen är starkt integrerad i stadens strategi, i synnerhet i spets temat "Bäst i vardagen", men den stöder även andra strategiska tyngdpunkter. Förverkligandet av stadsstrategin följs upp med fastställda indikatorer, där HYTE-koefficienten beskriver arbetet för att främja välfärd och hälsa. Uppföljningsrapporterna för stadens ekonomi och bokslutet innehåller även aspekter som främjar välfärden. I stadens årliga budget fattas beslut om resurser som anvisas för tjänster för barn, unga, unga vuxna, personer i arbetsför ålder och äldre.

Tilläggsdelen i statsandelen för främjande av välfärd och hälsa, dvs. HYTE-koefficienten, är ett incitament som innebär att beloppet på kommunernas statsandel bestäms enligt kommunernas arbete för att främja välfärd och hälsa. Genom detta vill man säkerställa att kommunerna aktivt främjar invånarnas välfärd och hälsa. Ifrågasvarande incitament har delats till kommunerna för första

gången i början av 2024 utifrån resultaten från 2023. Borgå stads resultat var 73 poäng. HYTE-koefficienten rapporteras i helheten som gäller strategins indikatorer.

Lagstadgad verksamhet

I främjandet av välfärd och hälsa samt i det förebyggande rusmedelsarbetet har kommunerna och välfärdsområdena lagstadgade uppgifter som är parallella och sammanflätas i kontaktytorna. I fråga om dessa övervakar Regionförvaltningsverket (RFV) att kommunernas och välfärdsområdenas lagstadgade uppgifter genomförs.

Främjande av välfärd och hälsa

Uppgiften att främja välfärd och hälsa är omfattande och tväradministrativ i kommunen, varvid åtgärder för att främja välfärden görs inom alla sektorer i Borgå stad. Därtill främjas välfärden och hälsan i samarbete med lokala och regionala aktörer (bl.a. organisationer och föreningar). Varje kommuninvånare ansvarar även för att främja sin egen välfärd och hälsa.

Kommunerna har följande uppgift enligt 1 § i kommunallagen (410/2015): "Kommunen ska främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt." Denna princip återfinns även i FN:s Agenda 2030-mål, där hållbarheten delas in i 17 delfaktorer. Aspekten som gäller social hållbarhet betonar i synnerhet välfärden hos kommuninvånare som har den svagaste ställningen. Detta inbegriper utjämning av skillnaderna i hälsa och välfärd, exempelvis minskande av barnfamiljernas fattigdom, och jämställdhet och likabehandling, som behandlas senare i dokumentet.

Grundprincipen är att ingen ska bli lämnad åt sitt öde. I stadens verksamhet strävar man därför efter att förebygga särutvecklingen och att säkerställa lika möjligheter för alla att delta i stadens verksamhet. I kommunstrategin bör man även beakta främjandet av kommuninvånarnas välfärd och hälsa i enlighet med 37 § i kommunlagen.

I 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) föreskrivs följande om kommunernas främjande av välfärd och hälsa:

Kommunen ska:

- Bära det primära ansvaret för främjandet av hälsa och välfärd i sin verksamhet.
- I sin strategiska planering sätta upp mål och fastställa åtgärder.
- Beakta de uppskattade konsekvenserna av sina beslut för människors hälsa och välfärd enligt befolkningsgrupp.

- Utse ett organ som ska ansvara för främjandet av hälsa och välfärd.
- Följa invånarnas levnadsförhållanden, hälsa och välfärd och de faktorer som påverkar dessa i varje område och inom varje befolkningsgrupp.
- Årligen lämna en rapport till fullmäktige om hälsa och välfärd och en gång per fullmäktigeperiod utarbeta en välfärdsberättelse och välfärdsplan.
- Samarbeta med välfärdsområdet och bistå det med sin sakkunskap i främjandet av välfärd och hälsa samt samarbeta med andra offentliga aktörer, privata företag och allmännyttiga samfund i området.
- Främja goda verksamhetsförutsättningar och påverkningsmöjligheter för de organisationer som utför hälso- och välfärdsfrämjande arbete.
- Delta i årliga förhandlingar om främjande av välfärd och hälsa.

Förebyggande rusmedelsarbete

Kommunerna och välfärdsområdena har samma lagstadgade uppgifter i det förebyggande rusmedelsarbetet (Lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet 523/2015, 5 och 6 §, Lag om ordnande av social- och hälsovård 612/2021, 6 och 7 §).

- Beakta det förebyggande rusmedelsarbetet som en del av främjandet av välfärd och hälsa samt planeringen och uppföljningen som gäller det (inkl. årliga förhandlingar om välfärd och hälsa).
- Följa upp rusmedelsläget enligt område och befolkningsgrupp samt informera om detta.
- Information om rusmedels-, tobaks- och nikotin- samt penningsspelsskador och minskande av dessa till individer och hela befolkningen.
- Öka och stödja kompetensen i förebyggandet av rusmedels-, tobaks- och nikotin- samt penningsspelsskador i alla uppgifter i kommunen och välfärdsområdet.
- Presentera och främja det förebyggande rusmedelsarbetets åtgärder inom olika förvaltningsområden.
- Samordna åtgärderna mellan kommunen och välfärdsområdet samt tillsammans med olika aktörer (bl.a. polisen, övervakningen av iakttagandet av alkohol- och tobakslagarna, näringslivet och allmännyttiga samfund som deltar i det förebyggande rusmedelsarbetet).
- Främja invånarnas möjligheter att delta och påverka för att minska skadorna.

Det förebyggande rusmedelsarbetet är ett viktigt lagstadgat grundarbete i kommunen och dess mål är att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. Arbetet strävar efter att förhindra och minska alkoholens, tobakens, nikotinprodukternas, drogernas och penningsspelens skadliga verkningar. Det förebyggande rusmedelsarbetet reagerar även på utmaningar i den mentala hälsan, och med samma åtgärder kan man förhindra bäge. Det före-

byggande rusmedelsarbetets mål är att skapa ett samhälle som stöder en nykter livsstil och styr kommuninvånarna till nyktra val. Dess målgrupp är hela befolkningen i Borgå, i synnerhet de som inte ännu har drabbats av problem på grund av beroenden.

Det är flera olika aktörer som ansvarar för genomförandet av det förebyggande rusmedelsarbetet, inklusive myndigheter, organisationer, företag och samfund. Staden har en viktig roll i det förebyggande rusmedelsarbetet inom sina sektorer, såsom inom småbarnspedagogiken, i skolorna, i ungdomsarbetet, i sysselsättningstjänsterna och i stadsutvecklingen. Varje kommuninvånare ansvarar också själv för att främja det förebyggande rusmedelsarbetet.

I och med välfärdsområdesreformen övergick samordnaren för det förebyggande rusmedelsarbetet till välfärdsområdets tjänst. Välfärdskoordinatorn på serviceområdet Finansiering och Strategi i stadens koncerntjänster fungerar från början av 2023 vid sidan av sitt eget arbete som kontaktperson i ärenden som gäller förebyggande rusmedelsarbete. Staden har inte en separat resurs som enbart samordnar och genomför förebyggande rusmedelsarbete. Sommaren 2023 genomfördes en kartläggning i stadsorganisationen för att förtydliga lägesbilden. Det förebyggande rusmedelsarbetet stöds i huvudsak av stadens verksamhet och tydliga verksamhetsmodeller finns i skolorna och ungdomsarbetet. När det gemensamma arbetet framskrider kan tabellen preciseras även i fråga om andra aktörer. Sammanställningen i fråga finns som bilaga 3 till detta dokument.

Samarbetet mellan organisationer som bedriver förebyggande rusmedelsarbete samordnas på riksnivå av organisationsnätverket för förebyggande rusmedelsarbete (EPT-nätverket), som samordnas av Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf. Nätverket lyfter fram högklassig information och metoder, och ger det förebyggande rusmedelsarbetets resultat synlighet. Borgå stad har en förbindelse till organisationsaktörerna.

Dokumenthelheten

Vårdförhållandearbetet som det föreskrivs om i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2921) indelas i två delar: vårdförhållandebeskrivningen, som beskriver nuläget för vårdförhållanden, och vårdförhållandenplanen, som beskriver mål och åtgärder för att förbättra vårdförhållanden. Vårdförhållandearbetet rapporteras årligen till stadsfullmäktige.

Vårdförhållandenplanen för barn och unga är en lagstadgad handling som det föreskrivs om i 12 § i barnskyddslagen (417/2007). I den paragrafen föreskrivs om utarbetande av planen, planens innehåll, godkännande av planen och tidtabellen för uppdatering av planen. Till vårdförhållandenplanen för barn och unga ska därtill fogas elev- och studerandevårdsplanerna för utbildningsanordnarna som finns på kommunens område och som grundar sig på 13 § i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013). I enlighet med förvaltningsstadgan godkänns Borgå stads utbildningsanordnarens elev- och studerandevårdsplaner i de finska och svenska sektionerna och uppdateras årligen. De gällande elev- och studerandevårdsplanerna finns på Elevvård - Borgå. En utnämnd styrgrupp ansvarar för planen.

Kommunen ska också utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välfärd, hälsa, funktionsförmåga och självständiga liv. Planen är en del av den vårdförhållandebeskrivning och -plan som avses i 6 § 3 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

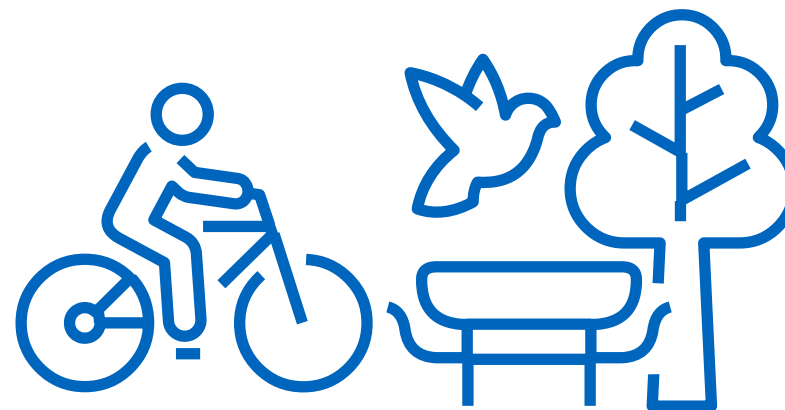
Enligt lagen (lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet 523/2015) ska det förebyggande rusmedelsarbetet integreras i kommunernas planer som styr främjandet av välfärd och hälsa samt uppföljningen och rapporteringen av dem. Det förebyggande rusmedelsarbetet har beaktats i denna vårdförhållandenplan, eftersom målet är att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa.

Den regionala vårdförhållandebeskrivningen och -planen utarbetas av ett organ för främjande av välfärd och hälsa som utses av Östra Nylands vårdförhållandenområde (Lag om ordnande av social- och hälsovård 7 §). Därtill utarbetar vårdförhållandenrådet andra regionala, åldersgruppspecifika planer som beskriver verksamheten och en plan för det regionala förebyggande rusmedelsarbetet.

Vårdförhållandebeskrivningearbetet indelas i två delar: vårdförhållandebeskrivningen och vårdförhållandenplanen.

Välfärden främjas genom samarbete

I Borgå stad sker främjande av välfärd och hälsa som en del av alla sektors tjänster. Arbetet är tväradministrativt och förutsätter samarbete med olika aktörer. För att hantera den stora helheten behövs olika arbetsgrupper och nätverk som stöder både den lagstadgade verksamheten och samordningsarbetet. Sektorerna beskriver i större detalj sitt samarbete med olika aktörer i de åldersgrupps-specifika avsnitten i planen.

För Borgå stad har man genom stadsdirektörens tjänsteinnehavarbeslut (§ 16/2023) fastställt följande arbetsgrupper för hälsa och välfärd: ledningsgruppen, styrgruppen och gruppen för barn och unga. Tills vidare har man inte ansett det vara nödvändigt att behandla det förebyggande rusmedelsarbetet i en separat arbetsgrupp, eftersom de bästa genomförandesätten inom ramen för nuvarande resurser och arbetsfördelningen med välfärds-

området ännu till denna del är oklara. Förutom dessa finns det flera andra interna och externa arbetsgrupper och nätverk i staden.

Från början av 2023 ansvarar Östra Nylands välfärdsområde för Borgåbornas social-, hälso- och räddningstjänster. Detta innebär ett tätt samarbete mellan stadens olika sektorer och välfärdsområdet. För Borgå stads del godkändes det strategiska samarbetsavtalet i stadsfullmäktige 30.8.2023. I avtalet kom man överens om samarbetets principer, strategiska och operativa samarbetsstrukturer samt ansvaren. Syftet med avtalet är att främja samarbetet genom att fastställa strukturer och ansvariga parter för det. Med det strategiska samarbetsavtalet strävar man efter att skapa en klar grund för ett smidigt samarbete och att förtydliga ansvarsfördelningen i anknytning till det. Det strategiska avtalet godkändes i områdesfullmäktige 14.11.2023.

”

Arbetet är tväradministrativt och förutsätter samarbete med olika aktörer.”

STRATEGISK NIVÅ

Forum

Verksamhet och ledarskap inom det strategiska samarbetet

Forum för politiskt beslutsfattande ▲

Sammanfattas av välfärdsrådets politiska ledning

- Uppdraget är att säkerställa att samarbetet på den strategiska nivån fungerar.

Tjänsteinnehavarledningens samarbetsforum ■

Man kommer tillsammans överens om vem som ska vara sammankallande

- Uppdraget består i att leda det samarbete som man kommit överens om i det strategiska avtalet.

Östra Nylands regionala säkerhets- och beredskapsforum ▲

Sammanfattas av välfärdsrådet

- Uppdraget är att styra och sammanlänka beredskapen i välfärdsrådets social- och hälsovård. Forumet tar inte ställning till kommunernas övriga beredskap, lägesbilden och har ingen roll som koordinerar beredskapen i kommunerna eller förpliktar dess operativa styrning.

OPERATIV NIVÅ Fattar inga beslut och delar inte ut resurser

Arbetsgrupper

Lagstadgade arbetsgruppsuppgifter hos nämnda företrädare.

Regional arbetsgrupp för studerandevård ▲

Sammanfattas av välfärdsrådet

- Arbetsgruppens uppdrag är att uppfölja den regionala planen för studerandevården och samarbetet mellan studerandevården, utbildningsanordnare, social- och hälsovårdstjänster och andra behövliga tjänster, behandla samarbetsfrågor som gäller studerandevården mellan välfärdsområdet och utbildningsanordnare som är verksamma där.

Respektive kommuns styrgrupp för studerandevården ●

Sammanfattas av kommunen

- Arbetsgruppens uppdrag består i att ansvara för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen, utvärderingen och information om den studerandevård som respektive utbildningsanordnare ordnar.

Respektive kommuns arbetsgrupp för barns och ungas välmående ●

Sammanfattas av kommunen

- Arbetsgruppens uppdrag är att samla en sammanlagd bild av barnens och ungas välmående (alla de som är under 29 år) i kommunen genom att samla in uppgifter om ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån dem utvärdera läget, komma med förslag till kommunens ledning, det lokala beslutsfattandet och som stöd för planer.

Ledningsnät

Informationsutbyte, koordinering och åtgärder enligt teman för att göra arbetet smidigare sujuvoittamiseksi

Regionalt nätverk för förebyggande rusmedelsarbete ▲

Sammanfattas av välfärdsrådet

- Uppdraget består i att informera om risker med missbruk och att påverka attityder till användningen av rusmedel samt att få till stånd en minskning av användningen av rusmedel.
- Stöder kommunerna i att ordna och genomföra förebyggande arbete. Kommunerna främjar arbetet i sin egen organisation på det sätt som de väljer att göra.
- I detta skede är metoden "Fyra vindar" välfärdsrådets egen metod.

Nätverket för koordinatörer för hälsa och välfärd ▲

Sammanfattas av välfärdsrådet

- Är det regionala samarbetsnätverket för främjande av hälsa och välfärd.
- Uppdraget består i att ta fram tema för sammanställda uppgifter, utbyta uppgifter och förse de egna organisationerna med uppgifter.
- Möten enligt teman, enligt årsklockan. Innehåll bl.a.: **Sunda levnadsvanor** (näring, sömn, rusmedel, rörlighet), **Kulturellt välbefinnande**, **De äldres välbefinnande**, **Delaktighet**

Regionalt nätverk för sysselsättning och integration ●

Sammanfattas av kommunen

- Är det regionala samarbetsnätverket för sysselsättning och integration.
- Uppdraget består i att göra arbetet smidigare samt att sammanställa och utbyta uppgifter samt förse de egna organisationerna med uppgifter.

Sammanfattare

- ▲ Vfo sammankallar
- Kommunen sammankallar
- Avtalas tillsammans

Bild: Samarbets-, arbetsgrupps- och nätverksstrukturen som godkändes i det strategiska samarbetsavtalet.

Förhandlingarna om främjande av välfärd och hälsa är förhandlingar mellan välfärdsområdet, kommunerna och andra aktörer som sammankallas av välfärdsområdet. I förhandlingarna fattar man beslut om mål och åtgärder, samarbete, uppföljning, verksamhetsmodeller och informationsgång i fråga om främjande av välfärd och hälsa. Förhandlingarna om främjande av välfärd och hälsa är en del av kommunernas och välfärdsområdenas kontaktsarbete. Förhandlingarna möjliggör en gemensam synpunkt för kommunen, välfärdsområdet och staten samt engagemang för de gemensamma målen. Enligt lagen ska förhandlingar ordnas minst en gång per år. Den första kallelsen till förhandlingar väntas år 2024.

En viktig del av samarbetet är produktion och spridning av välfärdsuppgifter mellan kommunen och välfärdsområdet. Med hjälp av uppgifterna kan man planera tjänsterna bättre och mer proaktivt, och samtidigt kan man försöka förhindra att problemen blir värre. Det är särskilt viktigt för välfärdsområdet att ta fram information exempelvis om borgåbornas hälsa och välfärd, för att förebyggande åtgärder ska kunna riktas effektivt.

Lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) föreskriver att både kommunerna och välfärdsområdena är skyldiga att främja verksamhetsförutsättningar och påverkningsmöjligheter för de organisationer som utför hälso- och välfärdsfrämjande arbete. Med stöd av lagen har kommunen således en skyldighet att främja – men

inte nödvändigtvis med bidrag stödja – verksamhetsförutsättningarna och påverkningsmöjligheterna för de organisationer som utför hälso- och välfärdsfrämjande arbete. Att klassificera organisationer som utför hälso- och välfärdsfrämjande arbete har visat sig vara mycket svårt även på riksnivå. Utgångspunkten är att kommunerna redan på basis av andra speciallagar har skyldigheter att stödja organisationernas verksamhetsförutsättningar.

Samarbetet som görs med organisationsfältet i Borgå anses vara mycket täckande. Det kan framträda som bidrag, erbjudande av lokaler, informationssamarbete och genomförande av gemensamma projekt. Borgå har inte en separat samordnare för organisationssamarbete, men serviceområdena samarbetar med lokala organisationer som en del av den normala verksamheten. Därtill stärker representanter för äldrerådet och handikapprådet samarbetet med olika föreningar. Utvecklingen av samarbetet är en kontinuerlig process i Borgå, och bidragspraxisen iakttar de allmänna bidragsprinciper som stadsstyrelsen fastställt samt grunderna för beviljande och anvisningarna som nämnderna har godkänt. Borgå stads bidragsanvisning gäller från 7.2.2023.

I enlighet med organiseringsansvaret har staden bl.a. i beredningen av bidragspraxis angett som riktlinje att stadens organiseringsansvar inte omfattar att ge bidrag till patient-, sjukdoms- och handikappföreningar eller föreningar och aktörer som fokuserar på psykisk hälsa,

missbruk, utkomst, mathjälp och bostadslöshet, utan att bidragen i fråga om dessa har överförts till välfärdsområdet för beslut. Ifrågavarande aktörer kan nog hyra lokaler som förvaltas av staden enligt samma principer som andra föreningsaktörer.

Avkastningen och kapitalet i fonden för främjande av hälsa och välfärd som inrättades i början av 2024 riktas till stadens sektorers systematiska och fleråriga spetsprojekt. Vid fördelningen av medlen iakttas målen i Borgå stads strategi och den gällande välfärdsplanens riktlinjer för främjande av stadsbornas välfärd och hälsa. Arvsmedel som staden fått för att främja välfärd och hälsa flyttas till fondens kapital. Fonden fokuserar i synnerhet på förebyggande av marginalisering av barn och unga, äldre samt arbetslösa. Ur fonden kan man också stärka bidrag som omfattas av stadens organiseringsansvar. Användningen av fondens intäkter och kapital samt av arvsmedel rapporteras separat årligen i samband med välfärdsrapporteringen.

År 2014 fick Borgå stad Ulla Nylanders arv, med hjälp av vilket man inrättade bland annat Välfärdscentret i Gammelbacka under strategiperioden 2014–2017. Enligt planen som stadsstyrelsen fastställt är avsikten att dessa medel ska användas för ett treårigt, sektorsövergripande projekt åren 2024–2026. Framskridandet av samlingsprojektet som siktar på välfärd rapporteras i samband med den årliga välfärdsrapporteringen.

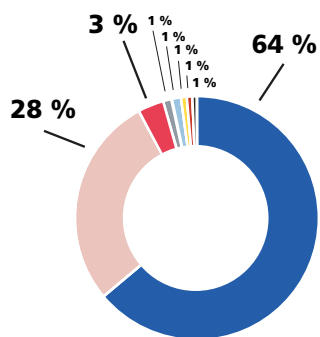
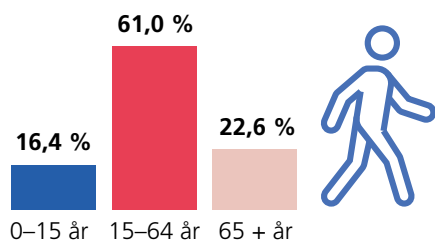
Borgås befolkning och välfärd

Befolkning 2022

51 232

Officiell, Statistikcentralens antal 31.12.2022.

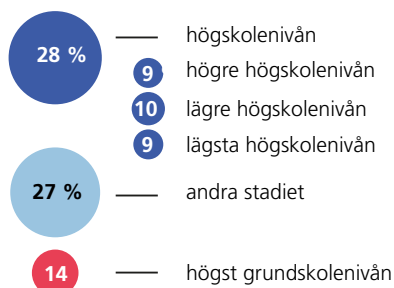
Åldersfördelning

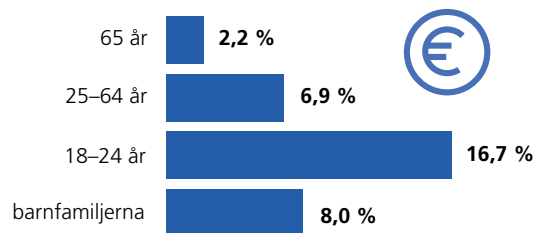
- Finska 64 % (32 732)
- Svenska 28 % (14 445)
- Övriga språk 3 % (1 750)
- Estniska 1 % (624)
- Ryska 1 % (608)
- Arabiska 1 % (393)
- Albanska 1 % (375)
- Vietnamesiska 1 % (304)

Utbildningsnivå

25 år fyllda

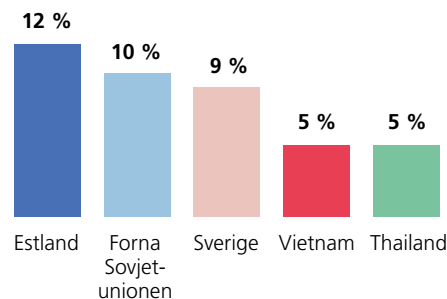
Fått utkomststöd under längre tid

2 728

5,3% av Borgås befolkning är utländska medborgare

Födelseland

Arbetsmarknaden och ekonomin

92,2 %

arbetsplatssufficiens

9,47 %

arbetslöshetsgrad

13,4 %

ungdomsarbetslöshet

25 212

arbetskraftsmängd

2021-2023

Coronakrisen, Ryssland anfallskrig i Ukraina, energikrisen samt räntornas och prisernas stegring har haft en stor inverkan på invånarnas välfärd och lett till att utsattheten hopat sig, vilket samtidigt har förändrat verksamhetsmiljön. De olika kriserna utgör också en utmaning för människors arbete och utkomst. Sysselsättningen i Borgå har utvecklats, även om antalet långtidsarbetslösa minskar långsamt. Inflationen samt räntornas och prisernas stegring har försvagat många invånarnas ekonomiska situation. Osäkerheten om den ekonomiska situationen har kraftigast drabbat personer i arbetsför ålder och de som är i den mest sårbara ställningen.

I ljuset av statistiken mår man ändå i genomsnitt relativt bra i Borgå, och den vuxna befolkningen är friskare än genomsnittet i landet. Östra Nylands välfärdsområde är det fjärde friskaste välfärdsområdet. (Valfärdsberättelsens årsrapport 2022). Borgåbornas upplevda välfärd, livskvalitet och lycklighet kan sammanfattas med att största delen av barnen och ungdomarna är nöjda med sitt liv. Av eleverna i årskurs 4 och 5 var 84,2 % nöjda med sitt liv och av eleverna och studerandena i årskurs 8 och 9 och i gymnasier var över 60 % nöjda med sitt liv. Av personerna i arbetsför ålder upplever 50,3 % att deras livskvalitet är bra, kvinnor en aning oftare än män. Andelen har minskat avsevärt, med över 10 %, från år 2020. Bland personer över 65 år är andelen som upplever att livskvaliteten är bra 57,3 % och bland personer över 75 år andelen 51,5 %. (Skolhälsoenkäten 2023, Hälsosamma Finland 2022)

Ångesten bland ungdomar har ökat tydligt. Ångest är avsevärt vanligare bland flickor än bland pojkar. Omkring åtta procent av pojkarna och 38 % av flickorna i årskurs 8–9 upplevde måttlig eller svår ångest. Av personerna i arbetsför ålder upplever omkring en femtedel att de är mentalt mycket belastade och andelen har ökat med ca 6,2 procentenheter. Bland äldre (över 65-åringar) är andelen som är mentalt mycket belastade ca 6,3 %. (Skolhälsoenkäten 2023, Hälsosamma Finland 2022)

Den fysiska hälsan har en stark koppling till levnadsvanorna, där även Borgåborna har mycket att förbättra. Största delen rör inte på sig tillräckligt med tanke på hälsan, vilket ökar risken för exempelvis livsstilssjukdomar. Av personerna i arbetsför ålder åter endast omkring en tredjedel den rekommenderade mängden grönsaker och frukter, vilket har en koppling till livsstilssjukdomar och övervikt precis som dåliga motionsvanor. (Valfärdsberättelsens årsrapport 2022, Hälsosamma Finland 2022)

Delaktigheten kan granskas via olika faktorer, såsom mänskliga relationer, fritidsverksamhet och hobbyer, känslan av samhörighet, livsåskådning, delaktighet samt möjligheter att påverka. I allmänhet har den vuxna befolkningen en starkare upplevelse av delaktighet än unga. Över en femtedel av flickorna i årskurs 8–9 upplever ensamhet, och av flickorna och pojkarna upplever totalt 16 % detta. Av personerna i arbetsför ålder upplever sig 10 % som ensamma. Upplevelser av ensamhet är klart mindre vanliga bland personer över 65 år, 7,2 %. (Skolhälsoenkäten 2023, Hälsosamma Finland 2022)

Livsmiljön (den byggda miljön, naturen, boende och motion) är ett centralt delområde i välfärden. Drygt tre fjärdedelar av personerna i arbetsför ålder är nöjda med omständigheterna i sitt bostadsområde, medan 84,5 % av de äldre är nöjda med sitt bostadsområde. Bland personer över 20 år som bor i Östra Nyland har sex procent upplevt fysiskt eller psykiskt våld i nära relationer. Närmare var tionde lågstadiellev anger att hen blir mobbad i skolan varje vecka, bland högstadiellevorna är andelen ca 8 %. Ca 20 % av pojkarna i låg- och högstadierna har upplevt fysiskt hot under det senaste året. Bland flickor är andelen ca sju procent lägre. (Skolhälsoenkäten 2023, Hälsosamma Finland 2022)

Undersökningar visar att välfärdsproblemen lätt hopar sig och att missbruksproblem förekommer oftare i de lägre socioekonomiska klasserna. Till exempel brist på utbild-

ning, arbetslöshet (9,47 % år 2022) eller utkomstsvårigheter ökar risken för skadligt missbruk. Av de faktorer som utgör en risk för och förklarar skadligt missbruk har Borgå mindre arbetslöshet än Finland i genomsnitt och likaså har Borgå färre mottagare av sjukpension (2,52 % år 2022) än genomsnittet i landet. Andelen som omfattas av utkomststöd är en aning större än genomsnittet i Finland, men dock lägre än i jämförelsekommunerna. Situationen är bättre än i jämförelsekommunerna även i fråga om minderåriga barn som placerats utanför hemmet. (Statistikcentralen, Sotkanet)

Den riksomfattande skolhälsoenkäten som genomförs regelbundet ger också information om rusmedelsbeteendet, penningspelandet och attityderna bland grundskoleelever och studerande på andra stadiet. I fråga om personer i arbetsför ålder och äldre finns denna information för närvarande endast på välfärdsområdesnivå (Hälsosamma Finland-undersökningen). Uppgifterna i fråga presenteras i de åldersgruppspecifika planerna.

I fråga om personer med funktionsnedsättning finns inte lokala välfärdsuppgifter. Den 12 december 2023 publicerade Helsingfors universitet en riksomfattande utredning om rättigheterna hos personer med funktionsnedsättning. Utredningen grundade sig på vardagliga erfarenheter bland personer med funktionsnedsättning och utgående från dessa utvärderades tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning i 2020-talets Finland. Utredningen beställdes av VANE-delegationen och den genomfördes som en webbenkät och intervjuer där totalt 582 personer deltog. På basis av resultaten upplever personer med funktionsnedsättning omfattande ojämlikhet och diskriminering, i synnerhet i fråga om sysselsättning, levnadsstandard och säkerhet (Helsingfors universitet, 2023).

Mål, vision och indikatorer i fråga om välfärd och hälsa

Syftet med denna uppdaterade välfärdsplan är att säkerställa att vi beaktar faktorer som är centrala med tanke på invånarnas välfärd just nu och ställer gemensamma mål som gäller dessa. Som gemensamma mål för alla åldersgrupper har man identifierat stärkande av den mentala välfärden, stärkande av de hälsosamma levnadsvanorna och stärkande av delaktigheten och aktiviteten. Dessa mål styr oss framåt i de olika tjänsterna åtminstone till slutet av denna fullmäktigeperiod. Nästa större välfärdsberättelse som beskriver läget i fråga om välfärden färdigställs våren 2025, och utifrån den utarbetas en ny välfärdsplan för följande fullmäktigeperiod. Eftersom det handlar om ett långsiktigt arbete kan det vara ändamålsenligt att framskrida med samma tyngdpunkter även under följande fullmäktigeperiod.

Målen för välfärd och hälsa som är gemensamma för alla åldersgrupper har redan tidigare identifierats i välfärdsberättelsen, den tidigare välfärdsplanen och i välfärdsrapporterna, men de har omformulerats en aning för att skapa en tydligare helhet. Det är även skäl att notera att omständigheterna huvudsakligen är bra i Borgå och att uppenbara nya särskilda bekymmer inte har identifierats.

I sin regionala välfärdsplan har Östra Nylands välfärdsområde lyft fram följande tre centrala tyngdpunkter för främjande av välfärd och hälsa: god hälsa, arbets- och funktionsförmåga, psykisk hälsa och hälsosamma lev-

nadsvanor. Med tanke på det kommande gemensamma arbetet kan det konstateras att Borgå stads mål kan synkroniseras smidigt med välfärdsområdet.

Av de målspecifika indikatorerna har man gjort en separat Power-Bi, som tillagts på stadens webbplats. Detta kommer att underlätta uppföljningen och uppdateringen av informationen.

Mål 1: Stärkande av det mentala välbefinnandet

Mentalt välbefinnande hör till alla oberoende av ålder. Det är en central del av det övergripande välbefinnandet, som inbegriper både psykisk och fysisk hälsa. Mentalt välbefinnande har att göra med självkänsla, kommunikation, mänskliga relationer, meningsfullhet och uppnående av mål, och det stärks av en smidig vardag, möjligheter att påverka, trygga miljöer och meningsfulla aktiviteter. Genom att säkerställa välbefinnandet främjas gemenskapens livskraft. Ensamheten och utmattningen har ökat i olika åldersgrupper, och världsläget har medfört utmaningar för orken. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt ungas välfärd, ork och framtidstro.

Stadsmiljön och i synnerhet parker, rekreationsområden och mångsidiga rekreationskogar samt trevliga träffpunkter, såsom torg, skvärer och parker, har en stor betydelse

för det mentala välbefinnandet. När man rör sig i naturen får man utöver de positiva effekter som fysisk aktivitet ger även bättre koncentrationsförmåga och därtill hjälper det en att återhämta sig från stress. Allmänna områden, såsom parker och torg, är också träffpunkter med låg tröskel där personer med olika bakgrund naturligt kan mötas. Det offentliga stadsrummet kan planeras från olika utgångspunkter och således på många olika sätt. När planeringen utgår från att skapa trivsamma träffpunkter som en del av den vardagliga rörelsen innebär det att invånarnas övergripande välbefinnande stärks på ett mångsidigt sätt. Det mentala välbefinnandet stärks även av att det offentliga rummet upplevs som tryggt och lockande.

Vision 2025: I Borgå har ensamheten minskat och samhörigheten stärkts. Staden stärker mental välfärd och öppen diskussion om temat. Både invånarna och de anställda har lärt sig nya sätt att stärka den mentala hälsan. Samhörigheten stöds genom att möjliggöra lokaler och evenemang som sporrar människor att mötas. Invånarna har möjlighet att njuta av en meningsfull fritid, hobbyer och kultur i en trivsam stadsmiljö.

Indikatorer för att mäta visionen: Känslan av ensamhet (Skolhälsoenkäten och Hälsosamma Finland-resultaten), Skolmobbing (Skolhälsoenkäten), 25–64-åringar som får sjukdagpenning på grund av psykisk hälsa/1000

personer i samma ålder (Fpa), Andel som är nöjda med sitt liv eller sin livskvalitet (Skolhälsoenkäten och Hälsosamma Finland-resultaten). Indikatorn för positiv psykisk hälsa SWEMWBS (Hälsosamma Finland). Indikatorerna kan vid behov ökas och sektorerna följer även med andra indikatorerna som anknyter till dessa.

Mål 2: Stärkande av de hälsosamma levnadsvanorna

Levnadsvanor såsom motion, hälsosam kost, sparsamt bruk av berusningsmedel och god sömn är grunden för hälsan och välbefinnandet. De bidrar till att förebygga sjukdomar och förbättra livskvaliteten. Stadens uppgift är att stödja invånarnas hälsosamma kostval, i synnerhet bland barn och unga, och genom kontinuerligt lärande även i andra åldersgrupper. Stadsmiljön stöder hälsosamma levnadsvanor genom att den erbjuder möjligheter till motion och friluftsliv. Det är särskilt viktigt att planera stödet till vardagsmotionen och samhällsstrukturen så att det mest lockande alternativet är att färdas till fots eller med cykel.

Övervikten har ökat i alla åldersgrupper och lägesbilden i fråga om funktionsförmågan är oroväckande. I förebyggandet av övervikt har hälsofrämjande kostvanor och motionsvanor samt tillräcklig sömn en central roll. Omställningen har en stor betydelse för både arbetslivet

och folkhälsan. Största delen av den vuxna befolkningen i Finland har problem med rörelseorganen. Många av dessa har en koppling till övervikt, bristfällig motion och fysiskt belastande arbete.

Bland unga har användningen av elcigaretter ökat på ett oroväckande sätt. Alkohol är fortfarande den största orsaken till förtida död och även på riksnivå orsakar ungas narkotikarelaterade dödsfall stor oro.

Vision 2025: Borgåborna lever sunt och anser att hälsosamma levnadsvanor är viktiga. De sover tillräckligt, äter hälsosamt, motionerar regelbundet och har minskat användningen av berusningsmedel och nikotinprodukter. Lakttagandet av rekommendationerna i fråga om sömn, kost och motion har ökat och övervikten minskat. Staden erbjuder mångsidiga kultur-, konst- och naturupplevelser samt sporrar till att röra sig till fots och med cykel. Barns och ungas hobbymöjligheter förebygger utslagning. Det finns trivsamma och trygga områden i staden som främjar motion. Staden har ett nära och smidigt vardagligt samarbete med välfärdsområdet i synnerhet i fråga om elev- och studerandevården, livsstilsstyrningen, motionsrådgivningen och det förebyggande rusmedelsarbetet.

Indikatorer för att mäta visionen: Övervikt (FinLapset, skolhälsoenkäten (*hyte-koefficienten resultatindikator*), Hälsosamma Finland), Antal som sover enligt rekom-

mendationerna (skolhälsoenkäten, Hälsosamma Finland), Andel som upplever sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt, % av eleverna i åk 4–5 och 8–9 (skolhälsoenkäten, *hyte-koefficienten resultatindikator*), Oroväckande användning av berusningsmedel eller tobaks- och nikotinprodukter, alla åldersgrupper (skolhälsoenkäten, Hälsosamma Finland), användning av elcigaretter, användning av cannabis, tillgången till droger i Borgå (skolhälsoenkäten, Hälsosamma Finland), Främjande av motion i kommunerna – TEA, poängtal (THL), Andel som rör på sig minst en timme per dag (skolhälsoenkäten), Barns och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVE1-mätningen), % av eleverna i åk 5 som har svag fysisk funktionsförmåga, Barns och ungas fysiska funktionsförmåga (MOVE1-mätningen), % av eleverna i åk 8 som har svag fysisk funktionsförmåga, Vårdperioder med anknytning till falloolyckor bland 65 år fyllda / 10 000 personer i samma ålder (THL (*hyte-koefficienten resultatindikator*)). Indikatorer kan vid behov läggas till och sektorerna följer även med andra indikatorer som anknyter till dessa.

Mål 3: stärkande av delaktigheten och aktiviteten

Delaktigheten är en viktig del av demokratin, tjänsterna, välfärden och samhörigheten. Den främjar välbefinnandet och hjälper människor att fatta beslut som stöder välbefinnandet. Delaktigheten är nyckeln till en trygg vardag och

förebyggandet av utslagning. Måjligheten att påverka sitt liv och sin omgivning är viktig och bör stödjas på flera sätt. För att alla ska kunna delta och påverka behövs det olika sätt att delta.

Arbetet och arbetsgemenskaperna är viktiga delar av välbefinnandet. De erbjuder en ekonomisk och social grund samt måjligheter till ett meningsfullt liv och kontinuerligt lärande. Borgå betonar inläring av arbetslivsfärdigheter, erbjuder information om yrken och karriärvägar samt stöder unga att få sina första arbetserfarenheter. Vuxna stöds i sysselsättningen. Därtill bereder man sig på reformen av servicestrukturen, där sysselsättnings- och företagstjänsterna överförs till kommunernas ansvar från år 2025.

Vision 2025: I Borgå deltar stadsborna aktivt i stadens verksamhet och planeringen av miljön. Beslutsfattandet är öppet och sporrar till delaktighet. Delaktigheten och utvecklingsåtgärderna i anknytning till den kräver resurser som bör budgeteras redan på förhand. I samarbete med invånarna strävar vi efter att skapa en vardagsmiljö som sporrar människor att sköta sin välfärd och hälsa samt stöder studierna, arbetet och funktionsförmågan. Samordningen av delaktigheten sker på stadsnivå och utvecklas tillsammans i samma riktning. Verksamhetsmodellen med deltagande budgetering har blivit etablerad praxis.

Stadens olika sektorer har ett nära samarbete, vilket syns i att arbetslösheten minskar i olika grupper, inklusive unga och invandrare. Vi stöder i synnerhet unga som varken

arbetar eller studerar genom att erbjuda dem handledning och arbetserfarenhet. För invandrare och nya invånare finns det en tydlig integrationsväg. Under de närmaste åren görs det omfattande ändringar i de lagstadgade tjänsterna för arbetsökande och arbetstagare. Borgå stads vision är att man i framtiden, när arbets- och näringsreformen träder i kraft, erbjuder effektiva sysselsättnings- och arbetsgivarjänster samt hittar nya, innovativa verksamhetssätt för aktiv sysselsättning.

Indikatorer för att mäta visionen: Ungdomsarbetslöshet (ANM), Antal arbetslösa (TEM), Antal arbetslösa med utländsk bakgrund (TEM), Långtidsarbetslösa (TEM), Strukturell arbetslöshet (TEM), 17–24-åringar som är utanför utbildningen (Statistikcentralen, *hyte-koefficienten resultatindikator*), 25–64-åringar som fått långvarigt utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder (THL *hyte-koefficienten resultatindikator*), 25–64-åringar som får invalidpension (Pensionsskyddscentralen *hyte-koefficienten resultatindikator*), 25–64-åringar som får invalidpension på grund av sjukdomar i stöd- och rörelseorganen (Pensionsskyddscentralen), Andel som sannolikt inte orkar jobba fram till ålderspensionen (THL), Främjande av kultur i kommunerna – THL, poängantal (THL). Mycket svag upplevelse av delaktighet (Skolhälsoenkäten, Hälsosamma Finland), Mottagare av arbetsmarknadsstöd som delfinanseras av kommun, kommunens andel i euro. Indikatorer kan vid behov läggas till och sektorerna följer även upp andra indikatorer som anknyter till dessa.

Andra teman som är viktiga för välfärd och hälsa

Vardagens säkerhet

Under de senaste åren har säkerheten och aspekter med anknytning till den betonats mycket vid sidan av främjandet av välfärd och hälsa. Till exempel statsrådets principbeslut om främjande av välfärd, hälsa och säkerhet och genomförandeplanen i anknytning till det har på ett kraftigt sätt fört fram säkerhetsfrågor, som kompletterar det traditionella främjandet av välfärd och hälsa (Statsrådet 2021a, Statsrådet 2021b). Det bör dock noteras att principbeslutet fokuserar på vissa delområden av säkerheten, och att kommunens omfattande roll i skapandet av en allmän säkerhetsmiljö inte identifieras.

I diskussionerna har man betonat i synnerhet vardagens säkerhet, förebyggande av olyckor i hemmet och fallolyckor samt den senaste tidens utmaningar, såsom riskerna som orsakas av elsparkcykel. Därtill har man observerat att den allmänna säkerhetsmiljön och upplevelsen av säkerhet har förändrats till följd av olika faktorer såsom det världspolitiska läget, gängbildningen och våldet i nära relationer. Covid-19-pandemin hade en stor inverkan på människors liv och upplevelse av säkerhet. Därtill har Rysslands anfallskrig i Ukraina samt hybridpåverkan i Finland sannolikt en inverkan på kommuninvånarnas upplevelse av säkerhet.

Kommunernas säkerhetsarbete som förebygger olika sociala problem berör bland annat följande delområden: brottslighet, våld, utslagning, olyckor samt stärkande av känslan av säkerhet i vardagen. Därtill bedriver kom-

munerna annat säkerhetsarbete, såsom stärkande av delaktigheten och olika former av samarbete med kommuninvånarna och organisationer. På samhällsnivå kan man förebygga våld och stärka delaktigheten exempelvis genom att främja jämställdhet och sexualfostran. Som helhet kan åtgärderna som stärker säkerheten ske på väldigt olika nivåer. På individnivå kan man förebygga våld till exempel genom sporrande uppfostran, stöd till föräldraskapet och avbrytande av våldsamt beteende.

Till Borgå stads organisation har man år 2023 anställt en beredskaps- och riskhanteringschef, som skapar en helhetsbild av säkerhetens delområden. Säkerhetsplanen har inte ännu tagits med i denna uppdatering av välfärdsplanen, men framöver är det ändamålsenligt att säkerhetsaspekten integreras i välfärdsplaneringshelheten i tillämpliga delar.

För att förebygga olyckor har Borgå ett mångprofessionellt samarbetsorgan – trafikskyddetsgruppen. I den ingår NTM-centralen, Trafikskyddet, polisen, räddningsverket, äldrerådet, handikapprådet, ungdomsfullmäktige och representanter för stadens olika sektorer. Gruppen har en gemensamt anställd trafikskyddssamordnare, som hjälper till med att producera tjänsterna. Gruppen har till uppgift att förmedla information, och därtill behandlar den olika parter åtgärder och försöker generellt integrera bättre trafikskydd i stadens olika sektorer. Ett exempel på brett samarbete är utbildningse-

venemanget Punainen liitu som följer Trafikskyddets koncept och ordnas för elever på andra stadiet i Careeria. År 2024 ordnas en enkät om saker som försämrar trafikskyddet.

Miljöhälsovårdens tillsynsarbete säkerställer och tryggar livsmedelssäkerheten, hushålls- och badvattnets säkerhet, boendehälsan, livsmiljöns hälsosäkerhet i övrigt samt djurhälsan. En god djurhälsa minskar människors risk att drabbas av sjukdomar som smittar direkt från djur (t.ex. rabies, fågelinfluensa) och via livsmedel. Kommunen har med stöd av lagen om djurvälstånd ansvar för att sköta upphittade djur och till följd av detta har t.ex. flockarna av herrelösa hundar minskat i antal.

Borgå vattens uppgift är att på sitt verksamhetsområde sköta anskaffningen och distributionen av hushållsvatten samt reningen av avloppsvatten så att vattenkvaliteten uppfyller de lagstadgade kraven. Hushållsvatten levereras till invånarna i Borgå och Askola samt till industrin såsom industriområdet i Sköldvik. Avloppsreningsverket behandlar det kommunala avloppsvattnet från Borgå och Askola. Borgå vatten bygger även ny infrastruktur för vattenförsörjningen och sanerar gamla ledningar enligt stadsutvecklingens behov. Därtill deltar bolaget i tryggheten av badsträndernas och vattenområdenas säkerhet.

I samhällsplaneringen skapas en aktiv och mångsidig samhällsstruktur som stöder möten och lämpar sig för

olika ändamål. Genom att blanda funktionerna uppstår det inte exempelvis kvartersområden för arbetsplatser eller skolor som kvällstid är öde och där frånvaron av social kontroll lätt leder till otrygghet och t.ex. vandalism. I planeringen av områdena skapar man även en grund för en trygg trafikmiljö, när trafiknätet är fungerande och t.ex. strukturen för nätet för olika trafikformer är tydlig. Stadsinfran producerar exempelvis säkerhetsgranskningar för lekparken. I läroplanerna och elevvårdsplanerna inom sektorn för växande och lärande beskrivs skapandet, genomförandet och övningen av säkerheten i vardagen under verksamhetens gång. Säkerhets-, räddnings- och krisplaner utarbetas för varje verksamhetsställe.

Förebyggande av våld, mobbning och trakasserier och krisplanen i småbarnspedagogiken och skolorna

Som utbildningsanordnare har Borgå stad skyldighet att utarbeta en krisplan i samband med elev- och studerandevårdsplanerna samt att ta fram konkreta planer för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasserier. Dessa planer har godkänts av nämnden för växande och lärande (2023) och finns som bilaga till denna plan i fråga om förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt gymnasieutbildningen. I småbarns-

pedagogiken iaktas anvisningarna som utarbetats för förskoleundervisningen.

Varje enhet inom småbarnspedagogiken och varje skola i Borgå har förbundit sig till att motarbeta mobbning, våld och trakasserier genom teman som fastställts för det gemensamma välfärdsarbetet (samlighet, delaktighet och gruppbildning, vardagsfärdigheter, lösning av konflikter, mediefostran och säkerhetsfärdigheter, trygghetsnät och copingmetoder). Enheternas (skolans eller daghemmets) välfärds- eller elevvårdsgrupp svarar för arbetet. I enheternas års- och läsårsplaner har man skrivit in en verksamhetsmodell som används i det gemensamma välfärdsarbetet och i elev- och studerandevården (i skolan exempelvis SkolSkick-projektet, Rovaniemis årsklocka för välfärd, Uleåborgs modell för känslö- och trygghetsfostran, ProSkola och Mieli rf:s material) samt andra mål som ställts för välfärdsarbetet i samarbete med välfärdsområdets tjänster, polisen samt tredje sektorn. Därtill finns det mångprofessionella etablerade arbetsgrupper och nätverk som bedriver detta arbete, såsom Ankarverksamheten samt välfärdsarbetsgruppen för barn och unga.

Man ingriper direkt i mobbning, trakasserier, våld och krissituationer enligt de modeller och processbeskrivningar som antecknats i elev- och studerandevårdsplanerna.

Våldssituationer eller ärenden som uppfyller kännetecknen för brott sköts i skolan med rektorn och alltid vid behov med polisen. Krisplanen är en förhandsplan som utarbetats för sådana situationer av enheten (skolan, daghemmet). Dess syfte är att förutse och planera olika åtgärder om enheten drabbas av en oförutsedd kris. Med kris avses här bland annat att ett barn/en elev eller en arbetstagare dör, självmord, en allvarlig olycka, våld eller risk för fysisk skada. En kris kan gälla en individ eller en grupp i skolgemenskapen eller hela skolan.

I planerna anges olika aktörers roller och ansvar, och man strävar efter att informera om situationerna till olika målgrupper utan dröjsmål. Ledningens stöd till mellanchefer och enheternas närchefer är viktigt. Man följer varje situation till slutet och ordnar en debriefing efteråt, för att kunna lära sig av situationen och utveckla förfarandena med tanke på framtiden.

I Östra Nylands välfärdsområdes regionala elevvårdsplan beskrivs utbildningsanordnarnas (kommunernas) och välfärdsområdets samarbete i beredskapen för krissituationer, i verksamheten i krissituationer samt i fråga om eftervården och uppföljningen.

Tillgänglighet och framkomlighet

Tillgänglighet och framkomlighet används ofta som ett ordpar. Med framkomlighet avses närmast den fysiska miljön, såsom byggnader, uteområden och kollektivtrafiken. Med tillgänglighet avses den "immateriella" omgivningen, såsom information, webbplatser, tjänster och attityder. Gemensamt för båda termerna är att såväl den fysiska miljön som exempelvis webbplatser och tjänster ska var anpassade för alla och tillgängliga för alla oberoende av funktionsförmåga. I Borgå ägnar man särskild uppmärksamhet åt detta, i synnerhet i kommunikationen och webbtjänsterna.

Inom stadens olika sektorer, i synnerhet stadsutvecklingen, är tillgänglighet och framkomlighet mycket viktiga. Praktiska åtgärder, såsom skyltar, ljudfyror, välskötta leder för gång- och cykeltrafik, effektiv belysning och induktionsslingor, är konkreta sätt att främja dessa principer i staden.

Det är viktigt att förstå att tillgänglighet och framkomlighet inte endast handlar om byggtekniska aspekter, utan är ett omfattande tänkesätt som betonar allas delaktighet i samhället utan diskriminering eller hinder. Till exempel har läroplanerna inom sektorn för växande och lärande som angivna mål en tillgänglig verksamhetskultur och pedagogiska lösningar som främjar tillgängligheten. Med

tanke på servicestyrningen bör Borgå stads tjänster synas i olika kommunikationskanaler enligt åldersgrupp, så att tillgängligheten och framkomligheten kan garanteras.

Byggnadstillsynen övervakar att framkomligheten beaktas. Alla byggnader som används för offentliga ändamål är huvudsakligen framkomliga och i Gamla Borgå strävar man efter att förbättra framkomligheten i samband med byggnadsprojekt. Alla nya projekt följer kraven. I stora projekt, till exempel köpcentrum eller även i stora hallar med en liten butikslokal, förutsätts det att en framkomlighetsutredning har gjorts och verkställts enligt förordningen. Även passagen till byggnaden ska vara framkomlig.

Vid byggandet av egnahemshus och parhus granskar byggnadstillsynen hur beredskapen för framkomlighet kan genomföras i projektet. Det innebär att utgångspunkten är att ett plan ska kunna göras framkomligt och att dusch, WC, sovrum och kök ska kunna byggas på det plan som är framkomligt. Ifrågavarande framkomliga lokaler behöver inte genomföras, men de ska presenteras i planerna. Vid renoveringar och ombyggnad strävar man efter framkomlighet i enlighet med förordningen. I samband med byggande och ibruktagningssyn granskar byggnadstillsynen i synnerhet genomförandet av trösklar,

byggnaders passager och interna trösklar i bostaden (t.ex. till balkonger och badrum).

Äldrerådet och handikapprådet har en viktig roll i stadens tillgänglighetsarbete och de är viktiga kanaler när det gäller att förutse, identifiera, framföra och följa upp missförhållanden. Staden har förtydligat samarbetet även i fråga om detta. De två framkomlighetskartläggningar per år som lyfts fram som åtgärder i Östra Nylands tillgänglighets- och framkomlighetsprogram har ansetts ha svag effekt. Centrumområdet och Konstfabrikens område har kartlagts redan av tidigare arbetsgrupper. Det har konstaterats att effektivare metoder är att ha direkt kontakt samt att påverka olika planer och verksamheter genom dialog och informationsförmedling. Ett sådant arbete har redan inletts och konstaterats vara fungerande. Om det framkommer ett tydligt behov av enskilda framkomlighetskartläggningar så är det naturligtvis möjligt att genomföra sådana i samarbete med sektorn för stadsutveckling.

Likabehandling och jämst ldhet samt kulturell mångfald

Kommunerna har en lagstadgad skyldighet att främja likabehandling och jämst ldhet samt att förhindra diskriminering. En viktig del av detta är att erbjuda bra t nster, att skapa en fungerande och trygg vardag samt att säkerställa att beslutfattandet  r jämställt. Detta skapar en grund för kommuninvånarnas jämlikhet och jämst ldhet, vilket å sin sida inverkar på hur var och en upplever sitt välbefinnande. I praktiken innebär detta flera olika åtgärder, såsom främjande av välfärden, ekonomihantering, erbjudande och ledning av t nster, arbetsgivaruppgifter samt stödjande av den lokala livskraften.  tg rder som motarbetar ökande ojämlikhet mellan olika köns- och minoritetsgrupper  r  cks  en del av det förebyggande välfärdsarbetet. Exempelvis stödjande av goda mänskliga relationer skapar en grund för en balanserad vardag och delaktighet i samhället.

Borgå stad inleder arbetet med att ta fram en operativ likabehandlingsplan. I planeringen fokuserar man på olika diskrimineringsgrunder och deras kopplingar för att förhindra diskriminering på flera grunder. Det är viktigt att tänka på t nsternas tillgänglighet, exempelvis den språkliga tillgängligheten, sektorernas framkomlighetsarbete och särskild hänsyn till personer med funktionsnedsättning, som styrs av avtal, författningar och föreskrifter. I fråga om stadens personal har man riktlinjer för detta (Personalprogrammet och verksamhetsprogrammet för arbetarskyddet f r åren 2023–2026). I centrum för

verksamhetskulturen för sektorn f r växande och lärande finns delaktighet, likabehandling, jämst ldhet, kulturell mångfald och språkmedvetenhet, välbefinnande, säkerhet samt en hållbar livsstil. Utvecklingen av dessa styrs av läroplanerna och verksamhetsställen  rsplanering.

I och med välfärdsområdesreformen överförs de lagstadgade t nsterna för personer med funktionsnedsättning till välfärdsområdet. Kommunen är dock fortfarande skyldig att i all sin verksamhet beakta att personer med någon funktionsnedsättning ska kunna delta i kommunens verksamhet på lika grunder som alla andra. I praktiken innebär detta skäliga anpassningar, så att exempelvis kultur-, idrotts- och ungdomst nsterna  r tillgängliga för alla på lika villkor och så att det  r möjligt och meningsfullt att delta i deras verksamhet. Att skapa möjligheter förutsätter att man beaktar behoven och avlägsnar hinder. Att avlägsna hinder gynnar ofta även andra befolkningsgrupper.

Kulturell mångfald är en ständig process som strävar efter att främja jämlikt deltagande och välfärd i gemenskapen i fråga om människor med olika kulturell bakgrund. På det sättet strävar man efter att skapa en öppen och jämställd gemenskap som präglas av diversitet och där alla har en möjlighet att blomstra och delta i det samh lleslivet. Centrala tyngdpunktsområden  r att förstå kulturell mångfald, delaktighet, interkulturell dialog, utbildning

och sysselsättning, att stödja språkinlärning, kulturell sensitivitet, likabehandling och bekämpning av diskriminering, samt information och kommunikation.

Borgå har ett program för att främja integrationen av invandrare som gäller åren 2022–2024. Beredningen av det nya integrationsprogrammet inleds 2024. F r integrationsprogrammet ska kommunen utarbeta ett dokument som beskriver t nsterna i det första skedet, de ansvariga parterna och samarbetet med andra aktörer. Programmet bereds och utarbetas av invandrarkommitt n. I staden finns därtill en mångprofessionell samarbetsgrupp för planering av invandringen och integrationen.

Forumet f r kulturell mångfald (MOKU) i Borgå har företrädare för stadens olika sektorer, tredje sektorn, välfärdsområdet och läroanstalterna i området. MOKU diskuterar ärenden som gäller integration, s ker samarbetsparter, delar information och material, samlar idéer och planerar nya åtgärder. Sektorn f r växande och lärande har uppdaterade läroplaner f r sexåringar och den förberedande undervisningen inom den grundläggande utbildningen som trädde i kraft 1.8.2023 och kompletterar de riksfattande grunderna. Efter den förberedande undervisningen övergår eleven till undervisning enligt läroplanen för den grundläggande utbildningen, som utvecklas aktivt och systematiskt.

Specialgrupper

Enligt Östra Nylands vårfårdsområde finns det totalt 329 närståendevårdare i Borgå (10/2023). Vårhårdsområdets grunder för beviljande ändrades en aning i fråga om Borgå, och detta har ökat antalet närståendevårdare. Antalet äldre som får närståendevård är 172, antalet personer i arbetsför ålder 41 samt antalet barn och unga 115. Det är omöjligt att bedöma hur många som utöver detta, utan officiellt närståendevårdarskap, vårdar en anhörig eller närstående vars funktionsförmåga har försvagats på grund av funktionsnedsättning, åldern eller en kronisk sjukdom. Organisationer och församlingar i vårfårdsområdet erbjuder i samarbete med vårfårdsområdet stöd för närståendevårdare och deras familjer.

I regeringsprogrammet finns flera skrivelser om närståendevårdare och även när det gäller kommunerna. Ärendet har utretts i fråga om vad detta konkret kan innebära för kommunerna, men man har inte ännu fått noggrannare information om detta. I de nuvarande kommunerna finns det mycket litet som är riktat endast till närståendevårdarna eller de personer som vårdas. I Borgå finns det nog en stor mängd olika verksamheter som är riktade till olika åldrar och som lämpar sig för personer i varierande livssituationer. Till exempel ingår närståendevårdare i simhallens prisnedsättningsklass sedan 1.8.2023. Ett specialsimkort kan vara ett bra alternativ för vissa, och det erbjuds även anpassad motion. Därtill har medbor-

garinstituten bra kurser vid olika tidpunkter, och även biblioteken producerar egna evenemang. Kulturtjänsterna ordnar konstutställningar, konserter och teaterföreställningar samt andra evenemang som lämpar sig för alla åldrar. Information om evenemang i Borgå finns i stadens evenemangskalender.

Närståendevårdarnas sak har under den senaste tiden betonats tillsammans med åldrerådet och handikapprådet, i synnerhet i anknytning till tillgänglighetsfrågor, såsom i fråga om den framtida renoveringen av simhallen och utvecklingen av området i Kokon. På agendan har i synnerhet varit arrangemangen kring omklädningsrum och framkomligheten med hjälpmedel.

I vårfårdsområdet finns ett områdesdrivet, regionalt nätverk för närståendevårdare, som har som mål att samarbeta med närståendevårdarna och de som får vård för att förbättra tjänsterna och sprida information. Borgå stad deltar i detta nätverk inom ramen för sina resurser. Att svara på eventuella önskemål är ofta en resurs- och budgetfråga.

Delaktighet samt påverkansorgan

Enligt 22 § i kommunallagen (8.2.2019/175) har kommuninvånarna och de som utnyttjar kommunens tjänster rätt att delta i och påverka kommunens verksamhet. Stadens alla tjänster strävar efter att öka kommuninvånarnas delaktighet och möjligheter att påverka. Kommuninvånarna kan delta i tjänsterna genom att delta exempelvis i pågående diskussionstillställningar och workshoppar samt genom att svara på kundenkäter. I skolorna och läroanstalterna kan alla barn och unga delta i och påverka skolgemenskapens ärenden genom elev- och studerandekårsverksamheten.

Att bli hörd och vara delaktig hör till barns rättigheter. Lagen ålägger myndigheterna att erbjuda barn och unga en möjlighet att delta i och påverka ärenden som berör dem. Detta garanterar att barnet har rätt att uttrycka sin åsikt om ärenden som berör hen och att barnets synpunkt ska beaktas i enlighet med ålder och utvecklingsnivå. Främjandet av delaktigheten gäller alla kommunens tjänsteinnehavare och anställda – även dem som inte direkt arbetar med barn och unga. Bestämmelser om rätten att delta finns i grundlagen, kommunallagen, lagen om grundläggande utbildning, ungdomslagen, barnskyddslagen och lagen om småbarnspedagogik. I barns och ungas vardag innebär delaktighet att barn och unga kan vara verksamma som en del av någonting, och framför allt uppleva att de är en del av någonting. Med påverkan avses att föra fram åsikter och idéer, att fundera på saker och diskutera dem, att fatta beslut, att vara verksam och att utvärdera och utveckla verksamheten.

Borgå har inga egentliga officiella forum där barn i lågstadieåldern kan påverka stadens beslut som främjar välfärd och hälsa, till exempel ett barnparlament som tillsatts av styrelsen eller fullmäktige eller barnens frågestund till styrelsen eller fullmäktige. Borgå ungdomsfullmäktige har länge gjort ett högklassigt och bra arbete, och det har noterats även på riksnivå. Under tidigare år har man även ordnat "Hörs de ungas röst"-evenemang med lågstadielever. Några skolgrupper besöker även stadshuset varje år för att träffa tjänstemän.

I samhällsplaneringen ingår även enligt lagen ett omfattande samarbete i fråga om t.ex. planläggning, gatuplanering och tillstånd. För samverkan används ett brett sortiment med metoder, så att alla delaktiga ska kunna engageras på bästa möjliga sätt. Förutom påverkan i sociala medier och utveckling av exempelvis webbaserade kartenkäter bör man beakta även tillgängligheten och den äldre befolkningen, skolelever och t.ex. invandrare. Ett av byggnadstillsynens stora projekt år 2024 är att ta

fram en ny byggnadsordning. I projektet strävar man efter att ta modell av stadsplaneringens metoder för att engagera intressegrupper.

Deltagande budgetering är stadens nya metod för att stärka delaktigheten. I och med delaktighetssamordnaren utvecklas och samordnas hela stadens delaktighetsarbete till en mer systematisk och sammanhängande helhet. Avsikten är därtill att kartlägga användningen av utbildade erfarenhetsexperter vid utvecklingen av tjänsterna för att få så mycket information som möjligt om skuggområden.

Påverkansorganen beskrivs i det allmänna avsnittet i denna välfärdsplan. På grund av välfärdsområdesreformen år 2023 har man gjort mycket utvecklingsarbete tillsammans med påverkansorganen. Rollen som stadens påverkansorgan har förtydligats och processerna har gjorts smidigare. Utvecklingsriktningen har ansetts vara bra.

Stadens alla tjänster strävar efter att öka kommuninvånarnas delaktighet och möjligheter att påverka."

Ungdomsfullmäktige

Ungdomsfullmäktige är ett påverkansorgan som inrättats för att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta och påverka i enlighet med 26 § i kommunallagen. I ungdomsfullmäktige kan barn och unga påverka stadens beslut.

Borgå ungdomsfullmäktige är en officiell påverkansgrupp för unga i Borgå. Syftet med den är att förbättra hörbarheten för ungas åsikter och ungas position i beslutsfattandet. Till ungdomsfullmäktige väljs 24 ungdomsledamöter samt 6 ersättare för två år åt gången. Ledamöterna är i åldern 13–19 år och representerar Borgås skolor och läroanstalter samt andra ungdomsgrupper. Alla ungdomar i Borgå i åldern 13–18 år har rätt att ställa upp och att rösta i valet. Verksamheten är politiskt obunden.

Ungdomsfullmäktige har representanter i alla nämnder i Borgå stad, samt i utbildningssektionerna, stadsstyrelsen och stadsfullmäktige och de har yttranderätt vid sammanträdena. Ungdomsfullmäktige tar ställning till aktuella frågor genom att ge utlåtanden och ta initiativ. Ungdomsfullmäktige har ett nära samarbete med skolor och olika partier och ordnar även evenemang.

Östra Nylands välfärdsområdes ungdomsfullmäktige är ett påverkansorgan enligt 32 § i lagen om välfärdsområden (611/2021). Dess syfte är att garantera den unga befolkningens möjligheter att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet. Medlemmarna i välfärdsområdets ungdomsfullmäktige har valts från ungdomsfullmäktige i kommunerna i området.

Handikapprådet

Handikapprådet är ett påverkansorgan som inrättats för att garantera möjligheterna att delta och påverka i fråga om personer med funktionsnedsättning, deras anhöriga och organisationer som är verksamma i staden och dess område. Rådet i Borgå har funnits sedan 1983 och är således det äldsta i Finland.

Genom sin verksamhet främjar rådet planeringen, beredningen och uppföljningen av verksamheten inom stadens olika sektorer i frågor som är av betydelse för personer med funktionsnedsättning när det gäller deras välbefinnande, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller service som de behöver och vidare främjar rådet tredje sektorns verksamhet för att stödja personer med funktionsnedsättning. Rådet lyfter även fram personer med funktionsnedsättning som en resurs och samarbetar med bl.a. äldrerådet för att också äldre personer med funktionsnedsättning ska beaktas. För att genomföra sitt uppdrag deltar rådet också aktivt i utarbetandet, genomförandet och uppföljningen av planer och program som gäller personer med funktionsnedsättning i Borgå tillsammans med stadens sektorer och arbetsgrupper. För sin verksamhet gör rådet upp en verksamhetsplan och en verksamhetsberättelse för stadsstyrelsen.

Östra Nylands välfärdsområdes råd för personer med funktionsnedsättning är ett påverkansorgan enligt 32 § i lagen om välfärdsområden (611/2021). Dess syfte är att garantera möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet. Medlemmarna i välfärdsområdets råd för personer med funktionsnedsättning har utnämnts från de motsvarande kommunala råden.

Äldrerådet

Den äldre befolkningen har med stöd av grundlagen och kommunallagen rätt att delta i och påverka ärenden som gäller den. I fråga om representativ påverkan är den äldre befolkningens främsta påverkansorgan äldrerådet och handikapprådet. Viktiga aktörer med tanke på den äldre befolkningens delaktighet och påverkansmöjligheter är bland annat olika föreningar och organisationer. Äldrerådet i Borgå har funnits sedan 1998.

Äldrerådet är ett påverkansorgan som inrättats för att garantera den äldre befolkningens möjligheter att delta och påverka i enlighet med 27 § i kommunallagen. Äldrerådet deltar i planeringen, beredningen och uppföljningen av stadens sektors verksamhet som har betydelse för den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, delaktighet, livsmiljö, boende, rörlighet eller möjligheter att klara de dagliga funktionerna eller med tanke på den service som den äldre befolkningen behöver. Därtill främjar äldrerådet den äldre befolkningens möjligheter att delta i planeringen av tjänster som påverkar levnadsförhållandena, främjar äldres synlighet som en resurs för staden och främjar genom sin verksamhet tredje sektorns verksamhet för att stödja äldre. För att genomföra sitt uppdrag deltar rådet också aktivt i utarbetandet, genomförandet och uppföljningen av planer och program som gäller äldre i Borgå tillsammans med stadens sektorer och arbetsgrupper. För sin verksamhet gör rådet upp en verksamhetsplan och en verksamhetsberättelse för stadsstyrelsen.

Östra Nylands välfärdsområdes äldreråd är ett påverkansorgan enligt 32 § i lagen om välfärdsområden (611/2021). Dess syfte är att garantera den äldre befolkningens möjligheter att delta i och påverka välfärdsområdets verksamhet. Medlemmarna i välfärdsområdets äldreråd har valts från äldreråden i kommunerna i området.

Allmänna åtgärder för att utveckla välfärden och hälsan

Utvärderingen av arbetets framskridande är en del av välfärdsrapporteringen. Avsikten är att göra utvärderingen med en trafikljusmodell (har slutförts enligt planerna, i planeringsskedet eller har påbörjats, har inte genomförts eller påbörjats). Uppföljningen av den stora bilden görs i fråga om varje åldersgrupp med de fastställda indikatorerna för mentalt välbefinnande, hälsosamma levnadsvanor och stärkande av delaktigheten och aktiviteten som beskrivs i det allmänna avsnittet i välfärdsplanen. Av indikatorerna har man gjort en separat Power-Bi, som tillagts på stadens webbplats. Sektorerna följer även med andra indikatorer som anknyter till dessa samt hur arbetet framskrider.

Åtgärd

Ansvar

I fråga om välfärd och hälsa samt förebyggande rusmedelsarbete blir samarbetet, kontaktytan, motparterna och arbetsgruppsarbetet med välfärdsområdet fungerande, systematiskt och effektivt. Man satsar på en gemensam lägesbild med välfärdsområdet, så att målen och åtgärderna i verksamheten för välfärd och hälsa stöder och kompletterar Borgå stads välfärdsplan och -arbete. Arbetet gäller alla åldersgrupper.	Alla sektorer
Man bedömer behovet av och de ekonomiska resurserna för ett kommunsampel i Hälsosamma Finland-undersökningen, Borgåbor över 20 år (ca 28 000 €).	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
Man inleder styrningen av avkastningen och kapitalet i fonden för välfärd och hälsa till åtgärder enligt fondens stadgar.	Alla sektorer
Man genomför projektet med Nylanders arvsmedel i Gammelbacka i enlighet med planen som fastställts av stadsstyrelsen.	Alla sektorer
Helheten med delaktighet på stadsnivå utvecklas (deltagandemetoder, nivåer och systematik). Man kartlägger även beaktandet av utbildade erfarenhetsexperten i fråga om skuggområden samt mindre barns och lågstadieelevers påverkansmetoder (t.ex. barnparlament eller frågestund för beslutsfattarna).	Koncerttjänster/Personal, demokrati, utveckling Finansiering och strategi
Man utreder Borgå stads möjligheter att delta i THL:s nätverk En frisk kommun. En frisk kommun-nätverket delar information och lär sig tillsammans. Syftet med nätverkets verksamhet är att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. Målet eftersträvas genom att utveckla den strategiska ledningen, verksamheten och verksamhetsutvärderingen i fråga om främjande av välfärd och hälsa.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
Jämförelsekommunernas föreningsforum kartläggs och man inleder arbetet för att gestalta verksamhetsmodellen i Borgå. När arbetet framskrider engagerar man lokala föreningar.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Personal, demokrati, utveckling
Man inleder arbetet för att främja helheten med förhandsbedömning av konsekvenserna av beslut (EVA).	Koncerttjänster/ Personal, demokrati, utveckling Finansiering och strategi
Man inleder arbetet för att främja en operativ likabehandlingsplan på stadsnivå i Borgå. Under planeringen säkerställs att alla personer som riskerar diskriminering hörs, till exempel med hjälp av organisationer och andra intressentgrupper som representerar dem. Vid behov stärks kunskaper med extern sakkunskap och utbildning.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer
Man granskar och utvärderar strukturerna, behovet samt genomförandesättet i fråga om förebyggande rusmedelsarbete. Man strävar efter att identifiera ändamålsenliga resurser för att genomföra högklassigt förebyggande rusmedelsarbete.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer
Det säkerställs att förebyggande rusmedelsarbete görs i samarbete med människor i olika åldrar i den vardagliga miljön (platser för småbarnspedagogik, läroanstalter, arbetsgemenskaper, sysselsättningsstjänster, integrationsenheten och fritidsmiljöer). Det säkerställs att barn och unga har tillgång till interaktiv och högklassig upplysning och vid behov testas nya verksamhetsmodeller. Relevanta organisationers kompetens utnyttjas.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer
Undersökningen av narkotikarester i avloppsvattnet som samordnas av THL är en bra kompletterande metod för att identifiera användning av berusningsmedel och ett verktyg för att begrunda vilka åtgärder som kan användas eller behövas för att förebygga problem. Borgå stad har identifierat ett behov av att ansluta sig till THL:s program. Man inleder arbetet för att ansluta sig till undersökningen av narkotikarester i avloppsvattnet som samordnas av THL.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Borgå Vatten
Välfärdsberättelsearbetet som helhet vidareutvecklas för att göra det återkommande arbetet smidigare genom ett verksamhetssätt som är så tydligt och systematiskt som möjligt.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi Alla sektorer
Med tanke på servicestyrningen bör Borgå stads tjänster synas i olika kommunikationskanaler enligt åldersgrupp, så att tillgängligheten och framkomligheten kan garanteras.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer Alla sektorer

Uppföljning av välfärdsplanen

Det systematiska genomförandet av arbetet för att främja välfärd och hälsa följs upp med årliga välfärdsrapporter, och uppföljningsprocessen stöds med välfärdsberättelsen som utarbetas varje fullmäktigeperiod. Målet är att säkerställa att arbetet framskrider planenligt och främjar invånarnas välfärd. I uppföljningen utnyttjas förutom de planerade indikatorerna även nationellt minimidåttainnehåll och hyte-koefficientens indikatorer, som ger mer information om läget i fråga om välfärden. Detta mångsidiga uppföljningssystem för helheten möjliggör en övergripande bild av välfärdens utveckling.

Stadens ledningsgrupp svarar för uppföljningsprocessen som helhet och säkerställer att målen, åtgärderna och prestationerna i välfärdsplanen beaktas när budgeten och budgetplanen utarbetas. Detta säkerställer att resurserna riktas effektivt på att främja välfärden och att genomförandet av planen följs upp aktivt på alla nivåer. I ledningsgruppen för välfärd och hälsa betonas tväradministrativt samarbete och samarbete med välfärdsområdet. Stadens välfärdsarbetsgrupper främjar samarbete mellan sektorerna och utvecklar god praxis för främjande av välfärd och hälsa och dessa rapporteras till ledningsgruppen för välfärd och hälsa.

Främjande av välfärd och hälsa i stadens övriga handlingar

Borgå stads sektorers och enheters konkreta verksamhet och riktlinjer beskrivs i större detalj i flera handlingar.

- Boendeprogrammet 2030
- Digiprogrammet 2023
- Klimat- och miljöprogrammet 2024–2027
- Programmet för att främja integrationen av invandrare 2022–2024
- Idrottsprogrammet 2030
- Kulturprogrammet 2030
- Västra åstrandens konstprogram 2040
- Konstprogrammet för Borgå parkgata
- Planen för kulturföstran, gäller i uppdaterad form från april 2024
- Plan för småbarnspedagogik
- Förskoleundervisningens läroplan
- Läroplanen för den grundläggande utbildningen
- Läroplanen för gymnasieutbildningen
- Elevvårdsplanen för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen
- Studerandevårdsplanen för gymnasieutbildningen
- Läroplanen för undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen
- Läroplanen för undervisningen som förbereder för den grundläggande utbildningen för sexåringar
- Linnankosken lukios och vuxenlinjens samt Borgå gymnasiums studerandevårdsplan
- Borgå medborgarinstituts läroplan
- Musikinstitutets läroplaner

Bilagor

I enlighet med förvaltningsstadgan godkänns Borgå stads utbildningsanordnares elev- och studerandevårdsplaner i de finska och svenska sektionerna. Elev- och studerandevårdsplanerna uppdateras årligen. De gällande elev- och studerandevårdsplanerna finns på [Elevvård - Borgå](#). En utnämnd styrgrupp ansvarar för planen. De gällande elev- och studerandevårdsplanerna ingår som bilaga 1 och 2 till denna välfärdsplan.

Det förebyggande rusmedelsarbetet hör till hela stadsorganisationens uppgifter. Sommaren 2023 genomfördes en kartläggning i stadsorganisationen för att förtydliga lägesbilden. En sektor- och serviceområdesspecifik sammanställning i tabellform finns som bilaga 3 till denna välfärdsplan. Det förebyggande rusmedelsarbetet stöds i huvudsak av stadens verksamhet och tydliga verksamhetsmodeller finns i skolorna och ungdomsarbetet. När det gemensamma arbetet framskrider uppdateras tabellen för stadens del och den kan preciseras även i fråga om andra aktörer.

1. [**ELEVVÅRDSPLANEN FÖR FÖRSKOLEUNDERVISNINGEN OCH DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN**](#)
2. [**LINNANKOSKEN LUKIOS OCH VUXENLINJENS SAMT BORGÅ GYMNASIUMS STUDERANDEVÅRDSPLAN**](#)
3. [**FÖREBYGGANDE RUSMEDELSARBETE INOM STADENS OLIKA SEKTORER**](#)

VÄLFÄRDSPLAN för barn och unga

Valfärdsplanen för barn och unga är en del av välfärdsplanen på stadsnivå. I de åldersgruppsspecifika planerna, såsom välfärdsplanen för barn och unga, har man samlat information om välfärden för åldersgruppen i fråga och om tjänster i Borgå som stöder den samt beskrivit olika åtgärder och konkreta gärningar genom vilka man strävar efter att främja barns och ungas välfärd på stadsnivå. I Borgå arbetar yrkespersoner inom flera branscher med barn, unga och barnfamiljer. Deras ansvar och skyldigheter bestäms av olika lagar. I dessa lagar definieras barns och ungas ålder på olika sätt. Målgruppen för denna plan är i första hand barn under 18 år och deras familjer. Valfärdsarbetet som gäller unga vuxna som fyllt 18 år beaktas i välfärdsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder.

Valfärdsplanen för barn och unga är lagstadgad. I 12 § i barnskyddslagen (417/2007) finns bestämmelser om utarbetande av planen, planens innehåll, godkännande av planen och tidtabellen för uppdatering av planen o.d. Kommunen ska göra upp en välfärdsplan för barn och unga för att främja barns och unga personers välfärd. Planen ska godkännas i kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år. Planen ska beaktas när en budget och ekonomiplan enligt 110 § i kommunallagen (410/2015) görs upp. Planen är en del av kommunens välfärdsplan som avses i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021).

Valfärdsplanen för barn och unga personer ska innehålla uppgifter om barns och unga personers uppväxtförhål-

landen och välfärdssituation, åtgärder och tjänster som främjar barns och unga personers välfärd och förebygger problem, ordnande av samarbetet mellan olika myndigheter samt sammanslutningar och anstalter som producerar tjänster för barn och unga, samt om genomförandet och uppföljningen av planen. Till planen ska därtill fogas elev- och studerandevårdsplanerna för utbildningsanordnarna som är verksamma i kommunens område (lag om elev- och studerandevård 1287/2013, 13 §). I enlighet med förvaltningsstadgan godkänns Borgå stads utbildningsanordnarens elev- och studerandevårdsplaner i de finska och svenska sektionerna, planerna ses över årligen. De gällande elev- och studerandevårdsplanerna finns på stadens webbplats på [Elevvård - Borgå](#). En utnämnd styrgrupp ansvarar för planen. Den gällande elev- och studerandevårdsplanen ingår som bilaga till denna välfärdsplan.

Åtgärder och tjänster som främjar barns och ungas välfärd och förebygger utslagning produceras av sektorerna för växande och lärande, livskraft, stadsutveckling och koncerntjänster. I stadens förvaltningsstadga har man fastställt hur de olika tjänsterna organiseras, deras uppgifter och hur de leds. Av stadens affärsverk har i synnerhet kost- och städtjänsterna en stark koppling till småbarnspedagogikens och skolornas vardag och är således en viktig aktör i stödandet av barns och ungas välfärd.

Enligt 12 § i barnskyddslagen ska välfärdsområdet också göra upp en regional välfärdsplan för barn och unga som gäller välfärdsområdets verksamhet för att ordna

och utveckla barnskyddet. Kommunen ska samarbeta vid uppgörandet av välfärdsområdets välfärdsplaner med iakttagande av vad som föreskrivs om kommuner i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) (samarbete och bistående med sakkunskap).

”

Åtgärder och tjänster som främjar barns och ungas välfärd och förebygger utslagning produceras av sektorerna för växande och lärande, livskraft, stadsutveckling och koncerntjänster. ”

Barnets rättigheter, nationella barnstrategin och barnvänligt arbete i Borgå

FN:s konvention om barnets rättigheter är ett människorättsavtal som godkändes i FN:s general-församling 20.11.1989. Den är den mest ratificerade människorättskonventionen i världen. Finland undertecknade avtalet 1991. I konventionen ingår samma rättigheter som i de allmänna människorättsavtalen. Konventionen innefattar därtill rättigheter som endast gäller barn, såsom skyldigheten att bedöma barnets bästa och rätten till vila och lek. I Finland gäller FN:s barnkonvention som en författning på lagnivå, dvs. den är förpliktande för alla inom kommunsektorn. Grundprinciperna i barnkonventionen är icke-diskriminering och likabehandling, prioriteringen av barnets intresse, rätten till liv och utveckling och respekt för barnets synpunkter.

Finlands första nationella barnstrategi publicerades i februari 2021. Strategin grundar sig på tre bärande tankar: 1. genom strategin skapas ett genuint barn- och familjevänligt Finland, 2. barnets rättigheter och ställning befästs så att barnen parallellt med alla andra samhällsmedlemmar konsekvent beaktas i all politisk och faktisk verksamhet och så att de får information om sina rättigheter och 3. utsatta barns ställning tryggas och deras behov identifieras bättre.

Borgå började bekanta sig med modellen Barnvänlig kommun år 2020. Den inledande kartläggningen lyfte fram fyra viktiga mål som förbättrar barnvänligheten.

Dessa mål är: 1) Vi ska alla känna till och identifiera barnets rättigheter enligt FN:s barnkonvention. 2) Vi ska kommunicera och sprida information om barnets rättigheter till alla kommuninvånare, från beslutsfattare till anställda, men även till barn och unga. 3) Genom att förhandsuppskatta konsekvenserna av beslut kan vi utveckla mer invånarorienterade tjänster. I Borgå kommer modellen för bedömning av konsekvenserna för barn och bland annat barnbudgeteringen också från åtgärdsprogrammet i den nationella barnstrategin som publicerades år 2021. 4) Alla barn och unga borde ha meningsfulla aktiviteter på fritiden. Borgåmodellen för hobbyverksamhet främjar detta mål.

Borgå har förbundit sig vid att fortsätta det självständiga och målinriktade arbetet för barnfamiljevänlighet i enlighet med stadsstyrelsens beslut 14.2.2022. Staden följer verksamhetsplanen för den nationella barnstrategin och beaktar den som en del av planeringen av stadens ekonomi och verksamhet. I planeringen använder Borgå också riktlinjerna i Unicefs modell Barnvänlig kommun. Modellen har gett oss mycket stöd i vårt arbete och med hjälp av de lärdomar som vi fått från modellen fortsätter vi det viktiga arbetet att främja barns och ungas övergripande välbefinnande på ett multiprofessionellt och tväradministrativt sätt. Det är mycket viktigt att stärka delaktigheten, i synnerhet att beakta barn och unga i en sårbar ställning. Borgå betonar bedömning av beslutens conse-

kvenser för barn, stärkande av delaktigheten, utnyttjande av information, icke-diskriminering, hobbymodellen och betydelsen av samarbete med stadsorganisationens olika sektorer och tredje sektorn. I Borgå innebär barnvänlighet att man är medveten om särställningen och ger barn lika möjligheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

”

Borgå har förbundit sig vid att fortsätta det självständiga och målinriktade arbetet för barnfamiljevänlighet”

Läget i fråga om barns och ungas välfärd

Ca 2 500 elever i Borgå svarade på den senaste skolhälsoenkäten. Av enkäten framgick att största delen av barnen och ungdomarna i Borgå mår bra och är nöjda med sin vardag.

I välfärdsberättelsen och välfärdsrapporterna beskrivs trender och Borgåbornas välfärd i ljuset av statistiken. Uppgifterna uppdateras inte så ofta och därför är det viktigt att höra barn och unga i tjänsterna och funktionerna och att föra fram deras synpunkter. Detta avsnitt som beskriver läget i fråga om välfärden utgår ifrån uppdaterade uppgifter och resultat som inte tidigare lyfts fram. De tidigare observationerna i välfärdsberättelsen och välfärdsberättelsens årsrapport från 2022 finns i bakgrunden.

Det finns dåligt med uppgifter om välfärden i fråga om de minsta barnen. I februari 2024 kontaktar FinLapset föräldrar till barn i förskoleåldern (år 2017 födda). Staden strävar efter att uppmuntra föräldrarna att svara på denna enkät för att man ska få tillräckligt med svar och så att resultaten kan publiceras på Borgånivå. De grundläggande resultaten publiceras antagligen i början av hösten 2024. Med hjälp av dessa resultat kan man bedöma småbarns och familjers hälsa och välfärd samt utveckla tjänsterna.

Ca 2 500 elever i Borgå svarade på den senaste skolhälsoenkäten. Av enkäten framgick att största delen av barnen och ungdomarna i Borgå mår bra och är nöjda med sin vardag. Lågstadiееleverna har fått bättre möjligheter att

påverka planeringen av skolans ärenden och högstadiееleverna upplever att skollunchen är god och att man har reserverat tillräckligt med tid för måltiden. Gymnasisterna berättar exempelvis att de fått bättre stöd för sitt välbefinnande av läkaren eller psykologen och att skoltrötthet förekommer mer sällan. Många barn och unga belastas dock av olika faktorer, såsom ångest, sjukdom och för mycket tid på nätet. För att förbättra situationen och stärka de positiva aspekterna krävs det ett ännu starkare och omfattande samarbete i hela staden.

Förra våren uppgav en tredjedel (33 %) av eleverna i årskurs 4–5 i Borgå att de har åtminstone lindriga ångestsymtom. Trenden har förstärkts under de senaste åren och syns även bland äldre elever, i synnerhet flickor. Var fjärde elev i årskurs 8–9 (38 %) och var tredje flicka i gymnasiet (33 %) uppgav att de upplever måttlig eller svår ångest. Bland pojkar var motsvarande andel knappt 11 %.

Ökande sjukfrånvaro bland barn och unga syns även i Borgå – förra våren var närmare var fjärde elev i årskurs 8 och 9 (39 %) borta från skolan minst en gång per månad på grund av sjukdom. Återkommande smärta på olika ställen i kroppen upplevdes nästan dagligen av 17 % av flickorna i årskurs 8 och 9, och av ca 9 % av pojkarna.

I årskurs 4 och 5 upplevde 7 % av flickorna och 8 % av pojkarna nästan dagligen sådan smärta. I gymnasiet var andelarna 12 % bland flickor och 2 % bland pojkar.

Även om gymnasiestuderandena uppgav att de fått bättre stöd än tidigare för sitt välbefinnande av en läkare eller psykolog så finns det dock upplevda skillnader i tillgången till studerandevårdstjänster. Färre högstadiееlever än tidigare (60 %) upplevde att det skulle vara lätt att komma till hälsovårdaren eller psykologen. Enligt skolhälsoenkäten är möjligheten att komma till hälsovårdarens mottagning i Borgå också svagare än på riksnivå.

Samtidigt upplever många barn och unga sitt hälsotillstånd som medelmåttigt eller dåligt. Över en tredjedel av flickorna i årskurs 8 och 9 (42 %) och 34 % av flickorna i gymnasieåldern berättade om detta problem. Av pojkarna berättade närmare var femte (16 och 19 %) samma sak. Även i årskurserna 4 och 5 upplevde ca 14 % av flickorna och 10 % av pojkarna detta.

Samtidigt som majoriteten av barnen och de unga mår bra och är nöjda med sina liv så hopar sig välfärdsproblemen för en liten grupp barn, unga och familjer. De viktigaste faktorerna som äventyrar välfärden är bland annat ensamhet, mobbning, våld och svårigheter att diskutera

med föräldrarna. Dessa riskfaktorer drabbar oftare bl.a. barn och unga som har en funktionsnedsättning, som är placerade utanför hemmet, som har utländsk bakgrund, som bor i en familj med endast en vårdnadshavare och som har en lågt utbildad mamma. (Statsrådet, 2019)

Föräldrarnas välbefinnande påverkar barns och ungas välbefinnande. Till exempel återspeglas en svag utkomst hos familjen i barnets välbefinnande och lärande. En svag utkomst har en koppling till föräldrarnas ork och välbefinnande. Det påverkar även indirekt föräldraskapet och barnens liv. Relativ fattigdom skiljer åt barn och begränsar deras aktiviteter: möjligheter till hobbyer och fritidsaktiviteter samt exempelvis anskaffning av en telefon eller dator. Detta kan försämra självkänslan och orsaka exempelvis ensamhet eller mobbning. Enligt nationella resultat har en svag ekonomisk situation i familjen en negativ inverkan på barnets hälsovanor, symtom, skolgång, ensamhet, upplevelser av mobbning, upplevelse av det egna hälsotillståndet samt framtidstro. (Förutsättningar för uppväxt, lärande och delaktighet för alla, 2019).

En stor del av Borgåborna har någon hobby åtminstone en gång i veckan: 89,9 % av eleverna i årskurs 4–5 och 94,2 % av eleverna i årskurs 8–9. Under fritiden sysslar 28,3 % av eleverna i årskurs 8–9 och 22,5 % av gymnasiestudenterna med ansträngande motion högst en timme per vecka. (Skolhälsoenkäten) Move! är ett riksomfattande mättnings- och responssystem för

den fysiska funktionsförmågan som är riktat till elever i årskurs 5 och 8. Systemets främsta syfte är att sporra att sköta om den fysiska funktionsförmågan på eget initiativ. På riksnivå är den fysiska funktionsförmågan hos cirka 40 procent av eleverna på en sådan nivå att orken i vardagen kan försvåras. Barn och unga rör på sig mindre än tidigare och den fysiskt passiva tiden har ökat, vilket har försvagat barns och ungas funktionsförmåga. Den fysiska funktionsförmågan hos barn och unga har konsekvenser nu och i framtiden, såväl för individens välbefinnande som för hela samhället i bred bemärkelse. År 2023 har 37 % av eleverna i årskurs 5 (2022, 37,5 %) och 40,9 % av eleverna i årskurs 8 (2022, 43,5 %) i Borgå en svag funktionsförmåga. Trenden är sjunkande men man bör fästa uppmärksamhet vid detta.

I fråga om Borgå har Sotkanet tidigare saknat uppgifter om andelen överviktiga barn i åldern 2–6 år. Denna uppgift är nu tillgänglig. Fem procent av barnen i denna åldersgrupp är överviktiga. Bland barn i åldern 7–12 år är andelen 5,3 % och bland 13–16-åringar 7,9 %. Andelen ökar med åldern och detta bör man fästa uppmärksamhet vid. (Sotkanet)

Under vardagar hoppar många elever över frukosten. Av eleverna i årskurs 4–5 är andelen 29,7 %, av eleverna i årskurs 8–9 är den rentav 42,1 % och i gymnasiet 37 %. Omkring hälften av högstadieläverna äter inte dagligen skollunchen och av de unga i gymnasieåldern äter när-

mare 90 % för lite frukter, bär och grönsaker. (Skolhälsoenkäten)

På grund av ett alltför litet antal svar ger skolhälsoenkäten inte kommunspecifika resultat om svaren från utlandsfödda i fråga om Borgå. På riksnivå är de utlandsföddas svar liknande som svaren för personer med finländsk bakgrund. Upplevelserna i fråga om delaktighet, hälsotillstånd, mobbning och skolgång och tillfredsställelsen med det egna livet är mycket liknande. Närmare hälften av eleverna med utländsk bakgrund, oavsett om de är födda i Finland eller utomlands, upplever diskriminering i skolan eller under fritiden. Bland elever med finländsk bakgrund upplever 31,5 % diskriminering. (Skolhälsoenkäten)

”

Föräldrarnas välbefinnande påverkar barns och ungas välbefinnande.”

En trygg uppväxtmiljö är en faktor som skyddar barn och unga mot användning av berusningsmedel. Goda sociala färdigheter och nätverk samt en bra självkänsla och självbild minskar risken för riskbruk av berusningsmedel i synnerhet när puberteten närmar sig. Ett ansvarsfullt förhållande till berusningsmedel i barns och ungas närmiljö är också en skyddande faktor. På motsvarande sätt är en riklig användning av berusningsmedel i närmiljön och en brist på trygga vuxenkontakter faktorer som ökar risken för att barn och unga börjar använda berusningsmedel. Omgivningens betydelse för att man börjar använda berusningsmedel och fortsätter med det är betydande i synnerhet bland unga. Därför bör man i uppväxtmiljön trygga en verksamhetskultur som stöder nykterhet, som beaktar förebyggande, stöd och hänvisning till vård och innehåller tydliga spelregler och rusmedelsfostran.

Faktorer som ökar risken för att unga börjar använda berusningsmedel är en svag självkänsla, en känsla av otrygghet och kriser. Också om närkretsen använder mycket berusningsmedel och rentav idealiserar dem så ökar risken för riskbruk av berusningsmedel. Ensamhet och utslagning är också riskfaktorer för alla åldrar. Den genetiska bakgrunden har också en inverkan, och tidigt inledda försök med berusningsmedel leder ofta till riskbruk i en senare ålder. Inlärningssvårigheter i skolan och dålig skolframgång samt svagt engagemang i skolgången är faktorer som ökar ungas risk för användning av berusningsmedel.

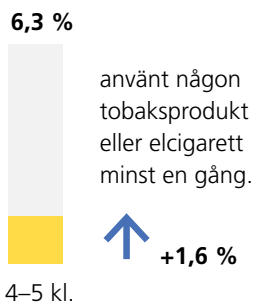
Hos studerande på andra stadiet är skyddande faktorer i synnerhet en bra självkänsla och anpassningsförmåga i föränderliga situationer. Information om riskerna med användning av berusningsmedel bör förmedlas senast i detta skede, även om det är viktigt redan i den tidiga ungdomen. Förhållandet till berusningsmedel i den ungas närkrets har en stor betydelse för den ungas egen inställning och exempelvis hobbyer anses vara en faktor som skyddar mot användning av berusningsmedel.

Även om användningen av berusningsmedel och tobaksprodukter bland unga Borgåbor har minskat eller stannat på nästan samma nivå så verkar användningen av elcigaretter (vape) öka mycket i synnerhet i högstadiet. Detta fenomen syns även i lågstadierna. Försäljningen och förmedlingen av elcigaretter är ofta förknippad med skulder, hot och våld. Det ökande våldsamma beteendet bland barn och unga är också ett oroväckande fenomen. Detta kan återspeglas i skolhälsoenkätens resultat, enligt vilka ca 20 % av pojkarna i låg- och högstadierna har upplevt fysiskt hot under det senaste året. Bland flickor är andelen ca sju procent lägre. (Skolhälsoenkäten). I avsnittet "berusningsmedel och beroenden" i skolhälsoenkäten finns flera indikatorer som man kan välja att undersöka. Nedan beskrivs ifrågavarande särskilda observationer. I fråga om högstadiet samt gymnasiet och yrkesläroanstalterna har man valt att lyfta fram samma indikatorer för att följa trenden.

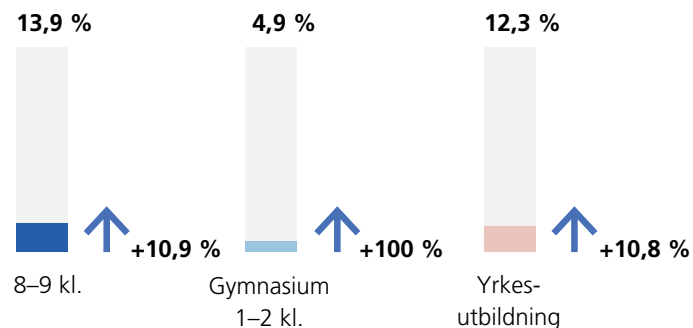

Rusmedelärenden / Beroende

Rökning

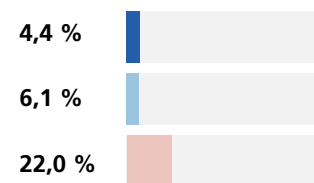

Användning av e-cigarettor (dagligen)

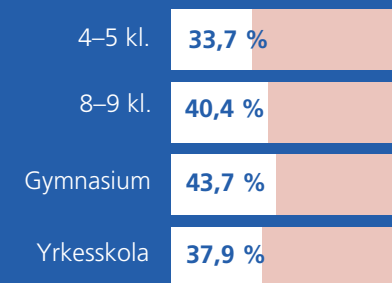
■ 8-9 kl.
■ Gymnasium 1-2 kl.
■ Yrkesutbildning

Användning av snus (dagligen)

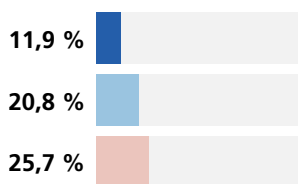

Skärmtid

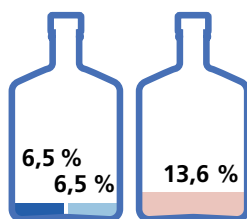
Har märkt sig vara på nätet fast inte haft lust för det

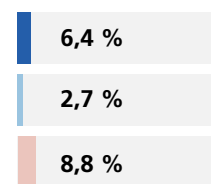
Prövat cannabis (minst en gång)

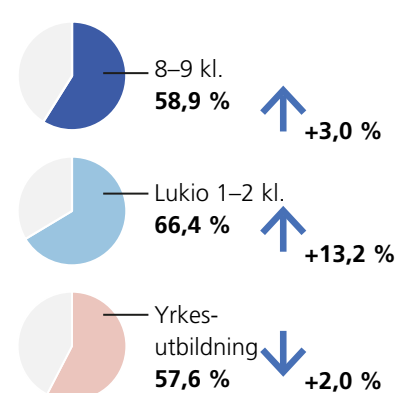
Alkoholbruk (varje vecka)

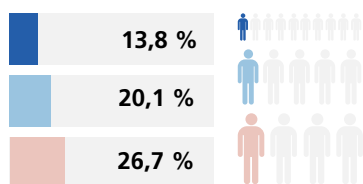
Spelar penningsspel (varje vecka)

Droger upplever det lätt att få tag på

Mycket berusad (minst en gång per månad)

■ 8-9 kl.
■ Gymnasium 1-2 kl.
■ Yrkesutbildning

Skolorna använder sig också av tjänsten Skolans välbefinnandeprofil. Dessa är i första hand skolspecifika utvecklingsverktyg. Enkäten grundar sig på olika delområden och påståenden, och erbjuder en täckande uppsättning indikatorer som kan användas för att utveckla skolan, för elevvårdsarbetet och för självutvärderingen. Välfärdsprofilens täckande skolspecifika resultat kan användas i alla skolor. De behandlas i skolornas lednings-/kvalitetsgrupper enligt utvärderingsplanen på det sätt som skolorna bestämmer, antingen direkt när resultaten publiceras, på våren det läsårs som enkäten gjorts eller när följande läsårs börjar.

På basis av resultaten kan man ta in skolspecifika utvecklingsmål i läsårsplanen eller lyfta fram vissa delområden inom välfärden för särskild observation. I Borgå är välfärdsprofilens svar i stort sett motsvarande som på riksnivå. Det finns skillnader mellan skolorna i fråga om olika delområden och i synnerhet på påståendenivå. Det är bra att studera välfärdsprofilens resultat tillsammans med Skolhälsoenkätens resultat. Därtill gör skolorna även välfärdsrelaterade snabbenkäter med kortare intervaller.

Mer information om välfärden i fråga om barn och unga i Borgå finns också på följande webbplatser: Skolhälsoenkätens elektroniska resultattjänst (THL), Barns och ungas hälsa och välfärd (THL), Move! (UBS), Motionsindikatorer (OKM), TEAviisari (THL), Sotkanet (THL), Terveystemme (THL).

Sektorspecifika tjänster för barn, ungdomar och familjer samt samarbete

Borgå stad främjar barns, ungas och familjers välfärd och hälsa i alla sina tjänster. I detta avsnitt beskrivs enligt sektor stadens tjänster som är riktade i synnerhet till barn, unga och barnfamiljer. Förutom detta samarbetar man inom staden över sektors- och serviceområdesgränserna, med Östra Nylands välfärdsområde, polisen, församlingarna samt med aktörer inom tredje sektorn och företag i vårt område och med Borgå sysselsättningsområde som håller på att bildas.

Borgå har en mångprofessionell välfärdsarbetsgrupp för barn och unga. I det strategiska avtalet med välfärdsområdet har det avtalats att arbetsgruppen är kommunspecifik och sammankallas av kommunerna. Arbetsgruppen är en lagstadgad arbetsgrupp enligt ungdomslagen 1285/2016 (9 §) (ett sektorsövergripande styrnings- och servicenätverk). Arbetsgruppen sammanställer en övergripande lägesbild över barns och ungas välfärd i Borgå (alla under 29 år) genom att samlar in uppgifter om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och bedömer utifrån dessa situationen samt utarbetar förslag för stadens ledning, det lokala beslutsfattandet och som stöd för planerna. Arbetsgruppen lyfter fram glädjeämnen och bekymmer som barnen och de unga har i Borgå och bedömer hur tjänsterna fungerar för målgruppen samt identifierar situationer, platser och behov i fråga om frivillig och handledd fritid och hobbyverksamhet. I arbetsgruppen finns företrädare för stadens olika sektorer

och för ungdomsfullmäktige, finska församlingen i Borgå, Borgå svenska dymkyrkoförsamling, polisinspektionen i Östra Nyland samt Östra Nylands välfärdsområde och HUS. Till sammanträdena kallas därtill sakkunniga från olika branscher.

Elev- och studerandevårdstjänsterna styrs genom Östra Nylands välfärdsområdes regionala arbetsgrupp för elev- och studerandevård samt Borgå stads styrgrupp för elev- och studerandevården. Personalen inom elev- och studerandevårdstjänsterna är anställd av Östra Nylands välfärdsområde och skolornas personal är anställd av Borgå stad.

Borgå stads styrgrupp för elev- och studerandevården har till uppgift att svara för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen, utvärderingen och kommunikationen i fråga om elev- och studerandevården. Utvecklingschefen för växande och lärande är ordförande för styrgruppen. Från Borgå stad ingår i gruppen områdesrektorerna som svarar för stödet för lärande, småbarnspedagogikens servicechef för barnets stöd samt välfärdsamordnaren. Från Östra Nylands välfärdsområde ingår i styrgruppen den ledande skolkuratorn, den ledande skolpsykologen och personen som ansvarar för skolhälsovården. Borgå stads styrgrupp för elev- och studerandevården samarbetar med välfärdsgruppen för barn och unga.

I Östra Nylands finns ett Ankarteam med en egen styrgrupp. Borgå stad är representerad i styrgruppen. Polisinspektionens socialhandledare är en del av Ankarteamet och arbetar ofta tillsammans med polisen för att ordna Ankarträffar. Ankarverksamheten är multiprofessionellt samarbete som syftar till att främja välbefinnandet hos barn och unga (under 18-åringar) och att förebygga brott. I Ankarverksamheten prioriteras ungas intresse och man strävar efter att identifiera ungas resurser och stödja dem i ett så tidigt skede som möjligt. Ankarverksamhetens målgrupp är personer under 15 år och efter särskild prövning 15–17-åringar som har begått ett brott eller som misstänks för ett brott, som har använt droger och/eller berusningsmedel och/eller behöver multiprofessionellt stöd i sin livssituation. Den unga hänvisas till Ankarverksamheten via polisen, socialvården, ungdomsvården, skolvården, barnskyddet eller andra samarbetsparter.

I enlighet med det strategiska samarbetsavtalet mellan kommunerna och välfärdsområdet ska Östra Nylands välfärdsområde därtill år 2024 sammankalla ett nätverk för samordning av välfärd och hälsa (teman är hälsosamma levnadsvanor, kulturvälfärd, välfärd bland äldre, delaktighet) samt ett nätverk för förebyggande rusmedelsarbete. I det operativa arbetet kan man vid behov inrätta flera olika inofficiella nätverk.

SEKTORN FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE

Tjänsterna för barn och unga inom sektorn för växande och lärande styrs förutom av strategin och budgeten även av stadens plan för småbarnspedagogiken, läroplanerna för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning samt av elev- och studerandevårdsplanerna. Vid småbarnspedagogikens verksamhetsställen finns en gemensam välfärdsgrupp och inom den grundläggande utbildningen och i gymnasieutbildningen en gemensam elev- och studerandevårdsgrupp, som har till uppgift att utvärdera och utveckla verksamhetsställets välfärdsrelaterade teman och verksamhetsmetoder. I skolorna ges multiprofessionellt stöd av välfärdsområdets kuratorer, psykologer, hälsovårdare och psykiatriska sjukskötare samt av fritidstjänsterna vid stadens sektor för Livskraft.

Planen för småbarnspedagogik och elev- och studerandevårdsplanerna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen lyfter fram följande teman i den gemensamma elev- och studerandevården:

- Gemenskap, delaktighet och gruppbildning. Erfarenheten av gemenskap ger eleven en känsla av att hen hör till gemenskapen och gruppen, delaktighet däremot hjälper eleven att förankra sig i gruppen och skolan. Tack vare gruppbildning upplever eleven att hen är en viktig del av gruppen. Alla dessa stöder närvaro i skolan om de förverkligas.

- Vardagsfärdigheter: Färdigheterna att klara sig i vardagen är en viktig del av elevens övergripande välbefinnande. De omfattar bland annat förebyggande rusmedelsarbete, vila, motion, mat, avslappning och koncentration.
- Emotionella färdigheter: självreglering, självkännet, empati och medkänsla, att lugna sig. Emotionella färdigheter innebär förmågan att identifiera, uttrycka och reglera egna känslor. Emotionella färdigheter utgör grunden för självkännet och god mental hälsa.
- Kompisfärdigheter och konfliktlösning. Med kompisfärdigheter avses förmågan att sätta sig in i andra människors situation, lösa konflikter och förhandla, som är viktiga färdigheter även som vuxen i arbetslivet.
- Mediefostran: Med handledning av en vuxen lär sig eleven att använda medierna tryggt då hens mediekunskap och kompetens i trygg medieanvändning ökar. Trygg användning av medier främjar lärandet.
- Säkerhetskunskaper, skyddsnet och överlevnadsstrategier: Tack vare säkerhetskunskaper identifierar eleven gränserna för sitt eget privatliv. Identifieringen av det egna skyddsnetet och de personliga copingmetoderna hjälper eleven att veta vem hen kan vända sig till i en svår situation.

Småbarnspedagogik anordnas i kommunala och privata daghem, kommunal och privat familjedagvård samt som öppen småbarnspedagogik. Av 1–6-åringarna omfattas

2 716 barn av tjänsterna, vilket är 86,5 % av alla 1–6-åringar i staden (9/2023). Av 1–2-åringarna deltar 74 % i småbarnspedagogik och av 3–5-åringarna 96 %.

I Borgå ordnas förskoleundervisningen av småbarnspedagogiken. I den avgiftsfria förskoleundervisningen deltar 97,6 % av åldersklassen. Före läroplikten inleds stannar en liten del av sexåringarna i privat småbarnspedagogik som inte erbjuder avgiftsfri förskoleundervisning. När de fattar beslutet har vårdnadshavarna säkerställt att verksamheten uppfyller målen för förskoleundervisningen.

294 barn vårdas hemma med hemvårdsstöd (9/2023). För barn som vårdas hemma ordnas verksamhet i den öppna småbarnspedagogikens avgiftsfria klubbar, familjekaféer och parker. Den öppna småbarnspedagogikens klubbar är avsedda för barn i åldern 2–5 år. Familjekafé- och parkverksamheten har ordnats sex gånger per vecka på olika håll i staden. Den öppna småbarnspedagogiska verksamheten ger föräldrar och barn som är hemma möjligheter att träffa varandra. För många barn är den öppna verksamheten och klubben en övergångsperiod före småbarnspedagogik på heltid.

Varje barn har rätt till grundläggande utbildning. Utbildningen är allmänbildande och har ett både fostrande och undervisande syfte (Utbildningsstyrelsen 2023). I Borgå stad ordnas grundläggande utbildning i 14 finska skolor och 9 svenska skolor. Den finska grundläggande utbildningen har ca 3 800 elever och den svenska grundläggande

gande utbildningen ca 1 700 elever. Borgå stad har ett viktigt samarbete med de lokala föräldraföreningarnas paraplyorganisation och föräldraföreningar på stadsnivå och enhetsnivå. Samarbetet är synligt och effektivt och stöder föräldraskapet, barnens ställning, skolarbetet och välfärden. Samarbetets teman har ofta valts tillsammans och så att de stöder varandra.

Med UBS klubbverksamhet för skolor stöds elevernas övergripande välbefinnande bland annat genom upplevelser av framgång, kunskaper och glädje och deltagande i kreativ verksamhet. I klubbverksamheten har eleverna möjlighet att testa olika hobbyaktiviteter. Skolans klubbar ordnas vanligtvis efter skoldagen i skolans lokaler eller i närområdet. Klubbarna är avgiftsfria och frivilliga för eleverna. Klubbverksamheten riktas till att stödja upprätthållandet av elevernas studiemotivation och ork, verksamheten stärker känslö- och interaktionsfärdigheterna. Eventuella slutna klubbar planeras, t.ex. i samarbete med elevvården. Klubbarna har en koppling till läroplanen.

Morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen är avsedd för elever i årskurs 1 och 2 samt för äldre elever med ett beslut om särskilt stöd. Morgon- och eftermiddagsverksamheten styrs av lagen om grundläggande utbildning. Verksamheten styrs också av grunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen. Verksamheten ordnas av föreningar och privata aktörer i skolorna eller i lokaler nära skolan. Staden samordnar denna verksamhet. Verksamheten får understöd.

Dags- och semesterverksamhet för barn med funktionsnedsättningar erbjuds i anknytning till alla skolor som ger anpassad undervisning. Elever i grupper för anpassad undervisning kan ansöka om deltagande i verksamheten. Detta är en kontaktyta med välfärdsområdet, som man har kommit överens om gemensamma förfaranden med.

I övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet finns det ett brett samarbete. Utbildningsanordnare i Borgå har ett nära samarbete med läroanstalter på andra stadiet bl.a. i informationsöverföring, läroanstaltsbesök, branschspecifika besöksdagar, utbildningsförsök och effektiviserad personlig elevhandledning. Studiehandledare från lokala läroanstalter på andra stadiet presenterar utbildningsalternativ för eleverna i den grundläggande utbildningen. Samarbete med utbildningsanordnarna sker inom ramen för den gemensamma ansökan, antagningen enligt prövning och den kontinuerliga ansökan. Andra stadiets och grundstadiets studiehandledare träffas regelbundet en gång per år vid Östra Nylands handledningsdagar och årligen kring olika aktuella ärenden som gäller handledningen. En styrgrupp med representanter för alla utbildningsstadiet sammanträder två gånger per år för att samordna samarbetet. Studiehandledaren i övergångsskedet bedriver proaktiv Valpas-handledning på andra stadiet med finskspråkiga läropliktiga i Borgå. Med proaktiv Valpas-handledning strävar man efter att förhindra att läropliktiga avbryter utbildningen redan innan boendekommunens egentliga handlednings- och tillsynsansvar börjar, alltså före en s.k. Valpas-anmälan görs.

Borgå stad ordnar utbildning på andra stadiet för både unga och vuxna i det finska och svenska gymnasiet. Gymnasieutbildningens uppgift är att stärka den breda allmänbildningen. Gymnasieutbildningen ger allmänna färdigheter för vidare studier vid universitet, yrkeshögskolor och i yrkesutbildning som grundar sig på gymnasiets lärokurs. I Borgå ordnas yrkesinriktad utbildning på andra stadiet av Careeria och på svenska av Yrkesinstitutet Practicum.

Utbildningen som handleder för examensutbildning (HUX) har som mål att ge sådana studiefärdigheter som studeranden behöver för att söka till gymnasieutbildning

eller yrkesutbildning och klara av sådana studier. Man kan söka till HUX-utbildning efter den grundläggande utbildningen, om man avbrutit yrkesutbildningen eller gymnasieutbildningen, eller om man är en ung person eller vuxen som saknar examen på andra stadiet. Även invandrare som behöver stärka i synnerhet sina kunskaper i finska eller sina digitala färdigheter kan delta i HUX-utbildning. HUX ger färdigheter och handledt stöd för övergången till yrkesinriktad utbildning eller gymnasieutbildning och för att klara av studierna. Under HUX-utbildningen kan man höja vitsorden på avgångsbetyget från den grundläggande utbildning och avlägga yrkesinriktade studier och gymnasieutbildning. Utbildningens omfattning är 38 veckor och den genomförs på högst ett år. Gymnasieutbildning ordnas i samarbete vid Linnakosken lukio. HUX-utbildning ordnas i Borgå på finska vid vuxengymnasiet och Careeria och på svenska vid Yrkesinstitutet Practicum och Borgå Folkakademi.

Folkhögskoleåret är en utbildning som är riktad till läropliktiga och som varar ett år. Syftet med utbildningen är att stärka den ungas studiefärdigheter och förutsättningar att fortsätta i utbildning på andra stadiet samt att stödja den unga i planeringen av livet. Den unga kan välja att höja vitsorden på grundskolans avgångsbetyg. Studierna genomförs som närstudier, 25 lektioner per vecka. Man kan bo på folkhögskolan under studietiden. I Borgå ordnas folkhögskoleåret endast på svenska och anordnaren är Borgå Folkakademi under namnet Efter Nian.

Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv, dvs. TELMA, är riktad till studerande som behöver mycket omfattande särskilt stöd. I TELMA-utbildningen studerar man vardagliga färdigheter som behövs hemma och i arbetslivet samt lär sig fungera i samhället. Utbildningens syfte är att hitta ett lämpligt arbete eller en arbetsverksamhetsplats för den studerande. Före studierna avslutas utarbetar man för den studerande en

plan över vilka stödåtgärder som behövs för sysselsättningen och vardagen. Utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är riktad till studerande som behöver särskilt stöd, som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan övergå till examensinriktad utbildning. I TELMA-utbildningen planeras undervisningen enligt den studerandes personliga mål och färdigheter. TELMA-utbildning ordnas på finska av Live och på svenska av Optima.

Kost- och städtjänsterna är en viktig aktör med tanke på barns och ungas näringshälsa och matfostran. Affärsverket har det viktiga målet att trygga god näring för barn och unga genom dagvårdens måltider och skolmåltiderna. I början av 2023 inleddes temaåret för matfostran. Temat överenskomms tillsammans med sektorn för växande och lärande. Flera åtgärder har ingått i temaåret: pilotprojekt inom matfostran som utgår från verksamhetsmodellen nykytila.fi vid Kvarnbackens skola, Kevätkummunkoulu, Vårberga skola och för förskoleelever i dessa skolor samt skolmatsdiplom-projektet vid Pääskytien koulu med många små, men effektiva förändringar och olika kommunikationsmässiga åtgärder. Temat har varit mycket nyttigt och har ökat det positiva pratet om mat på ett märkbart sätt samt ökat viljan att delta i skolmåltiderna. Det lyckade temaåret sporrar till att fortsätta med samma tema åtminstone ännu under 2024. Målet är att få fler skolor och daghem med i Smakalfabetet-diplomet och skolmatsdiplomet, så att alla skolor och daghem i Borgå där kost- och städtjänsterna är serviceproducent ska få egna diplom före slutet av 2027.

SEKTORN FÖR LIVSKRAFT

Ungdomsarbete är målinriktad fostran som huvudsakligen fokuserar på förebyggande och erbjudande av möjligheter och verksamhetsätt och -lokaler för unga. Arbetet är till stora delar erfarenhetsbaserat. Unga

erbjuds meningsfull verksamhet och aktivitet och de är i centrum för verksamheten som aktiva, delaktiga aktörer. Ungdomsarbetet stöder de ungas utveckling, ställning och levnadsförhållanden samt främjar deras påverkansmöjligheter. Ungdomsarbetet genomförs utgående från de ungas behov och önskemål. Unga erbjuds möjligheter att delta, ha hobbyer och tillbringa en trygg fritid och de stöds i olika ärenden som anknyter till de ungas liv.

Det individuella ungdomsarbetets fostringsmässiga mål är att göra det möjligt för den unga att utvecklas i fred och att stödja hens välbefinnande. Den unga sporrar att hitta sin egen identitet och uppmuntras att göra sin röst hörd. I det individuella ungdomsarbetet stöds utvecklingen av den ungas olika färdigheter och styrkor i samverkan med andra unga och med trygga vuxna. Metoderna är riktat ungdomsarbete, uppsökande ungdomsarbete, ankarverksamhet och den kommande verkstadsverksamheten för unga. Verktygen är bl.a. personligt stöd till den unga, individarbete, verksamhet i smågrupper, läger och utfärder i smågrupper, servicehandledning samt träffar med unga och vårdnadshavare inom ramen för ankarverksamheten och framtagande av information om livssituationerna hos unga som är i en svagare ställning. Det uppsökande arbetet och verkstäderna är också en del av planen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder.

Syftet med det gemenskapliga ungdomsarbetet är att ge de unga lika möjligheter att utvecklas, lära sig och delta som individer samt som en del av en gemenskap. De unga erbjuds olika redskap och lokaler för att genomföra verksamheten och delta. I det gemenskapliga ungdomsarbetet vill man garantera de unga en möjlighet att tillbringa trevlig fritid i den egna närmiljön och stödja ungas lokala identitet så att de upplever området som sitt eget. I det gemenskapliga ungdomsarbetet umgås man och gör saker tillsammans och på det sättet stöder man

exempelvis utvecklingen av ungdomarnas kompisfärdigheter. Metoderna är regionalt och kulturellt ungdomsarbete, Borgås modell för hobbyverksamhet, verksamhet under skolornas lov, samarbete med skolorna.

Verktygen är bl.a. öppen ungdomslokalverksamhet vid de tre ungdomslokalerna, tematimmar i skolorna för elever i årskurs 5–8, klassprojekt, Arcus-regnbågsverksamhet, mobilt ungdomsarbete, spelverksamhet, läger och utfärder, olika evenemang samt det kulturella ungdomsarbets olika verksamheter såsom bandlokaler, skatehallen.

I samhälleligt ungdomsarbete uppmuntras ungdomar att bli samhällliga aktörer och de erbjuds olika möjligheter och sätt att påverka. De unga sporras att förstå världen, kulturer och naturen. Metoderna är påverkansverksamhet för unga, stödjande av ungas delaktighet och verksamhet på eget initiativ samt öppen medborgarverksamhet. Verktögen är bl.a. ungdomsfullmäktiges verksamhet, arbets- och praktikplatser för unga, stöd till ungas verksamhet på eget initiativ, verksamhetspenning för unga, föreningsarbete, Pride-evenemang och demokratifostran i vardagen, såsom lokalmöten och höranden av unga.

Idrottstjänsterna upprätthåller idrottsplatser och -områden och skapar således förutsättningar för såväl idrott på eget initiativ som aktörer som ordnar idrottsverksamhet. Idrottshobbyerna för barn och unga och familjernas motionerande på eget initiativ förutsätter ändamålsenliga lokaler och omständigheter och idrottstjänsterna sköter dessa i sitt dagliga arbete. I Borgå finns flera utemotionsplatser, motionslingor, friluftsleder, friluftsområden, badstränder, planer, skidspår, motionstrappor, fasta orienteringskontroller och näridrottsplatser för motion på eget initiativ. I Borgå finns det ca 110 idrottsplatser som kan användas fritt och det totala antalet idrottsplatser är ca 200.

Idrottstjänsterna sköter skolornas och daghemmens idrottsomständigheter i samarbete med lokaltjänsterna och sektorn för växande och lärande. Därtill upprätthåller idrottstjänsterna idrottsvagnen, som är en vagn med olika idrottsredskap som skolor och daghem får låna gratis. Idrottsvagnen ger variation och mångsidighet i den motionsinriktade undervisningen samt i barnens motionerande på eget initiativ och under rasterna.

Idrottstjänsterna ordnar även handledd idrottsverksamhet för barn, såsom simskolor, gemensam gymnastik för föräldrar och småbarn, tävlingar riktade till skolelever samt utfärder under skolornas lov. Syftet med idrottsgrupperna är ge möjligheter att lyckas och insikter, att lära barnet känna idrottshobbyer samt att sporra familjer att röra på sig tillsammans. Riktade handledda grupper inom familjemotionen, såsom gymnastik för mammor och barn, erbjuder en gemensam motionsstund för barnet och föräldern. Idrottsvärlden är en service med låg tröskel, där idrottstjänsterna erbjuder barnfamiljer övervakade omständigheter för fri motion och aktivitet i Kokonhallen och Kantele-huset utan avgift.

I idrottstjänsternas handledda idrottsverksamhet beaktas även specialgrupper. Grupperna för anpassad motion lämpar sig för dem som på grund av skada, sjukdom, försvagad funktionsförmåga eller social situation har svårt att delta i allmänna motionsgrupper. Anpassad motion erbjuds bl.a. i form av motionsklubbar för specialbarn och barn med neuropsykiatriska diagnoser samt teknikskskolor för barn och unga som behöver särskilt stöd.

Borgås idrottsbidrag möjliggör och stöder mångsidiga idrottsaktiviteter för barn och unga. Idrottsföreningar kan få bidrag för sin verksamhet bl.a. för hyreskostnader för idrottslokaler, idrottsgruppernas handledarkostnader samt drivandet av idrottsföreningens verksamhet. Bidrag

beviljas till registrerade idrotts- och motionsföreningar som har sin hemort i Borgå.

Idrottstjänsterna har också konsekvent samarbete och en ständig dialog med idrottsföreningarna. Kommuninvånarna får råd i frågor som gäller utbudet av idrottsaktiviteter och handleds till idrottsföreningarnas verksamhet. På Sportkursen som ordnas av idrottstjänsterna kan barn i åldern 7–11 år tillsammans med sina vårdnadshavare och under idrottsföreningarnas ledning bekanta sig med olika idrottsgrenar, och kursens mål är förutom att motionera tillsammans även att hitta en idrottshobby som barnet tycker om. Även de lokala idrottsföreningarna är viktiga samarbetsparter för att ordna klubbutbudet i Borgåmodellen för hobbyverksamhet för barn och unga i skolåldern.

Kulturtjänsterna erbjuder konst- och kulturupplevelser för alla stadsbor. Det finns tjänster på finska och svenska, och delvis även på engelska. I all verksamhet strävar man efter att beakta tillgängligheten och de ungas eventuella stödbehov. Mångsidigt kulturinnehåll kan upplevas i stadens olika kulturlokaler, evenemang, konstatställningar och museer. Kulturtjänsterna beaktar stadsbor i alla åldrar i det program som ordnas. Kulturtjänsterna ordnar teater-, film-, dans- och cirkusföreställningar samt konserter för skolor och daghemsgrupper i samband med daghems- eller skoldagen. Under lärarens ledning kan grupperna även besöka konstatställningar och stadens museer gratis. Kulturläroplanen Kulturstigen ger barn inom småbarnspedagogiken och alla elever i den grundläggande utbildningen tillgång till konst och kultur enligt åldersgrupp. Till den regelbundna verksamheten hör även författarbesök i skolorna på Runebergsdagen, Lantdagsbalen för åk 3 och konst- och kulturverksamhet under skolornas lov.

För barn och unga i olika åldrar samt för barnfamiljer ordnas mångsidig kulturverksamhet även under fritiden. Etablerade verksamheter är bland annat Lekfulla lördagsverkstäder på Konstfabriken som är riktade till barnfamiljer. Även i verkstadslokalen i Runebergs hem och i Galleri Gamla Kaplansgården ordnas evenemang och verkstäder som är avgiftsfria eller har en liten deltagar- eller materialavgift. Det avgiftsfria evenemanget Lekfulla lördagen samlar barnfamiljer till Konstfabriken en gång per år.

Samarbetsparter i produktionen av kulturtjänster för barn, unga och barnfamiljer är stadens övriga serviceområden för fritid, turist- och evenemangstjänsterna, Borgå konstskola och Borgånejdens musikinstitut som ordnar grundläggande konstundervisning samt privata konstläroanstalter (Konstfabrikens dansskola, Tanssiva Porvoo, Teaterskolan i Borgå, Porvoo Teatterikoulu, Teatteri Soitorasia, Syd kustens ordkonstskola). Förutom konstundervisning ordnar läroanstalterna verksamhet som är öppen för alla och även avgiftsfria evenemang (t.ex. elevuppträdanden, öppna dörrar). Viktiga samarbetsparter är därtill konstnärer som är verksamma i staden, Borgå museum (Borgå museiförening) och Kulturhuset Grand, som även erbjuder eget program för samma målgrupp.

Borgå bibliotekstjänster har fem enheter: Borgå huvudbibliotek, biblioteksbusen samt närbiblioteken i Gammelbacka, Vårberga och Kerko. Biblioteken är träffpunkter och kulturcentrum som är öppna för alla. Biblioteken har tidningar, böcker, musik, filmer och annat material som man kan använda på biblioteken eller låna hem. Från Borgå huvudbibliotek kan man därtill låna idrottsredskap.

Både huvudbiblioteket och närbiblioteken är viktiga platser där barn kan tillbringa tid. Många kommer till biblioteket efter skolan för att läsa, spela dator- eller brädspel, göra läxor eller bara för att vistas i en trygg miljö,

ensamma eller med vänner. Biblioteket ordnar avgiftsfria evenemang för barn och barnfamiljer, såsom teaterföreställningar, konserter, ordkonstverkstäder, sagostunder på olika språk och Mjukisdjurens natt-evenemanget. Under skolornas lov ordnas det workshoppar och klubbverksamhet för barn och på sommaren ett sommarläger. Huvudbibliotekets verkstad, där man kan testa en 3D-printer eller trycka egna t-tröjor, är populär bland barn och unga.

Bibliotekets grundläggande uppgift är att främja läskunnighet och läsintresset och det är ett viktigt sätt att främja barns och ungas välfärd. Stödandet av läskunnigheten sker i samarbete med skolorna och småbarnspedagogiken. För skolklasser ordnar biblioteket boktips och olika sorters program, samt för lärare utbildningsdagar om litteratur och läsfrämjande. För daghem ordnas på hösten och våren temasagoveckor och för daghemsgrupper samlar man boken. Biblioteksbusen besöker regelbundet skolor och daghem som ligger utanför kärncentrum. I biblioteksbusen ordnas även evenemang för daghems- och förskolegrupper.

Tjänsterna för kontinuerligt lärande erbjuder möjligheter till mångsidiga hobbyer i Borgå. Målet är att ge alla barn och unga en möjlighet att hitta en passande hobby och att njuta av att lära sig tillsammans. Serviceområdet för kontinuerligt lärande består av Borgånejdens musikinstitut och Borgå konstskola – som utgör Konstläroanstalten – och Borgå medborgarinstitut. Serviceområdet svarar även för stödet till privat grundläggande konstundervisning i Borgå.

Ovannämnda **Konstläroanstalt** ger möjligheter att på ett mångsidigt sätt syssla med och studera musik och bildkonst – bildspråk. Musikinstitutets breda utbud av olika individuella och gruppbaseade studier möjliggör mångsidiga studier och musicerande för alla oberoende av ålder. Musikinstitutet erbjuder även undervisning för barn och unga som behöver stöd, bl.a. i form av speci-

albandet Taikaenkelit. Förutom att ordna eget innehåll samarbetar läroanstalterna därtill vid bl.a. evenemang och genom att producera gemensamma hobby- och undervisningstjänster, såsom Bildmusikleikis och medieundervisning. Därtill ordnar musikinstitutet dansande musiklek för barn under skolåldern.

Som en del av kulturläroplanen erbjuder Konstläroanstalten alla daghem och förskolor i Borgå stad avgiftsfri musikundervisning och konstworkshoppar. Därtill ordnar den en konsertupplevelse för elever i årskurs 2 och en konstworkshop för elever i årskurs 4. Musikinstitutet deltar även i producerandet av hobbymodellens tjänster för barn och unga. På webbplatsen Musamestari kan vem som helst på eget initiativ studera musik när och var som helst och tjänsten erbjuder bl.a. tilläggsmaterial för den grundläggande utbildningens musiklektioner.

Borgå medborgarinstitut ordnar undervisning i första hand för den vuxna befolkningen. Personer över 16 år, närmast studerande på andra stadiet, kan avlägga enskilda studier vid medborgarinstitutet, om läroanstaltens rektor godkänner studierna som en del av lärokursen för gymnasiet eller en annan läroanstalt på andra stadiet. Man tar inte ut kursavgifter av deltagarnas assistenter.

Enheten för främjande av integration svarar för mottagningen, introduktionen till samhället och främjandet av integrationen i fråga om flyktingar och asylsökande som placeras i Borgå eller självständigt flyttar till staden. Arbetet sker i samarbete med klienterna, myndigheterna och tredje sektorn. I Borgå finns en mångprofessionell och flerspråkig servicecentral för invandrare. Integrationscentralen erbjuder tjänster som främjar integrationen och sysselsättningen i det inledande skedet, såsom personlig handledning och rådgivning i olika frågor som gäller en smidig vardag och myndighetsärenden, samt information om det finska samhället och kommunens tjänster. Integrationscentralen har också handlednings-

och rådgivningstjänsten Moi-info, som har låg tröskel och är riktad till alla invandrare. Integrationscentralens servicespråk är finska, svenska, engelska, tyska, franska, ukrainska, ryska, arabiska, tigrinja och amhariska. För övriga språk använder vi tolktjänster.

Hösten 2023 har enheten för främjande av integration inlett projektet Integration through sports för att öka delaktigheten bland barn och unga som flyttat till landet. Syftet med projektet är att stödja och påskynda barns och ungas integration i Finland och Borgå genom idrott. De uppmuntras, hjälps och stöds i att gå med i olika idrottsföreningar och på det sättet strävar man efter att öka deras delaktighet och sociala samhörighet. Integration through sports-projektet genomförs i samarbete med sysselsättningstjänsterna. För handledningen av barn och unga svarar en idrottstränare på olympisk nivå som anställts av sysselsättningstjänsterna.

Turist- och evenemangstjänsterna producerar årligen avgiftsfria stadsevenemang, som har en mångsidig betydelse för invånarnas välfärd. Evenemangen stärker den sociala samhörigheten och ger människor möjligheter att träffa varandra och samverka. Evenemangen skapar gemenskap och genom dem kan man minska den sociala isoleringen. Att delta i evenemang kan främja invånarnas mentala välbefinnande. Avgiftsfria evenemang såsom Borgå Ljus-ljusfestivalen, nyårsfesten och karusellen på jultorget kan upplevas av alla stadsbor oberoende av inkomstnivån.

Genom att utveckla turisttjänsterna och lyfta fram turismutbudet i Borgå för närturisterna, dvs. för invånare i den egna kommunen och närkommunerna, kan man även skapa positiva välfärdseffekter. Resor som riktar sig till närområdena kan erbjuda ett lätt sätt att koppla loss från vardagens brådska och minska stressen. Att undersöka närområdena kan sporra människor att röra på sig, till exempel promenera, cykla eller åka på utfärder.

Närturismen erbjuder en möjlighet att uppleva naturen och grönområden, vilket bevisligen minskar stressen och piggar upp. Turism i närområdena kan sporra människor att tillbringa tid med vänner och familjen, stärka sociala relationer och främja socialt välbefinnande.

Närturismen kan också främja den lokala ekonomin genom att pengar används i lokala restauranger, butiker och tjänster. Därtill kan den öka miljömedvetenheten när turisterna blir medvetna om natur- och kulturvärden i närmiljön.

SEKTORN FÖR STADSUTVECKLING

Borgå stadsutveckling skapar en trivsam, sund och trygg samhällsstruktur. Stadsmiljön tillhör alla kommuninvånare. En samhällsstruktur som utgår från behoven hos barn och unga kan inte planeras utan att de tas med i planeringsprocessen. Barns och ungas deltagande i stads- och trafikplaneringen stöds på olika sätt, såsom genom att engagera skolorna i planeringsprocesserna samt genom att ordna workshops och webbenkäter.

Borgå stadsutvecklings uppgift är att säkerställa bevarandet av en trivsam, sund och trygg livsmiljö och att på alla sätt främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. **Stadsinfrans** mål är att skapa en högklassig miljö för fotgängare och cyklister och att utveckla kollektivtrafiken så att det i stället för att använda den egna bilen finns alternativ som ökar den dagliga vardagsmotionen. Man strävar efter att förbättra säkerheten i trafikmiljön i synnerhet i omgivningen kring skolor och samtidigt sporrar man barn och unga att röra sig på eget initiativ under skolvägen.

Lederna för gång- och cykeltrafik är det överlägset populäraste motionsstället. Där kan man röra på sig gratis och de är således jämlika. Stadsinfran bygger parkkorridorer och leder för gång- och cykeltrafik, och skapar således bättre förutsättningar för fotgängare och cyklister. Staden har godkänt en cykelstrategi, som innefattar bl.a.

förbättring av vissa förbindelser antingen till kvalitetskorridorer för cykling eller cykelgator. Därtill främjar staden tillsammans med Nylands NTM-central byggandet av vissa cykelvägar intill statens landsvägar. Genomförandet av dessa beror i stor utsträckning på NTM-centralens och de övriga parternas engagemang i projektet, men även Borgå främjar arbetet aktivt.

Stadsinfran upprätthåller även flera näridrottsplatser och uteplaner, varav en del även fryses ned under vintern. Dessa är idrottsplatser med låg tröskel som är gratis och öppna för alla.

I **markpolitiken** har man traditionellt producerat statistisk information, som de andra sektorerna kan utnyttja i sin verksamhet och planering. För sektorn för växande och lärande tar man fram bl.a. platsinformation som används för fastställandet av elevupptagningsområdena. Till Louhi-systemet har man också beställt en tilläggsdel med vilken man beräknar befolkningsinformation enligt stadsdel.

Västra åstrandens konstprogram: I föravtalen och köpebrevens beaktas att när man säljer tomter på Västra åstranden så betalar säljaren till staden en fast summa som konstpenning utöver köpesumman. Pengarna används för Västra åstrandens konstprogram. Stadsstyrelsen har 16.1.2023 § 33 uppdaterat Västra åstrandens konstprogram så att konstpenningen framöver har höjts till 22 euro/m² vy.

Staden har 47 lekparkers samt ett flertal parker och andra rekreationsområden, vars tillgänglighet säkerställs av stadsinfrans underhållspersonal. I Borgå följer man även upp hur tillgängliga lekparkerna är med tanke på läget. I Borgå stads utvecklingsplan konstateras att: *Service-nätets dimensionering motiveras med antalet invånare och barn i området samt med tillgängligheten. Den allmänna dimensioneringen i fråga om lekparkerna som*

underhålls av staden är 1 lekpark/1 000 invånare. Det genomsnittliga målet är 200–250 barn per en lekpark. Detta förverkligas i Borgå när man betraktar hela stadens område. Tillgänglighetsmålen i olika städer varierar från 250 m till 2000 m till närmaste lekplats, lekpark eller centrallekplats.

Stadsinfran samarbetar med sektorn för växande och lärande så att verksamheten och användningen i fråga om lekparken som är i dåligt skick och används endast litet kan flyttas till lekområden på gårdar i anknäring till närliggande daghem eller skolor. I övrigt upprätthåller stadsinfran 46 lekparken och 106 ha byggt allmänt parkområde samt 27 km² rekreatiomsområden, såsom rekreations-skogar och andra områden. För att upprätthålla säkerheten gör man visuella granskningar i lekparkerna varje vecka, funktionella granskningar några gånger per år och en årsgranskning en gång per år. I genomsnitt bygger stadsinfran en ny lekpark och rustar upp en gammal lekpark varje år. På Västra åstranden planerar man att anlägga en tillgänglig lekpark under 2024. Miljöskyddet svarar för sin del för underhållet av naturstigar, spångstigar och t.ex. fågeltorn och förbättrar på det sättet kommuninvånarnas möjligheter till att njuta av naturupplevelser och ha naturrelaterade fritidsaktiviteter.

Miljöhälsovården övervakar med stöd av hälsoskyddslagen hälsosäkerheten i inomhusmiljöer vid barnskyddsanstalter, daghem, skolor samt klubb- och ungdomslokaler avsedda för barn. Därtill övervakar miljöhälsovården hälsosäkerheten i fråga om olika lokaler som används i idrottstjänsterna (idrottslokaler, simhallar och badinrättningar) samt de allmänna badstränderna.

Hälsoskyddet svarar för myndighetsuppgifter enligt hälsoskyddslagen, såsom rådgivning och utredning av hälsorisker när det gäller hushålls- och badvatten, lokaler för boende och vistelse, skönhetsalonger och andra

konsumenttjänster med ingrepp i huden samt hälsoövervakningen och hälsoskyddet i fråga om internationella fartyg. Därtill svarar hälsoskyddet för övervakningen av tobakslagen i de inomhus- och utomhuslokaler som har rökförbud enligt lagen samt för att meddela rökförbud för bostadssammanslutningar efter ansökan. Hälsoskyddet fortsätter arbetet med att förebygga hälsoskador som klimatförändringen orsakar, vilket är en tyngdpunkt som anknyter till strategin.

Livsmedelstillsynen svarar på sitt verksamhetsområde för livsmedelstillsynsmyndighetens uppgifter, såsom handläggning av tillstånd och anmälningar samt regelbunden tillsyn av aktörer inom livsmedelsbranschen och rådgivning. Livsmedelstillsynen deltar också i utredningen av matförgiftningsepidemier. Livsmedelsteamet övervakar även försäljningen av tobaks- och nikotinprodukter bl.a. genom att bevilja försäljningstillstånd. Samarbete med Östra Nylands valfärdsområde görs i tillsynen, det förebyggande rusmedelsarbetet och förebyggandet av hälsoskador.

Veterinärtjänsterna svarar för de grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i fråga om sällskapsdjur och produktionsdjur. Veterinärtjänsterna svarar även för djurskydds- och djursjukdomstillsynen. Borgå miljöhälsovård har joursamarbete med Vanda stad, som utanför tjänstetid svarar för smådjursjouren i Askola, Lapträsk, Lovisa, Borgnäs, Borgå, Sibbo och Vanda. Borgå stad svarar för veterinärjouren i samma område i fråga om stora djur. De grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i Mörskom och Pukkila köps av Helsingfors universitets produktionsdjursjukhus. Lagen om djurvalfärd träder i kraft i början av året och den nya veterinärvårdslagen förväntas träda i kraft under 2024.

SEKTORN FÖR KONCERTTJÄNSTER

Personal-, demokrati- och utvecklingsenheterna utgör ett eget serviceområde, där man utvecklar gemensamma verksamhetsmodeller för att producera organisationens interna stödtjänster.

Personalenheten sporrar personalen till kontinuerligt lärande, delaktighet och utveckling av det egna arbetet. Utbildning på fritiden stöds med utbildningsstipendier. Tyngdpunkten i föreläsningarna om välbefinnande i arbetet ligger på att identifiera och hantera de egna belastningsfaktorerna samt på förmåga till förändring. I enlighet med Borgå stads personalprogram och arbetarskyddets verksamhetsprogram är stadens mål att vara den bästa arbetsplatsen för sin personal. I budgeten för 2024 finns anslag för ca 150 sommarungdomar för 4 veckor och målgruppen är unga och studerande i åldern 15–23 år. Stadens allmänna beredskapsplan uppdateras till att motsvara den förändrade verksamhetsmiljön och organisationen. Till stöd för säkerhetsplaneringen bereds en säkerhetsenkät till invånarna.

Förvaltnings- och demokrati-enheten fortsätter att utveckla kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka vid sidan av den traditionella förvaltningsverksamheten. Förfarandena för deltagande budgetering utvecklas med hjälp av erfarenheterna från 2023 och det datasystem som tagits i bruk. Verksamhetsformerna för påverkansorganen, det vill säga ungdomsfullmäktige

samt äldrerådet och handikapprådet, utvecklas så att de tryggar tillräckliga verksamhetsförutsättningar för dem. Behandlingen av invånarinitiativ effektiviseras och behandlingsprocesserna förenhetligas.

Utvecklings- och digitaliseringsenheten har som en uppgift att främja utvecklingen av e-tjänster. Ett exempel på en ny e-tjänst är webbutiken och -betalningen som infördes år 2023. Syftet med webbutiken är att göra det möjligt att sälja Borgå stads produkter och tjänster på nätet. Nätbutiken är öppen 24/7, vilket innebär att kommuninvånarna kan göra inköp när som helst och det ger mer flexibilitet i vardagen. Nätbutiken kan stödja välfärden genom att erbjuda kommuninvånarna biljetter till filmer, läger, konserter och simhallen. Genom nätbutiken kan kommuninvånarna också reservera lokaler till exempel för att stödja en idrottshobby. Användningen av nätbutiken utvidgas under de kommande åren.

Ett annat exempel på en ny digital tjänst som främjar invånarnas välfärd är verktyget för deltagande budgetering. Det digitala verktyget för deltagande budgetering utvecklas även 2024, så att det bättre än tidigare stöder kommuninvånarnas lika möjligheter att framföra idéer och delta i omröstningar. Noggranna planer för digitaliseringen åren 2024–2025 finns i digiprogrammet och -färdplanen som utarbetas med tanke på kommuninvånarnas, företagens, turisternas och personalens intressen.

Finansiering och strategi-enheten svarar för planeringen och uppföljningen av stadens ekonomi som helhet samt för den interna revisionen. De centraliserade upphandlingstjänsterna styr och genomför stadens upphandlingar som överskrider gränsvärdena så att de sker kostnadseffektivt och i enlighet med upphandlingslagen. Enheten samordnar genomförandet av stadsstrategin och följer upp strategiindikatorer samt fastställer program som är viktiga med tanke på stadsstrategin och som styr sektorernas resursanvändning. Därtill styrs sektorerna i klimat- och miljöfrågor i enlighet med strategin och klimat- och miljöprogrammet samt i frågor som gäller välfärd och hälsa i enlighet med strategin och välfärdsplanen (från barn till äldre) och vidare samordnas arbetet med målen i välfärdsplanen.

Serviceområdet för lokaler erbjuder sunda, trygga och trivsamma lokaler som stöder verksamhet till alla barn, familjer, kunder och stadens anställda. Serviceområdet upprätthåller de egna fastigheternas uteområden och gårdar så att de är trygga och trivsamma även utanför enheternas öppettider. Serviceområdet gör det också möjligt för organisationer, klubbar, sällskap och föreningar att hyra stadens egna fastigheter och lokaler för månligt. Själva uthyrningen sker via Kompassen-tjänsten.

”

Borgå stad främjar barns, ungas och familjers välfärd och hälsa i alla sina tjänster. I detta avsnitt beskrivs enligt sektor stadens tjänster som är riktade i synnerhet till barn, unga och barnfamiljer. Förutom detta samarbetar man inom staden över sektors- och serviceområdesgränserna, med Östra Nylands välfärdsområde, polisen, församlingarna samt med aktörer inom tredje sektorn och företag i vårt område och med Borgå sysselsättningsområde som håller på att bildas."

Serviceområdet Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer ansvarar för kommunikationen, samhällsrelationerna, marknadsföringen och varumärket, kundservicen och rådgivningen samt internationella ärenden och besök, stadsdirektörens assistentuppdrag och styrningen av översättningstjänsterna. Enligt stadsstrategin stärker en öppen och tillgänglig kommunikation och planmässig marknadsföring Borgås dragningskraft och varumärke. I kommunikationen beaktas utöver tvåspråkigheten även klarspråkighet.

Invånar- och servicekommunikationen utvecklas genom att man i provsyfte publicerar en invånartidning två gånger per år. I den tvåspråkiga tidningen finns också ett sammandrag på engelska. Invånartidningen som delas ut till varje hushåll når även de invånare som inte nås via stadens webbplats, lokala medier eller sociala medier.

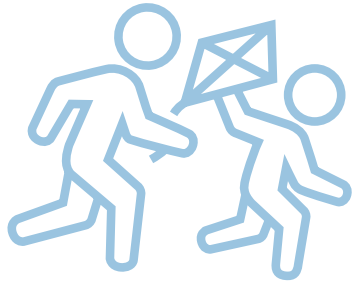
Åtgärder som ingår i välfärdsplanen för barn och unga

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt. Som åtgärder i denna plan har man valt ärenden som man ägnar särskild uppmärksamhet åt.

Uppföljningen av den större bilden görs i fråga om åldersgruppen barn och unga med hjälp av de fastställda indikatorerna för mentalt välbefinnande, hälsosamma levnadsvanor samt stärkande av delaktighet och aktivitet som beskrivs i den allmänna delen av välfärdsplanen. Av indikatorerna har man gjort en separat Power-Bi, som tillagts på stadens webbplats. Sektorerna följer även med andra indikatorer som anknyter till dessa samt hur arbetet framskrider.

Utvärderingen av arbetets framskridande är en del av välfärdsrapporteringen. Avsikten är att göra utvärderingen med en trafikljusmodell: har slutförts enligt planerna, i planeringsskedet eller har påbörjats, har inte genomförts eller påbörjats.

Mål	Åtgärd	Ansvar
Vi stärker kommuninvånarnas mentala välbefinnande	Utveckling av konst- och kulturförskolan för barn och unga (Uppdatering av Kulturstigen-kulturläroplanen, utvecklingsprojektet för konstförskolan för barn och unga SKAPA, Näse gårds barnkulturprojekt 2025)	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande
	Främjande av läskunnighet och läsintresse med olika betoningar och projekt, såsom grundskolornas biblioteksstug, sagoveckor för småbarnspedagogiken, sommarens läskampanj, läskunnighetsmässan.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande
	Man säkerställer olika möjligheter för invånarna att träffas och upprätthåller trygga, avgiftsfria offentliga rum (lokaler, evenemang, stadsmiljön).	Alla sektorer
	Ungdoms- och utbildningstjänsternas samarbete och verksamhetsformernas effekt utvecklas i samarbete mellan sektorerna. Med dessa och andra åtgärder strävar man också efter att svara på och påverka den ökade oron och mobbingen samt det ökade illamåendet.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande
	Man söker ny finansiering för att utvidga skolungdomsarbetet och därtill utvecklas den befintliga resursen.	
	Barn och unga lärs emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter, digitala färdigheter, mediefostran och stöds med digistöd.	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft
	Personalen utbildas regelbundet om olika teman som är centrala i barns och ungas vardag. Man strävar efter att göra det möjligt även för samarbetsparter att delta i dessa. (t.ex. identifiering och stöd i fråga om neuropsykologiska utmaningar, framtidstro, stärkande av välfärden, förebyggande rusmedelsarbete)	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft Koncerntjänster/Finansiering och Strategi
	Utveckling av den gemensamma elev- och studerandevården: utveckling av bland annat ledningen, modellerna mot mobbing och delaktigheten.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning
	Utveckling av förfarandena för ingripande i frånvaro.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning
	Utveckling av skolcoachverksamheten och skolungdomsarbetet.	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt.

Mål	Åtgärd	Ansvar
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Man främjar att alla enheter får Smakalfabetet-diplomet och Skolmatsdiplomet och fortsätter försöken som gäller skolmaten (frukost, lunch och mellanmål). Man vidareutvecklar dialogen med elevkårerna och ungdomsfullmäktige i fråga om skolmaten. Man utnyttjar statens näringsdelegations kontrollista.	Sektorn för växande och lärande- Kost- och städtjänster Koncerntjänster/Finansiering och Strategi
	Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling
	Motionsinriktad handledning till familjer inom småbarnspedagogiken: <ul style="list-style-type: none"> • Passet för en motionsinriktad livsstil för olika åldersgrupper (motion, mat, vila, samvaro och fritid). Personalen ger det till vårdnadshavarna, så att de kan genomföra det hemma tillsammans med barnet. • I daghemmen ordnas en motionseftermiddag för kundfamiljerna 2 ggr per år. 	Sektorn för växande och lärande/ Småbarnspedagogik Sektorn för livskraft/idrottstjänster
	Regeringsprogrammets eventuella tilläggstimmar för skolgymnastik beaktas (från 2025).	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning
	I det förebyggande rusmedelsarbetet förankras i synnerhet rusmedelsupplysningen (alkohol, nikotinprodukter och narkotika) bland barn och unga samt vårdnadshavare.	Sektorn för växande och lärande Sektorn för livskraft Finansiering och strategi
	Det uppsökande ungdomsarbetets regelbundna och avgiftsfria gymverksamhet med låg tröskel för 16–29-åringar.	Sektorn för livskraft
	Man ordnar motion med låg tröskel för barn och familjer, möjligheter att bekanta sig med olika idrotthobbyer samt mångsidiga motionsomständigheter i småbarnspedagogiken och skolorna (t.ex. utlåning av idrottsvagnen)	Sektorn för livskraft/idrottstjänster
Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet	Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger barn och unga ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.	Sektorn för livskraft
	Utveckling av hobbyverksamheten och modellen för uppsökande hobbyverksamhet.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande
	Dialogfrämjande publikdiskussioner om ämnen som intresserar barn och unga.	Sektorn för livskraft Sektorn för växande och lärande
	Man tar emot Prao-elever och sommarjobbare och satsar på att handleda dem (tidig delaktighet i arbetslivet).	Alla sektorer
	Ett stort utbud av tjänster (servicestruktur) och inverkan på tjänsternas mångsidighet	Alla sektorer
	Utveckling av småbarnspedagogikens verksamhetskultur. <ol style="list-style-type: none"> 1) Språk-, kultur- och åskådningsmedveten verksamhet: språk- och kulturlärare; gemensamma redskap i bedömningen av den språkmedvetna verksamheten och samarbetet med vårdnadshavare. 2) Interaktiva färdigheter och barnens emotionella färdigheter: stärkande av personalens och barnens kunskande. 	Sektorn för växande och lärande/ Småbarnspedagogiken
	Utveckling av elevkårsverksamheten	Sektorn för växande och lärande/ Grundläggande utbildning, gymnasieutbildning
	Man använder arvmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.	Sektorn för livskraft
	Det uppsökande ungdomsarbetets vardagsrumsverksamhet för 16–29-åringar i Zentra.	Sektorn för livskraft
	Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer

VÄLFÄRDSPLAN

för unga vuxna
och personer i
arbetsför ålder

Vårldarsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder är en del av vårldarsplanen på stadsnivå. I de åldersgruppspecifika planerna, såsom vårldarsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder, har man samlat information om vårlden för åldersgruppen i fråga och tjänster i Borgå som stöder den samt beskrivit olika åtgärder och konkreta gärningar genom vilka man strävar efter att främja vårlden på stadsnivå. Målgruppen för vårldarsplanen för denna åldersgrupp är huvudsakligen invånare i Borgå stad i åldern 18-64 år.

Åtgärder och tjänster som främjar vårlden och förebygger utslagning produceras av sektorerna för växande och lärande, livskraft, stadsutveckling och koncerntjänster. I stadens förvaltningsstadga har man fastställt hur de olika tjänsterna organiseras, deras uppgifter och hur de leds. Resurserna som reserveras för tjänster för unga vuxna och personer i arbetsför ålder fastställs årligen i stadens budget, liksom övriga resurser som riktas till denna åldersgrupp. Tjänster produceras också av flera aktörer inom tredje sektorn och företag, som även räknas som stadens samarbetsparter i vårldarsarbetet för åldergrupp-

pen i fråga. Under årets lopp publicerar stadens ekonomiska uppföljningsrapporter och årligen ett bokslut för föregående period.

Borgå har en vårldarsarbetsgrupp för barn och unga. I det strategiska avtalet med vårldarsområdet har det avtalats att arbetsgruppen är kommunspecifik och sammankallas av kommunerna. Arbetsgruppen är en lagstadgad samarbetsgrupp enligt ungdomslagen 1285/2016 (9 §) (ett sektorsövergripande styrnings- och servicenätverk). Arbetsgruppen sammanställer en övergripande lägesbild över vårlden i fråga om alla barn och unga under 29 år i Borgå genom att samla in uppgifter om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och bedömer utifrån dessa situationen samt utarbetar förslag för stadens ledning, det lokala beslutsfattandet och som stöd för planerna. Arbetsgruppen lyfter fram glädjeämnen och bekymmer som barnen och de unga har i Borgå samt bedömer hur tjänsterna fungerar för målgruppen och identifierar situationer, platser och behov i fråga om frivillig och handledd fritid och hobbyverksamhet. I arbetsgruppen finns företrädare för stadens olika sektorer och för ungdoms-

Målgruppen för vårldarsplanen för denna åldersgrupp är huvudsakligen invånare i Borgå stad i åldern 18-64 år.

fullmäktige, finska församlingen i Borgå, Borgå svenska dymkyrkoförsamling, polisinsrättningen i Östra Nyland samt Östra Nylands vårldarsområde och HUS. Till sammanträdena kallas därtill sakkunniga från olika branscher.

I fråga om sysselsättning och integration har man i det strategiska avtalet avtalat om ett regionalt tillvägagångssätt där kommunen är den sammankallande parten. I beredningen av reformen av arbets- och näringsstjänsterna och integrationstjänsterna har det år 2023 funnits flera nätverk kring dessa teman och det mest resurssmarta nätverket söker ännu sin form. Yrkespersonerna möts dock regelbundet kring dessa teman.

Därtill ska Östra Nylands vårldarsområde år 2024 sammankalla ett nätverk för samordning av vårld och hälsa, vars teman är hälsosamma levnadsvanor, kulturvårld, vårld bland äldre och delaktighet, samt ett nätverk för förebyggande rusmedelsarbete. I det operativa arbetet kan man vid behov inrätta flera olika inofficiella nätverk.

Läget i fråga om välfärden för unga vuxna och personer i arbetsför ålder

I välfärdsberättelsen och välfärdsrapporterna beskrivs trender och Borgåbornas välfärd i ljuset av statistiken. Uppgifterna är ofta inte uppdaterade och därför är det viktigt att höra invånarna i tjänsterna och funktionerna och att föra fram synpunkterna. Information om välfärden i fråga om personer i arbetsför ålder, 20 år fyllda, samlas av Hälsosamma Finland-undersökningen som ersatt FinSote. Resultaten för 2022 har publicerats, men de är endast på välfärdsområdesnivå och på den nivån ingår de även i detta avsnitt. Staden har senare möjlighet att köpa ett kommunspecifikt tilläggsampel för ca 28 000 euro. Människors och gemenskapers välfärd kan uppfattas på ett mycket brett och övergripande sätt. I detta avsnitt har man samlat statistisk information och forskningsresultat som beskriver åldersgruppens välfärd genom att utnyttja tyngdpunkterna i välfärdsplanen.

På basis av statistiken upplever befolkningen i arbetsför ålder sin välfärd som ganska bra. Drygt hälften anser att livskvaliteten är bra och det är få som upplever sin vardag som otrygg. Drygt tre av fyra personer i arbetsför ålder är nöjda med förhållandena i sitt bostadsområde. Ändå har ca 10 procent upplevt våld eller hot i en nära relation. Omkring 12 procent av personerna i arbetsför ålder upplever också ensamhet. I den vuxna befolkningen är andelen som känner sig ensam mindre än bland barn och unga och skillnaden mellan könen är mycket liten. (Hälsosamma Finland 2022)

Östra Nylands välfärdsområde är det fjärde friskaste välfärdsområdet. Ändå upplevde närmare 25 % av personerna i arbetsför ålder att de var helt eller delvis arbetsoförmögna år 2022. Omkring en femtedel (18 %) upplever sig vara psykiskt mycket belastade. Den mentala belastningen har ofta ett samband med andra utmaningar i livet, såsom utkomstsvårigheter eller långvarig arbetslöshet. (Hälsosamma Finland 2022)

En stor del av personerna i arbetsför ålder rör på sig för lite i förhållande till rekommendationerna (56,9 %) och ungefär en av fem (23,3 %) är rejält överviktig. Bristfällig motion, dvs. motion som inte uppnår den rekommenderade minimimängden, kostar samhället minst 3,2 miljarder euro per år. Av personerna i arbetsför ålder äter endast omkring en tredjedel (31,6 %) den rekommenderade mängden grönsaker och frukter, vilket har en koppling till bl.a. livsstilssjukdomar och övervikt precis som dåliga motionsvanor. Enligt befolkningsundersökningen upplever en femtedel av männen och kvinnorna att de inte sover tillräckligt. Detta är vanligast bland 40–54-åringar. En femtedel av männen och kvinnorna är kvällspigga, vanligast är det bland 20–39-åringar. (Hälsosamma Finland 2022, UKK-institutet 2022)

Bristfällig motion och stillasittande är allt viktigare faktorer som påverkar folkhälsan och nationalekonomin. Dessa riskfaktorer har en central roll i nästan alla sjukdomar

som inte smittar, såsom ämnesomsättningsjukdomar och olika sjukdomar i hjärtat och cirkulationssystemet. Med tanke på individerna och samhället är det särskilt nyttigt att röra på sig mer för dem som rör på sig minst. Den kommunala motionsrådgivningen och välfärdsområdets livsstilshandledning är bra metoder att sporra personer som rör på sig för lite att motionera mera. Strävan efter längre arbetskarriärer förutsätter en betydande satsning på att stärka människors fysiska kondition, funktionsförmåga och bättre matvanor.

År 2021 var beväringarnas uthållighet den näst sämsta under den tid mätningar har gjorts. I konditionstestet år 2022 deltog närmare 20 000 personer och i löptestet på 12 minuter var genomsnittet det samma som föregående år. Testerna gjordes i januari och juli och de ger en täckande bild av konditionsnivån hos 19-åriga unga män. Kvinnornas resultat rapporterades inte regelbundet, eftersom de inte representerar befolkningsnivån. Konditionstesten för beväringar bedömer uthålligheten och muskelkonditionen. I samband med testerna mäter man därtill längd och vikt. Konditionsstatistiken visar att beväringarnas vikt har ökat och att deras aerobiska kondition har försämrats under hela mätningen, med undantag för några år. (Försvarsmakten 2022)

På knappt 30 år (1993–2022) har beväringarnas medelvikt ökat från 70,8 kilo till 78,7 kilo. De två föregående

årens genomsnitt var 78,7 kilo, vilket är den högsta medelvikten som någonsin mätts. Genomsnittet i löptestet på 12 minuter som beväringarna gör i början av tjänstgöringen var 2 376 meter år 2022. Resultat är exakt det samma som året innan och dessa resultat är de näst sämsta som någonsin mätts. År 2019 var genomsnittet 2 358 meter. Andelen med bra muskelkondition har minskat en aning under de senaste åren och andelen med dålig kondition har ökat. År 2022 var andelen nöjaktiga och bra resultat 31 procent och andelen svaga resultat 24,2 procent. (Försvarsmakten 2022)

År 2022 förordnades tre fjärdedelar av de finländska männen i uppståndsåldern till beväringstjänst. Närmare nio procent av männen i uppståndsålder befriades av hälsoskäl. De vanligaste orsakerna till befrielse var psykiatriska tillstånd och beteendestörningar. (Försvarsmakten 2022)

År 2022 uppgick mängden alkoholdrycker som såldes i Alkos butiker i Borgå och levererades till livsmedelsbutiker, kiosker, servicestationer och utskänkningsrestauranger i Borgå till 6,3 liter per kommuninvånare räknat i 100-procentig alkohol. Detta var nästan samma som genomsnittet för kommunerna i Finland. I jämförelsekommunerna (Tavastehus, Träskända, Kuopio, Lehtis, Villmanstrans och Vasa) varierar mängden mellan 6,8 och 7,4 liter. I den statistikförda försäljningen syns inte den lagliga och olagliga hemtillverkningen av alkoholdrycker, alkohol som köpts utanför området i fråga, resenärers alkoholimport, smuggling, substitut eller alkohol som finländare konsumerar utanför Finlands gränser.

Överkonsumtion av alkohol är en av de största hälsoriskerna i Finland. Förutom hälsoskador kan konsumtionen leda till ett stort antal andra sociala problem, såsom gräl, våld och försummelse av barn samt ekonomiska problem eller problem i arbetslivet. För närvarande finns det inte

statistiska uppgifter som beskriver situationen i Borgå i fråga om användningen av berusningsmedel bland personer i arbetsför ålder. Hälsosamma Finland-undersökningen (2022) är den nyaste undersökningen som ger information och den har ersatt den tidigare undersökningen FinSote. För närvarande finns det uppgifter endast på välfärdsområdesnivå.

Över 27 % av den vuxna befolkningen använder regelbundet för mycket alkohol. Andelen riskbrukare av alkohol är 24,9 %. Av de vuxna röker 11 % dagligen och av männen använder 6,2 % snus dagligen. 14,4 % använder någon tobaks- eller nikotinprodukt dagligen. Penningspelandet har orsakat problem för 3,7 %. På befolkningsnivå är penningspelandet vanligast bland 40–74-åringar. Bland män framhävs penningsspelproblem dock i synnerhet bland personer under 40 år. Hos kvinnor förekommer problemen mer jämnt i alla åldersgrupper, men mest bland 55–64-åringar. Penningsspelande och olika penningsspelproblem är vanligare bland lägre utbildade personer. Penningspelandet är förknippat med social ojämlikhet. Andelen som har använt cannabis under de senaste 12 månaderna är fyra procent. Det är viktigt att följa med användningen av cannabis och i vilken grad det blir vanligare. (Hälsosamma Finland 2022)

I fråga om arbetslösa är det förebyggande rusmedelsarbetet speciellt viktigt, eftersom arbetslöshet är en stor riskfaktor för hopningen av problem med livshandlingen och även för missbruk. Arbetslösheten i Borgå minskar. År 2022 var arbetslöshetsgraden 9,47 % och prognosen för 2023 är 8,98 %.

År 2023 upplevde 2,8 procent av eleverna i årskurs 4–5 att en förälders överkonsumtion av alkohol orsakade problem (år 2021 2,4 %), av eleverna i årskurs 8–9 ansåg 5,5 procent detta (år 2021 6,2 %). Barnets upplevelse av att

föräldrarnas alkoholbruk är skadligt följer ungefär samma mönster som i fråga om högstadieläver; 5,1 % av yrkesstuderaandena och 5,6 % av gymnasielevstuderaandena uppgav samma sak. (Skolhälsoenkäten) Ett rikligt alkoholbruk hos föräldrarna är en riskfaktor också med tanke på barnens balanserade uppväxt och utveckling, eftersom överkonsumtion av alkohol skadar omsorgen och vården samt utvecklingen av barnets familjerelationer. En förälder som använder mycket alkohol fungerar också som rollmodell för barnets eget skadliga alkoholbruk.

Statistikcentralen har publicerat ny statistik om dödsorsaker, enligt vilken 250 personer dog av narkotika i Finland år 2022, vilket är 37 personer mindre än året innan. I synnerhet minskade de narkotikarelaterade dödsfallen bland under 35-åringar. År 2022 ledde narkotikaförgiftning till döden för 53 personer under 25 år. (Statistikcentralen) Användningen av berusningsmedel bland personer i arbetsför ålder kan identifieras också på arbetsplatserna, och många arbetsplatser har egna rusmedelsprogram och anvisningar om hur man ska föra användning av berusningsmedel på tal. Stadens personals rusmedelsprogram är en del av helheten med verksamhet som upprätthåller arbetsförmågan och arbetarskyddet. Många arbetsplatser har kommit överens om gemensamma spelregler i fråga om nykterhet. Borgå stad visar exempel för andra arbetsgivare i staden genom att också vara en rökfri arbetsplats.

Under coronatiden steg arbetslöshetsgraden i Borgå snabbt i alla åldersgrupper. Även om sysselsättningen har förbättrats avsevärt under de senaste åren är den fortfarande på en lägre nivå än före coronan. Andelen långtidsarbetslösa har ökat bland både män och kvinnor, liksom på annat håll i Finland. I genomsnitt var andelen långtidsarbetslösa lite högre än den nationella nivån.

Strävan efter längre arbetskarriärer förutsätter en betydande satsning på att stärka människors fysiska kondition, funktionsförmåga och bättre matvanor.”

Bland de långtidsarbetslösa har andelen personer under 40 år ökat, även om det fortfarande finns flest långtidsarbetslösa i åldersgruppen 60–64 år i Borgå. Sysselsättningsläget bland invandrare i Borgå är klart sämre än bland invånare med finländsk bakgrund. Invandrarnas sysselsättningsgrad var 60 % år 2021.

Av Borgåborna i åldern 18–24 år fick 14,1 % utkomststöd år 2022, och bland 25–65-åringarna var andelen som fått utkomststöd närmare sex procent. Av barnfamiljerna fick åtta procent utkomststöd. Av alla bostadshushåll i Borgå fick nio procent allmänt bostadsbidrag år 2022. På riksnivå har antalet som fått utkomststöd dock börjat minska. (Sotkanet)

Delaktighetsindikatorns medeltal bland 20–64-åringar är 90,2 poäng på skalan 0–100. Frågeuppsättningen omfattar totalt 10 påståenden. Övriga upplevelser som gäller välfärden påverkar också den upplevda delaktigheten. Bl.a. hos dem som upplever en svagare hälsa är upplevelsen av delaktighet på samma nivå som det nationella medeltalet, ca 34 %. (Hälsosamma Finland 2022)

Indikatorn för positiv psykisk hälsa (SWEMWBS) fokuserar enbart på att mäta positiv psykisk hälsa, dvs. psykiskt välbefinnande. Indikatorn omfattar påståenden om positiva känslor, psykologisk funktionsförmåga och tillfredsställelse hos människorelationer. Begreppet positiv psykisk hälsa

strävar efter att skifta fokus bort från sjukdomar och problem. Medeltalet bland 20–64-åringar var 23,4 %. Resultatet motsvarar genomsnittet i landet. Det maximala värdet är 35 %. (Hälsosamma Finland 2022)

Välfärden, delaktigheten och hälsan bland personer med utländsk bakgrund utreddes i FinMonik-undersökningen åren 2018–2019, och uppföljningen fortsätter i MoniSuomi-forskningsprojektet. Resultaten ger inte information på Borgånivå. Enligt FinMonik-undersökningar har största delen av personerna med utländsk bakgrund åtminstone en vän, och de håller aktivt kontakt med sina närsstående, som även hjälper vid behov. Största delen av de som flyttat till landet har en relativt stark upplevelse av delaktighet och trygghet i vardagen. De flesta som flyttat till landet upplever sin hälsa som god och de rapporterar färre kroniska sjukdomar än hela befolkningen i genomsnitt. Omkring hälften rör också på sig i enlighet med motionsrekommendationen. Samtidigt visar undersökningen att det finns hälsoskillnader enligt befolkningsgrupp, i synnerhet i de grupper av länder där flytten beror på flyktingskap. I samband med detta förekommer ohälsa och hälsorisker. Därtill visar undersökningen att diskriminering och upplevelser av otrygghet är relativt vanliga i vissa grupper av länder. (MoniSuomi 2022)

Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA gör årligen en enkät om bostadslöshetsstatistik. Tidigare

har socialarbetet svarat på enkäten, men år 2023 skulle den besvaras av staden. Borgå stad har inte sammanställt information om detta eller datasystem som gäller ämnet, och för att kunna svara på enkäten krävdes ett omfattande kartläggningsarbete: barnfamiljernas socialarbete, vuxensocialarbete, invandrartjänster, Borgå stad, A-bostäderna och vräkningsstatistik. Efter kartläggningen har man kommit fram till att det i slutet av 2023 fanns totalt 12 personer utan bostad, varav 4 var långtidsbostadslösa. Statistiken omfattar inte familjer eller invandrare. Alla vill inte ha hjälp, även om välfärdsområdet erbjuder sådan.

Det har uppskattats att det finns tillräckligt med bostäder, men det finns större brister i boendefärdigheterna. I Borgå stads svar har man inte beaktat personer med Poste restante-status, eftersom det är omöjligt att bedöma hur många som verkligen saknar en bostad. I beräkningen ingår inte heller personer som kommer till mottagningscentralerna, eftersom deras bostadsarrangemang sköts systematiskt enligt en egen modell. I ljuset av den information som samlats in är bostadslöshet med mycket stor sannolikhet inte ett utbrett problem i Borgå för närvarande. Kommunen har en ny roll att bedriva effektivt förebyggande arbete och skapa förutsättningar för bostadsproduktion samt planläggning. Välfärdsområdet svarar för t.ex. det sociala arbetets metoder, tillfälligt boende och krisboende samt verksamhet av dagcenterkaraktär.

Sektorspecifika tjänster för unga vuxna och personer i arbetsför ålder samt samarbete

I fråga om den vuxna befolkningen beskrivs tjänster som främjar välfärden. Man har särskilt önskat lyfta fram åtgärder som görs för den del av befolkningen som är i den mest sårbara ställningen. Främjande av välfärd och hälsa är verksamhet som stöder människors möjligheter till välfärd, hälsa, delaktighet samt upprätthållande och förbättrande av arbets- och funktionsförmågan. Möjligheter skapas genom att säkerställa omständigheter som stöder människors välfärd och hälsosamma val. I följande avsnitt beskrivs tjänster riktade till unga vuxna och personer i arbetsför ålder i Borgå. Med tjänsterna stöds deras möjligheter att upprätthålla och förbättra både den egna och närgemenskapens välfärd.

Borgå stad har ett mångsidigt serviceutbud som stöder välfärden, och tjänsterna genomförs i samarbete med läroanstalter, kultur- och idrottsaktörer, arbetsgivare, företag och organisationer i området. Stadens affärsverk **Kost- och städtjänster** har ett viktigt samarbete med aktörer inom tredje sektorn. Överbliven skolmat överlämnas till Samaria och FRK för utdelning.

Borgå stad har ett mångsidigt serviceutbud som stöder välfärden, och tjänsterna genomförs i samarbete med läroanstalter, kultur- och idrottsaktörer, arbetsgivare, företag och organisationer i området.”

SEKTORN FÖR LIVSKRAFT

Arbete är en av grundpelarna för välfärden. Arbete ger människan välbefinnande och livskraft. Serviceområdet Näring, sysselsättning och integration betonar i enlighet med stadsstrategin företagervänlighet och utveckling av företagens verksamhetsmiljö. Fokus ligger på att utveckla produktionen av arbetskraft, stärka den grundläggande företagsrådgivningen, utveckla Business Porvoo-verksamhetsmodellen samt stödja företagssektorns gröna omställning. Placeringen av företag i Borgå samordnas i samarbete med både sektorn för stadsutveckling och Posintra. Man känner till att både företag som ska placera sig i Borgå och företag som redan finns här, liksom företagsfältet i hela Finland och världen, kommer att behöva mycket arbetskraft när de stora åldersklasserna pensioneras. Serviceområdet Näring, sysselsättning och integration har således en nyckelroll när det gäller att svara på det behovet. Man samarbetar i synnerhet med arbets- och näringstjänsterna, företagare och Posintra. I planeringen av verksamheten beaktas därtill skärgårdens bobarhetsanalys.

Sysselsättningstjänsterna i Borgå erbjuder mångsidigt stöd som beaktar individuella behov för arbetssökande och vägledning till utbildning. Klienterna har en personlig handledare som hjälper med valet av tjänster som stöder

sysselsättningen och i frågor som gäller sysselsättning. Handledarna hänvisar klienten till arbete, utbildning eller vid behov till tjänster. Det finns ett stort utbud av tjänster från exempelvis arbetsprövning och lönesubvention till rehabilitering och hälsokontroller för arbetslösa.

Borgås kommunförsök inom sysselsättning slutar före utgången av 2024 och i och med arbets- och näringsreformen 2025 fungerar Borgå sysselsättningsområde som ansvarskommun för de lagstadgade arbetskraftstjänsterna även för Lovisa stad samt för kommunerna Askola, Lapträsk, Mörskom och Pukkila.

Sysselsättningstjänsterna samarbetar med välfärdsområdet exempelvis i ordnandet av rehabiliterande arbetsverksamhet. Samservicen som främjar arbetskraft, TYP, är en modell där kommunförsöket, välfärdsområdet och Fpa betjänar arbetssökande som varit arbetslösa en längre tid. Samservicen erbjuder arbetssökande olika myndigheters tjänster från ett enda ställe för att hitta arbets-, utbildnings- eller rehabiliteringslösningar. Mångprofessionella tjänster är en del av den kommande arbets- och näringsreformen, och serviceutbudet preciseras när beredningen av reformen framskrider.

För närvarande finns det inte resurser för **boenderådgivning** som en samlad, marknadsförd funktion. När sysselsättningstjänsterna utvecklas och olika handlednings- och rådgivningsfunktioner med låg tröskel preciseras från år 2025 är det dock tänkbart att boenderådgivningens andel utökas bland vuxna arbetslösa. För att boenderådgivningen ändå inte enbart ska riktas till arbetssökande kan man då begrunda också en tydlig koppling mellan sysselsättningstjänsterna och Kompassen, där tjänstens marknadsföringsmässiga aspekt, dvs. förmågan att locka nya kunder, eventuellt kunde utvecklas. Utan tilläggsresurser är det dock inte möjligt att utveckla detta. I väntan på detta är stadens boenderådgivning inte samlad utan sker för olika målgrupper t.ex. i ungdomstjänsterna, Navigatorn, Integrationscentret, i liten utsträckning i Kompassen, i hyresbolagen och även inom välfärdsområdet.

Navigatorn erbjuder information, rådgivning, handledning och stöd till unga under 30 år i frågor som gäller exempelvis arbetssökande, studier, fritid, boende, penningärenden och välfärd. Arbetet i Navigatorn är multiprofessionellt och har låg tröskel. Man kan gå till Navigatorn utan att boka tid. Förutom Navigatorns egna anställda kan ungdomar träffa även sysselsättningstjänsternas rådgivare, en psykiatrisk sjukskötare, en studie-

handledare, en Fpa-anställd eller en socialhandledare. Via Navigatorn kan man även diskutera med en uppsökande ungdomsarbetare, en yrkesvalspsykolog eller en sjukskötare för arbetslösa. Via Navigatorn samordnas även sommarjobbsedlarna. Sommarjobbsedeln är Borgå stads stöd på 250 euro till arbetsgivare i Borgå som ger sommarjobb till unga som är födda ett visst år. År 2023 fanns det 150 sommarjobbsedlar och alla delades ut. För 2024 har man reserverat samma antal sedlar.

Stadens olika enheter utnyttjar sysselsättningstjänsternas mångsidiga metoder för sysselsättning och erbjuder på det sättet arbete genom såväl anställning som läroavtalsutbildning.

Enheten för främjande av integration svarar för mottagningen, introduktionen till samhället och främjandet av integrationen i fråga om flyktingar och asylsökande som placeras i Borgå eller självständigt flyttar till staden. Arbetet sker i samarbete med klienterna, myndigheterna och tredje sektorn. I Borgå finns en mångprofessionell och flerspråkig servicecentral för invandrare. Integrationscentralen erbjuder tjänster som främjar integrationen och sysselsättningen i det inledande skedet, såsom personlig handledning och rådgivning i olika frågor som

gäller en smidig vardag och myndighetsärenden, samt information om det finska samhället och kommunens tjänster. Integrationscentralen har också handlednings- och rådgivningstjänsten Moi-info, som har låg tröskel och är riktad till alla invandrare. Integrationscentralens servicespråk är finska, svenska, engelska, tyska, franska, ukrainska, ryska, arabiska, tigrinja och amhara. För övriga språk använder vi tolktjänster.

Borgå medborgarinstitut erbjuder kurser närmast för vuxna. Personer över 16 år, närmast studerande på andra stadiet, kan avlägga enskilda studier vid medborgarinstitutet, om läroanstaltens rektor godkänner studierna som en del av lärokursen för gymnasiet eller en annan läroanstalt på andra stadiet. Medborgarinstitutets kursutbud erbjuder inspiration, upplevelser av lärande samt hälsa och välfärd. Borgåbornas välfärd stöds i synnerhet av kurser och föreläsningar som gäller en hälsosam kost och livsstil, motionsinriktade kurser och andra kurser för välbefinnande. Välbefinnandet stöds även av övriga verksamheter och kurser där man får utveckla sig själv och göra saker tillsammans med likasinnade. Välbefinnande skapas av upplevelser av gemenskap och en stunds avkoppling från en vardag som kan vara stressande.

Arbetslösa har under vissa villkor möjlighet att få rabatt på medborgarinstitutets kursavgifter. Därtill tar man inte ut kursavgifter av deltagarnas assistenter. Det ordnas mycket invandrarutbildning, och en del av den är gratis och sker med stadens eller statens projektfinansiering.

Konstskolan/Musikinstitutet gör det möjligt att studera musik oberoende av åldern. Individuell undervisning eller undervisning i grupper i olika former ger många människor möjligheten att syssla med och studera musik. Studieprestationerna införs i databasen Koski och den personliga portfolion. Olika orkestrar och körer samt musikalutbildningen förenar musikintresserade och studerande i olika åldrar och ger Borgåborna gemensamma aktiviteter som bidrar till välbefinnandet. Instrument- eller sångstudier utmanar studerandena att lära sig nya saker eller att repetera tidigare kunskaper.

Utbudet av konserter och evenemang som ordnas av musikinstitutet har någonting för alla åldrar. Att gå på konsert är alltid en upplevelse och i musikinstitutets utbud finns det säkert någonting för alla, eftersom det erbjuds allt från konserter med låg tröskel till stora orkesterkonserter eller soloupptredanden. Konserternas och evenemangens biljettpriser är inte ett hinder för deltagande.

Ungdomstjänsterna betjänar unga vuxna i Borgå med olika arbetsformer och en multiprofessionell personal. Det uppsökande ungdomsarbetet bemöter unga som

varken arbetar eller studerar och hänvisar dem individuellt till de tjänster och det stöd de behöver. Det uppsökande ungdomsarbetets mål är att förebygga utslagning och nå i synnerhet de unga som har hamnat utanför tjänsterna och stödnätverken. Man har sökt statsunderstöd för verkstadsverksamhet för unga och avsikten är att verksamheten ska inledas hösten 2024. Det uppsökande ungdomsarbetet och verkstadsverksamheten grundar sig på ungdomslagen.

Unga vuxna erbjuds också mångsidig och avgiftsfri hobby- och fritidsverksamhet, som genomförs i samarbete med organisationer i området och andra aktörer som arbetar med unga. Tjänsterna för unga vuxna har som mål att sporra unga vuxna till ett aktivt medborgarskap, såsom hobbyverksamhet på eget initiativ, och det finns stöd och utbildning för detta. Ungdomstjänsterna ordnar F16-verksamhet med olika teman, där unga vuxna kan träffa varandra och umgås till exempel medan de spelar. För personer som tillhör könsminoriteter eller sexuella minoriteter eller som funderar på sin egen identitet erbjuds Arcus-regnbågsverksamhet.

Ungdomstjänsterna har ett nära samarbete med olika läroanstalter för att stödja unga vuxna i läroanstaltsmiljön genom gemensamt arbete och individuell handledning. Läroanstaltsungdomsarbetets mål är att förbättra de ungas och studiegemenskapernas välbefinnande och förebygga avbrott i studierna. Läroanstaltsungdomsarbetet genomförs i nära samarbete med enheterna på andra

stadiet. Det kulturella ungdomsarbetet ger unga vuxna möjlighet att bland annat syssla med musik och erbjuder lokaler för att spela egen musik i Penselfabriken och i Zentras musikrum Soundi. Kulturellt ungdomsarbete görs i samarbete med bland annat kulturorganisationer och professionella inom kulturbranschen. En central verksamhetsform är olika evenemang, och de planeras och genomförs tillsammans med ungdomarna.

Möjligheten att njuta av kultur är en viktig del av välfärden. Kultur, litteratur och konst har en särskild uppgift att fungera som en resurs för gemenskapen, att öka välbefinnandet och den ömsesidiga förståelsen och att erbjuda vägar till framtiden. Förmågan och viljan att se på världen ur någon annans perspektiv och att utvidga sitt eget perspektiv ökar. **Borgås kultur- och bibliotekstjänster** producerar många avgiftsfria tjänster som är tillgängliga för alla.

Även de otaliga konst- och kulturevenemangen erbjuder Borgåborna element av delaktighet och gemenskap på lika villkor. Många kultur- och konstevenemang är avgiftsfria eller mycket förmånliga. Kulturutbudet är i bästa fall en sporrande kraft som ökar orken i vardagen och som förebygger utslagning bland både unga vuxna och personer i arbetsför ålder och erbjuder samtidigt en naturlig kanal för att omfattas av samhällets tjänster.

Borgå bibliotekstjänsters fem verksamhetsställen, Borgå huvudbibliotek, biblioteksbusen samt närbiblioteken

i Gammelbacka, Vårberga och Kerko, är träffpunkter och kulturcentrum som är öppna för alla. Biblioteken har tidningar, böcker, musik, filmer och annat material. Helle-biblioteks nätverkets samarbete utvidgar samlingen, eftersom Borgåbor kan låna material gratis från över 30 bibliotek i 12 kommuner. Det finns material på olika språk och utbudet utvidgas genom att man beställer material till kunderna från Flerspråkiga biblioteket, som finns i Helsingfors.

Från Borgå huvudbibliotek kan man också låna motionsredskap och utespel. Detta ger möjligheter att pröva på motionsformer även om man inte själv äger redskapen. I huvudbibliotekets verkstad kan man använda symaskin, 3D-printer, lamineringsmaskin, storformatskrivare eller vinylskärare. Det kostar ingenting att använda apparaterna, men en liten avgift tas ut för materialen. Bibliotekens kunddatorer och kopieringsmaskiner används flitigt och är viktiga i vardagen för många. Att följa med nyheterna genom att läsa bibliotekets dagstidningar eller e-tidningar är en viktig rutin för många Borgåbor både i huvudbiblioteket och närbiblioteken.

Biblioteksbusen tillhandahåller bibliotekstjänster i byarna och andra områden som saknar ett egentligt bibliotek. Biblioteksbusen används också vid förhandsomröstning och busen kan erbjuda bibliotekstjänster vid olika evenemang. Bibliotekets hemtjänst levererar böcker hem till människor som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte själva kan besöka biblioteket.

Biblioteket främjar läskunnigheten bland vuxna genom att erbjuda material för utlåning, ordna bokcirklar och många andra gratisevenemang kring läsande och litteratur. Biblioteket ordnar även andra avgiftsfria kulturevenemang, föreläsningar samt diskussioner som främjar delaktighet och dialog. Ett aktuellt projekt år 2024 är demokratiprojektet "Det här vill vi tala om", där lokala föreningar får bestämma ämnen för allmänna diskussioner som ordnas på biblioteken och dit man bjuder in beslutsfattare och tjänstemän. Biblioteket stöder vuxnas digitala färdigheter genom att dagligen hjälpa kunderna i digitala frågor samt med regelbundna digitala handledningar i samarbete med Enter ry.

Genom att sörja för motionsomständigheterna gör man det möjligt för den vuxna befolkningen att ha en motionsinriktad livsstil både genom motion på eget initiativ och motionshobbyer. Genom att bygga och upprätthålla idrottsplatser och -områden skapas förutsättningar för såväl motion på eget initiativ som aktörer som ordnar idrottsverksamhet. Såväl idrottsanläggningar, såsom simhallen, som uteidrottsplatser, exempelvis motionstrappan, möjliggör en motionsinriktad livsstil för vuxna Borgåbor.

Idrottstjänsterna har också en viktig expertroll som konsulteras i planeringen av markanvändningen och planläggningen, så att lösningar som stöder en motionsinriktad livsstil beaktas när stadsstrukturen utvecklas.

Idrottstjänsterna ordnar handledd verksamhet med låg tröskel också för personer i arbetsför ålder, med beak-

”

Idrottsrådgivningen är en tjänst som staden erbjuder för personer i arbetsför ålder som behöver stöd och hjälp för att börja med en idrottshobby.”

tande särskilt av specialgrupper och behovet av anpassad motion. I de handledda grupperna kan man utveckla rörligheten, muskelkonditionen, koordinationen, balansen och uthålligheten. Simskolor ordnas även för vuxna.

Tävling i lag på hobbybasis är mycket populärt i Borgå. Årligen deltar ca 150 lag, som engagerar hundratals motionärer i Borgå. Idrottstjänsterna ordnar hobbyserier i rinkbandy, innebandy och fotboll. Borgåbaserade sällskap, föreningar, skolor, företag och samlade lag får delta i serierna. Spelarnas bostadsort ska vara Borgå.

Idrottsverksamheten som ordnas av idrottsföreningarna och -föreningarna har en mycket stor betydelse för Borgåbornas motionerande. Föreningsverksamheten skulle inte finnas utan föreningarnas aktiva medlemmar, tränare, personer som bär föreningarnas styrelseansvar och andra Borgåbor som upprätthåller föreningsverksamheten. Idrottstjänsterna bidrar till idrottsföreningarnas verksamhetsförutsättningar både genom att bevilja bidrag och genom att säkerställa idrottsplatser och -omständigheter som motsvarar de olika grenarnas behov.

Idrottstjänsterna samordnar motionsorienteringen som ordnas varje år och engagerar den vuxna befolkningen

under hela sommaren. I arrangemangen för Borgånejdens motionsorientering deltar Borgå stads idrottstjänster samt orienteringsföreningarna som svarar för arrangemangen kring evenemangen. Idrottstjänsterna upprätthåller även fasta kontroller på Jonasbacken, i Kokon och i Svartså, vilket möjliggör orientering på egen hand. De fasta kontrollerna är fastsatta i terrängen. De kan användas fritt av alla. Man kan orientera när som helst.

Idrottsrådgivningen är en tjänst som staden erbjuder för personer i arbetsför ålder som behöver stöd och hjälp för att börja med en idrottshobby. Man kommer till idrottsrådgivningen med en remiss från Östra Nylands välfärdsområdes social- och hälsojourer som hänvisar en till idrottstjänsternas Motionspunkt och dess tjänster. Motionspunktens motionshandledare hjälper en att komma igång med idrottshobbyn och med att öka motionen i vardagen. Motionspunkten finns i Borgå simhall.

Turist- och evenemangstjänsterna producerar årligen avgiftsfria stadsevenemang, som har en mångsidig betydelse för invånarnas välfärd. Evenemangen stärker den sociala samhörigheten och ger människor möjligheter att träffa varandra och samverka. Evenemangen skapar gemenskap och genom dem kan man minska den sociala

isoleringen. Att delta i evenemang kan främja invånarnas mentala välbefinnande. Avgiftsfria evenemang såsom Borgå Ljus-ljusfestivalen, nyårsfesten och karusellen på jultorget kan upplevas av alla stadsbor oberoende av inkomstnivån.

Genom att utveckla turisttjänsterna och lyfta fram turismutbudet i Borgå för närturisterna, dvs. för invånare i den egna kommunen och närkommunerna, kan man även skapa positiva välfärdseffekter. Resor som riktar sig till närområdena kan erbjuda ett lätt sätt att koppla loss från vardagens brådska och minska stressen. Att undersöka närområdena kan sporra människor att röra på sig, till exempel promenera, cykla eller åka på utfärder. Närturismen erbjuder en möjlighet att uppleva naturen och grönområden, vilket bevisligen minskar stressen och piggar upp. Turism i närområdena kan sporra människor att tillbringa tid med vänner och familjen, stärka sociala relationer och främja socialt välbefinnande.

Nærturismen kan också främja den lokala ekonomin genom att pengar används i lokala restauranger, butiker och tjänster. Därtill kan den öka miljömedvetenheten när turisterna blir medvetna om natur- och kulturvärden i närmiljön.

SEKTORN FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE

I Linnankosken lukio kan man avlägga grundskolans lärokurs i grundläggande utbildning för vuxna. Man kan delta i grundläggande utbildning för vuxna om man inte har gått i skola i sitt eget hemland eller i Finland, eller om skolgången är på hälft och man är mellan 17–35 år gammal. Linnankosken lukio ordnar också grundläggande utbildning för vuxna som är riktad i synnerhet till invandrare. Utbildningen har som mål att ge färdigheter för studier på andra stadiet eller för arbetslivet.

I Borgå har Careeria och Practicum ett stort utbud av yrkesutbildning, varav en del även leder till examen. Careeria har många verksamhetsmodeller och utbildningar i anknytning till integration av invandrare. Yrkesläroanstalterna har ett nära samarbete med utbildningsanordnare i Borgå. Careeria är en del av Borgåkoncernen.

Utbildningen som handleder för examensutbildning (HUX) har som mål att ge sådana studiefärdigheter som studeranden behöver för att söka till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning och klara av sådana studier. Man kan söka till HUX-utbildning efter den grundläggande utbildningen, om man avbrutit yrkesutbildningen eller gymnasieutbildningen, eller om man är en ung person eller vuxen som saknar examen på andra stadiet. Även

invandrare som behöver stärka i synnerhet sina kunskaper i finska eller sina digitala färdigheter kan delta i HUX-utbildning. HUX ger färdigheter och handledt stöd för övergången till yrkesinriktad utbildning eller gymnasieutbildning och för att klara av studierna. Under HUX-utbildningen kan man höja vitsorden på avgångsbetyget från den grundläggande utbildning och avlägga yrkesinriktade studier och gymnasiestudier. Utbildningens omfattning är 38 veckor och den genomförs på högst ett år. HUX-utbildning ordnas i Borgå på finska vid Linnankosken lukios vuxenlinje och Careeria samt på svenska vid Practicum och Borgå Folkakademi. Gymnasieutbildning ordnas i samarbete vid Linnankosken lukio.

Folkhögskoleåret är en utbildning som är riktad även till unga vuxna och som varar ett år. Syftet med utbildningen är att stärka den ungas studiefärdigheter och förutsättningar att fortsätta med utbildning på andra stadiet samt att stödja den unga i planeringen av livet. Studierna genomförs som närstudier, 25 lektioner per vecka. Man kan bo på folkhögskolan under studietiden, i Borgå ordnas folkhögskoleåret endast på svenska och anordnaren är Borgå Folkakademi under namnet Efter Nian.

SEKTORN FÖR STADSUTVECKLING

Sektorn för stadsutveckling har inte tjänster som är specifikt riktade till endast unga vuxna och personer i arbetsför ålder, men stadsmiljön tillhör alla kommuninvånare. Även denna åldersgrupps deltagande i stads- och trafikplaneringen stöds på olika sätt. Borgå stadsutvecklings uppgift är att säkerställa bevarandet av en trivsamt, sund och trygg livsmiljö och att på alla sätt främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Delaktigheten ökar välfärden på många sätt när man genuint kan påverka sin livsmiljö. När man upplever området som sitt eget ökar det känslan av samhörighet och minskar vandaliseringen och otryggheten. Under de senaste åren har sektorn för stadsutvecklingen satsat på att göra i synnerhet unga delaktiga, och man fortsätter att vidareutveckla detta arbete kraftigt. Exempelvis är det även framöver viktigt att engagera och beakta ungdomar när det gäller utgångspunkterna för och planeringen av nya bostadsområden, byggande av skolor och andra offentliga byggnader och kultur- och idrottsprojekt.

Lederna för gång- och cykeltrafik är det överlägset populäraste motionsstället. Där kan man röra på sig gratis och de är således jämlika. Stadsinfran bygger parkkorridorer och leder för gång- och cykeltrafik, och skapar således bättre förutsättningar för fotgängare och cyklister. Staden har godkänt en cykelstrategi, som innefattar bl.a.

förbättring av vissa förbindelser antingen till kvalitetskorridorer för cykling eller cykelgator. Därtill främjar staden tillsammans med Nylands NTM-central byggandet av vissa cykelvägar intill statens landsvägar. Genomförandet av dessa beror i stor utsträckning på NTM-centralens och de övriga parternas engagemang i projektet, men även Borgå främjar arbetet aktivt. Stadsinfran upprätthåller även flera näridrottsplatser och uteplaner, varav en del även fryses ned under vintern. Dessa är idrottsplatser med låg tröskel som är gratis och öppna för alla.

Inom serviceområdet för markpolitik strävar man efter att skapa välfärd genom att genomföra tomtförsäljningsmålen för 2024 och 2025. I föravtalen och köpebrevet beaktas att när man säljer tomter på Västra åstranden så betalar säljaren till staden en fast summa som konstpenning utöver köpesumman. Pengarna används för Västra åstrandens konstprogram. Stadsstyrelsen har 16.1.2023 § 33 uppdaterat Västra åstrandens konstprogram så att konstpenningen framöver har höjts till 22 euro/m² vy.

År 2024 planerar man att i testsyfte ha en blogg om aktuella frågor om en hälsosam livsmiljö. Genom detta strävar man efter att sprida information om i synnerhet hur man själv kan påverka hälsan i sin livsmiljö.

Miljöhälsovården övervakar med stöd av hälsoskyddslagen hälsosäkerheten i inomhusmiljöer vid barnskyddsanstalter, daghem, skolor samt klubb- och ungdomslokaler avsedda för barn. Därtill övervakar miljöhälsovården hälsosäkerheten i fråga om olika lokaler som används i idrottstjänsterna (idrottslokaler, simhallar och badinrättningar) samt de allmänna badstränderna.

Hälsoskyddet svarar för myndighetsuppgifter enligt hälsoskyddslagen, såsom rådgivning och utredning av hälsorisker när det gäller hushålls- och badvatten, lokaler för boende och vistelse, skönhetsalonger och andra konsumenttjänster med ingrepp i huden samt hälsoövervakningen och hälsoskyddet i fråga om internationella fartyg. Därtill svarar hälsoskyddet för övervakningen av tobakslagen i de inomhus- och utomhuslokaler som har rökförbud enligt lagen samt för att meddela rökförbud för bostadssammanslutningar efter ansökan. Hälsoskyddet fortsätter arbetet med att förebygga hälsoskador som klimatförändringen orsakar, vilket är en tyngdpunkt som anknyter till strategin. Man fortsätter att utveckla remissprocessens genomslag och inleder utvecklingen av tillsynsprocessen i fråga om farkoster.

Livsmedelstillsynen svarar på sitt verksamhetsområde för livsmedelstillsynsmyndighetens uppgifter, såsom handläggning av tillstånd och anmälningar samt regelbunden

tillsyn av aktörer inom livsmedelsbranschen och rådgivning. Livsmedelstillsynen deltar i utredningen av matförgiftningsepidemier. Livsmedelsteamet övervakar även försäljningen av tobaks- och nikotinprodukter bl.a. genom att bevilja försäljningstillstånd. Samarbete med Östra Nylands vålfärdsområde görs i tillsynen, det förebyggande rusmedelsarbetet och förebyggandet av hälsoskador.

Veterinärtjänsterna svarar för de grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i fråga om sällskapsdjur och produktionsdjur. Veterinärtjänsterna svarar även för djurskydds- och djursjukdomstillsynen. Borgå miljöhälsovård har joursamarbete med Vanda stad, som utanför tjänstetid svarar för smådjursjouren i Askola, Lapträsk, Lovisa, Borgnäs, Borgå, Sibbo och Vanda. Borgå stad svarar för veterinärjouren i samma område i fråga om stora djur. De grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i Mörskom och Pukkila köps av Helsingfors universitets produktionsdjursjukhus. Lagen om djurvålfärd träder i kraft i början av året och den nya veterinärvårdslagen förväntas träda i kraft under 2024.

SEKTORN FÖR KONCERTTJÄNSTER

Personal-, demokrati- och utvecklingsenheterna utgör ett eget serviceområde, där man utvecklar gemensamma verksamhetsmodeller för att producera organisationens interna stödtjänster.

Personalenheten sporrar personalen till kontinuerligt lärande, delaktighet och utveckling av det egna arbetet. Utbildning på fritiden stöds med utbildningsstipendier. Tyngdpunkten i föreläsningarna om välbefinnande i arbetet ligger på att identifiera och hantera de egna belastningsfaktorerna samt på förmåga till förändring. I enlighet med Borgå stads personalprogram och arbetarskyddets verksamhetsprogram är stadens mål att vara den bästa arbetsplatsen för sin personal. I budgeten för 2024 finns anslag för ca 150 sommarungdomar för 4 veckor och målgruppen är unga och studerande i åldern 15–23 år. Stadens allmänna beredskapsplan uppdateras till att motsvara den förändrade verksamhetsmiljön och organisationen. Till stöd för säkerhetsplaneringen bereds en säkerhetsenkät till invånarna.

Förvaltnings- och demokratienheten fortsätter att utveckla kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka vid sidan av den traditionella förvaltningsverksamheten. Förfarandena för deltagande budgetering utvecklas med hjälp av erfarenheterna från 2023 och det datasystem som tagits i bruk. Verksamhetsformerna för påverkansorganen, det vill säga ungdomsfullmäktige samt äldrerådet och handikapprådet, utvecklas så att de tryggar tillräckliga verksamhetsförutsättningar för dem. Behandlingen av invånarinitiativ effektiviseras och behandlingsprocesserna förenhetligas.

Utvecklings- och digitaliseringsenheten har som en uppgift att främja utvecklingen av e-tjänster. Ett exempel på en ny e-tjänst är webbutiken och -betalningen som infördes år 2023. Syftet med webbutiken är att göra det möjligt att sälja Borgå stads produkter och tjänster på nätet. Nätbutiken är öppen 24/7, vilket innebär att kommuninvånarna kan göra inköp när som helst och det ger mer flexibilitet i vardagen. Nätbutiken kan stödja välfärden genom att erbjuda kommuninvånarna biljetter till filmer, läger, konserter och simhallen. Genom nätbutiken kan kommuninvånarna också reservera lokaler till exempel för att stödja en idrottshobby. Användningen av nätbutiken utvidgas under de kommande åren.

Ett annat exempel på en ny digital tjänst som främjar invånarnas välfärd är verktyget för deltagande budgetering. Det digitala verktyget för deltagande budgetering utvecklas även 2024, så att det bättre än tidigare stöder kommuninvånarnas lika möjligheter att framföra idéer och delta i omröstningar. Noggranna planer för digitaliseringen åren 2024–2025 finns i digiprogrammet och -färdplanen som utarbetas med tanke på kommuninvånarnas, företagens, turisternas och personalens intressen.

Finansiering och strategi-enheten svarar för planeringen och uppföljningen av stadens ekonomi som helhet samt för den interna revisionen. De centraliserade upphandlingstjänsterna styr och genomför stadens upphandlingar som överskrider gränsvärdena så att de sker kostnadseffektivt och i enlighet med upphandlingslagen. Enheten samordnar genomförandet av stadsstrategin och följer upp strategiindikatorer samt fastställer program som är viktiga med tanke på stadsstrategin och som styr sektorernas resursanvändning. Därtill styrs sektorerna i klimat- och miljöfrågor i enlighet med strategin och klimat- och miljöprogrammet samt i frågor som gäller välfärd och hälsa i enlighet med strategin och välfärdsplanen (från barn till äldre) och vidare samordnas arbetet med målen i välfärdsplanen.

Serviceområdet för lokaler erbjuder sunda, trygga och trivsamma lokaler som stöder verksamhet till alla barn, familjer, kunder och stadens anställda. Serviceområdet upprätthåller de egna fastigheternas uteområden och gårdar så att de är trygga och trivsamma även utanför enheternas öppettider. Serviceområdet gör det också möjligt för organisationer, klubbar, sällskap och fören-

ingar att hyra stadens egna fastigheter och lokaler för-månligt. Själva uthyrningen sker via Kompassen-tjänsten.

Serviceområdet Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer ansvarar för kommunikationen, samhällsrelationerna, marknadsföringen och varumärket, kundservicen och rådgivningen samt internationella ärenden och besök, stadsdirektörens assistentuppdrag och styrningen av översättningstjänsterna. Enligt stadsstrategin stärker en öppen och tillgänglig kommunikation och planmässig marknadsföring Borgås dragningskraft och varumärke. I kommunikationen beaktas utöver tvåspråkigheten även klarspråkighet.

Invånar- och servicekommunikationen utvecklas genom att man i provsyfte publicerar en invånartidning två gånger per år. I den tvåspråkiga tidningen finns också ett sammandrag på engelska. Invånartidningen som delas ut till varje hushåll når även de invånare som inte nås via stadens webbplats, lokala medier eller sociala medier.

”

**Borgå stad
skapar hälso- och
vårhåndsfråmjande
måligheter genom
att säkerställa
omståndigheter som
stöder människors
vårhånds och
hålsosamma val.”**

Åtgärder i välfärdsplanen för unga vuxna och personer i arbetsför ålder

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt. Som åtgärder i denna plan har man valt ärenden som vi ägnar särskild uppmärksamhet åt.

Uppföljningen av den större bilden görs i fråga om åldersgruppen i fråga med hjälp av de fastställda indikatorerna för mentalt välbefinnande, hälsosamma levnadsvanor samt stärkande av delaktighet och aktivitet som beskrivs i den allmänna delen av välfärdsplanen. Av indikatorerna har man gjort en separat Power-Bi, som tillagts på stadens webbplats. Sektorerna följer även med andra indikatorer som anknyter till dessa samt hur arbetet framskrider.

Mål	Åtgärd	Ansvar
Vi stärker kommuninvånarnas mentala välbefinnande	Navigatorns verksamhet riktad till personer under 30 år: diskussionshjälp, walk in-tjänster för mentalt välbefinnande och rusmedelsfrågor med låg tröskel, psykosocialt stöd som erbjuds av Navigatorernas Onni-arbete, en grupp för personer som har svårt i sociala situationer, en välfärdsgrupp.	Sektorn för livskraft/ Näringar och sysselsättning
	Stadsbilden piggas upp under olika årstider av mångsidiga kultur- och stadsevenemang som når kommuninvånarna.	Sektorn för livskraft
	Främjande av vuxnas läskunnighet och läsintresse med boktips, bokcirklar, författareevenemang, ordkonstevenemang och marknadsföring av bibliotekets material som kan lånas.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Mångsidigt kursutbud inom motion, näring, sömn och förebyggande rusmedelsarbete.	Sektorn för livskraft Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
	Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling
	Det uppsökande ungdomsarbets regelbundna och avgiftsfria gymverksamhet med låg tröskel för 16–29-åringar.	Sektorn för livskraft/Ungdomstjänster
	Man sporrar till nya hobbyer, fritidsverksamheter och kontinuerligt lärande som individ eller grupp. Utlåningen av idrottsredskap fortsätter vid biblioteken.	Sektorn för livskraft
	Det säkerställs att idrottsplatsnätverket och kommuninvånarnas motionsbehov motsvarar varandra.	Sektorn för livskraft/Idrottstjänster Sektorn för stadsutveckling Koncerttjänster/lokaltjänster
Man utvecklar smidiga förfaranden och samarbetsprocesser för motionsrådgivningen.	Sektorn för livskraft/Idrottstjänster	

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt.

Mål

Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet

Åtgärd

Som stadens verksamhet och i samarbete med organisationer ges distådd, dvs handledning i digitala apparater samt e-tjänster.

Ansvar

Sektorn för livskraft

För unga som är utanför arbete och utbildning möjliggör vi tillräckliga tjänster till stöd för sysselsättning och studier.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Inledande av verkstäder för unga som stadens verksamhet och samarbete med andra aktörer.

Sektorn för livskraft/Ungdoms- tjänster

Man deltar i beredningen av Borgå sysselsättningsområde som uppstår i och med arbets- och näringsreformen och säkerställer en smidig övergång, fungerande tjänster och ett bra samarbete.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Invandrarnas integration och sysselsättning effektiviseras och påskyndas

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Minskning av antalet långtidsarbetslösa kommuninvånare.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Donfabriken-rekryteringsevenemanget för dem som är intresserade av jobsökning. Evenemangets syfte är att sammanföra arbetsplatserna och arbetstagarna på ett effektivt och lättillgängligt sätt samt att erbjuda mångsidiga arbets- och utbildningsmöjligheter. Evenemanget är också en utmärkt plats att söka efter och hitta sommararbetare samt läroavtalsstuderande. Donfabriken ordnas i samarbete mellan TE-byrån i Nyland, Borgå stad, Navigatorn och utvecklingsbolaget Posintra.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Man samordnar företagens placering i Borgå och förankrar Business Porvoo-verksamhetsmodellen.

Sektorn för livskraft
Sektorn för stadsutveckling

Utnyttjande av sommarjobbsedlar vid anställning av unga.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger unga vuxna och vuxna ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.

Sektorn för livskraft

Navigatorns delaktighetsstunder.

Sektorn för livskraft/Närings- och sysselsättning

Det uppsökande ungdomsarbets Fredag-varldagsrum, gruppen för ungas föräldrar samt andra grupper för kompisverksamhet.

Sektorn för livskraft/Biblioteks- tjänster

Diskussioner som främjar dialogen mellan olika invånargrupper, beslutsfattare och tjänstemän på biblioteket, Det här vill vi tala om-projektet

Sektorn för livskraft/Biblioteks- tjänster

Man använder arvsmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.

Sektorn för livskraft

Vi beaktar kommuninvånarnas önskemål och behov i utvecklingen av idrotts- platsnätverket.

Sektorn för livskraft/idrottstjän- ster

Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.

Sektorn för livskraft/idrottstjän- ster

VÄLFÄRDSPLAN för äldre

”

I den här delen har man samlat information om välfärden för åldersgruppen i fråga och tjänster i Borgå som stöder den samt beskrivit olika åtgärder och konkreta gärningar genom vilka man strävar efter att främja äldres välfärd på stadsnivå."

Välfärdsplanen för äldre är en del av välfärdsplanen på stadsnivå. I de åldersgruppsspecifika planerna, såsom välfärdsplanen för äldre, har man samlat information om välfärden för åldersgruppen i fråga och tjänster i Borgå som stöder den samt beskrivit olika åtgärder och konkreta gärningar genom vilka man strävar efter att främja äldres välfärd på stadsnivå.

Kommunen ska utarbeta en plan över sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välfärd, hälsa, funktionsförmåga och självständiga liv. Planen är en del av den välfärdsberättelse och -plan som avses i 6 §

3 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Syftet med lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) är med tanke på kommunen att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand samt att förbättra den äldre befolkningens möjligheter att i kommunen delta i beredningen av beslut som påverkar denna befolkningens levnadsförhållanden och i utvecklandet av den service den behöver. I planen bör också ingå förutseende av den äldre befolkningens boendebehov och utveckling av boende som svarar på detta.

Staden ansvarar inte längre för att ordna följande saker som anknyter till planen, utan dessa anses höra till välfärdsområdet organiseringsansvar: att förbättra äldres möjligheter att få högklassiga social- och hälsovårdstjänster samt handledning till andra tjänster som erbjuds i enlighet med individuella behov och i god tid, när deras försvagade funktionsförmåga kräver detta, att stärka äldres möjligheter att påverka innehållet i och genomförandet av social- och hälsovårdstjänster som ordnas för dem samt möjligheterna att besluta om val av tjänster.

Läget i fråga om välfärden för äldre

I välfärdsberättelsen och välfärdsrapporterna beskrivs trender och Borgåbornas välfärd i ljuset av statistiken. Uppgifterna är ofta inte uppdaterade och därför är det viktigt att höra de äldre i tjänsterna och funktionerna och att föra fram synpunkterna. Information om välfärden i fråga om äldre samlas av Hälsosamma Finland-undersökningen som ersatt FinSote. Resultaten för 2022 har publicerats, men de är endast på välfärdsområdesnivå och på den nivån ingår de även i detta avsnitt. Staden har senare möjlighet att köpa ett kommunspecifikt tilläggsampel för ca 28 000 euro.

År 2021 hade Borgå 11 337 invånare över 65 år, varav 4 995 var 75 år eller äldre. Befolkningen i Borgå åldras snabbt och enligt befolkningsprognosen för 2030 kommer det att finnas 7 289 invånare i åldern 75 år eller äldre. År 2040 uppskattas det finnas ca 14 800 invånare över 65 år. Enligt uppskattningen blir alla andra åldersklasser mindre. I fråga om den äldre befolkningen kan det konstateras att största delen av Borgåborna som är 75 år eller äldre bor hemma, och omkring hälften av dem bor ensamma (54,6 %). (Statistikcentralen 2021 och prognos)

År 2022 fick 11 923 Borgåbor arbets- och folkpension, och den genomsnittliga pensionen var 2 065 €/mån. Hos män var pensionen 2 442 €/mån och hos kvinnor 1 761 €/mån. (Pensionskyddscentralen) År 2022 fick ca 250 personer över 65 år utkomststöd. (Sotkanet).

Mentalt välbefinnande eller positiv mentala hälsa hänvisar till en persons egen upplevelse av sitt välbefinnande och sin mentala balans. Mentalt välbefinnande har ofta ett samband med god mental hälsa och funktionsförmåga, men även en person med ett psykiatriskt tillstånd kan uppleva mentalt välbefinnande. Indikatorn för positiv psykisk hälsa (SWEMWBS) fokuserar enbart på att mäta positiv psykisk hälsa, dvs. psykiskt välbefinnande. Indikatorn omfattar påståenden om positiva känslor, psykologisk funktionsförmåga och tillfredsställande människorelationer. Begreppet positiv psykisk hälsa strävar efter att skifta fokus bort från sjukdomar och problem. Medeltalet hos personer över 65 år var 24,5 % och hos personer över 75 år 24,2 %. Dessa resultat är mycket nära det nationella medeltalet. Det maximala värdet är 35. (Hälsosamma Finland 2022)

De flesta hälsoproblemen och begränsningarna i funktionsförmågan samt ensamheten blir vanligare med åldern och detta återspeglas även i upplevelsen av livskvalitet. Det är viktigt att främja ett bra åldrande exempelvis genom att stödja upprätthållandet av funktionsförmågan, hälsan och det mentala välbefinnandet samt genom att förebygga ensamhet. Enligt befolkningsundersökningen är livskvaliteten hos dem som fyllt 75 år svagare än hos yngre åldersgrupper. Enligt en bredare livskvalitetsindikator ökar både mäns och kvinnors livskvalitet en aning fram till 75 år och börjar minska först därefter. I den högsta utbildningsgruppen är livskvaliteten klart bättre än i den lägsta. (Hälsosamma Finland 2022)

Betydelsen av tjänsternas fysiska tillgänglighet framhävs hos personer över 65 år. I Borgå bor 36,3 % av befolkningen på högst 500 meters avstånd från dagligvarubutiker. Av Borgåborna som är över 65 år upplever 7,2 % ensamhet. Bland äldre (över 65-åringar) är andelen som är psykiskt mycket belastade ca 6,3 %. Bland personer över 65 år är andelen som upplever att livskvaliteten är bra 57,3 % och bland personer över 75 år andelen 51,5 %. Av de äldre är 84,5 % nöjda med sitt bostadsområde. (Statistikcentralen 2021, Hälsosamma Finland 2022)

Största delen av de äldre rör inte på sig i enlighet med motionsrekommendationen. Endast 32,3 % av alla över 65 år rör på sig tillräckligt. Endast ca en tredjedel (36,5 %) av de äldre äter den rekommenderade mängden grönsaker och frukter, dvs. minst 500 g/dag. Bland alla över 65 år är andelen rejält överviktiga 21,2 %. (Hälsosamma Finland 2022)

Bland äldre är ensamhet en riskfaktor för användning av berusningsmedel. År 2022 bodde 54,6 % av alla över 75 år i Borgå ensamma, vilket är en aning över genomsnittet i Finland och den lägsta andelen bland alla jämförelsekommuner. För närvarande finns det inte statistiska uppgifter som beskriver situationen i Borgå i fråga om användningen av berusningsmedel bland äldre. Hälsosamma Finland-undersökningen från 2022 är den nyaste undersökningen som ger information och den har ersatt den tidigare undersökningen FinSote. För närvarande finns det uppgifter endast på välfärdsområdesnivå. I Östra Nylands välfärdsområde använder 36,2 % av över 65-åringarna, 50,3 % av männen och 21,4 % av kvinnorna, för mycket alkohol. Bland personer över 75 år är andelen 22,5 %, varav männen 33,1 % och kvinnorna 12,3 %. Överkonsumtion av alkohol är mycket vanligare bland män än bland kvinnor. Penningsspelet har orsakat problem för 3,5 % av personerna över 65 år. Åtta procent av de äldre röker dagligen, kvinnor oftare än män. Bland 65–74-åringarna har 0,4 % använt cannabis under de senaste 12 månaderna. (Hälsosamma Finland)

Mer information om äldre Borgåbors välfärd finns på följande webbplatser: Hyvinvointikompassi, Terveystemme.fi, Hälsosamma Finland, Sotkanet. Det bör noteras att en del är information på välfärdsområdesnivå.

”

Målet är att avlägsna hinder för rörlighet och förbättra säkerheten för fotgängare i synnerhet i centrum, eftersom många äldre bor nära kärncentrum.”

Kost

I och med välfärdsområdesreformen övergick kostrådgivarna till välfärdsområdets tjänst. Borgå stads roll i fråga om äldre gäller således det kontinuerliga lärandet, och där har medborgarinstitutet och även organisationsaktörer en viktig roll. Stadens affärsverk Kost- och städtjänster fokuserar på tjänster för barn och unga i Borgå. Kost- och städtjänsterna har ett betydelsefullt samarbete med aktörer inom tredje sektorn när överbliven skolmat överlämnas till Samaria och FRK för utdelning. Välfärdsområdet har egna måltidstjänster som för egen del svarar för kosthelheten.

Boende

Ett åldersvänligt bostadsområde uppmuntrar till ett aktivt liv genom att skapa möjligheter för delaktighet och upprätthållande av hälsan. Man fortsätter att förbättra stadsmiljöns framkomlighet ännu mer målmedvetet än tidigare. Målet är att avlägsna hinder för rörlighet och förbättra säkerheten för fotgängare i synnerhet i centrum, eftersom många äldre bor nära kärncentrum. Enligt Louhi kuntapalvelin bor 34 % av alla Borgåbor över 75 år inom en kilometer från torget. Av dem som fyllt 75 år bor 52 % inom två kilometers avstånd, 68 % inom tre kilometer, 78 % inom fem kilometer och 85 % inom åtta kilometer.

Man fokuserar på att skapa en högklassig och sammanhängande miljö för fotgängare och ser till att det finns tillräckligt med bänkar som viloplåtar och skyddande tak. Belysning är en del av framkomligheten och säkerheten i stadsmiljön. Genom vägledning och olika strukturella lösningar kan man göra det lättare för äldre och minnes sjuka att ta sig fram. På så sätt kan allt äldre personer röra sig självständigt i staden. I en framkomlig miljö sker färre olyckor, vilket även ger besparingar för kommunen. Gatuunderhållet fokuserar inom ramen för resurserna på både halkbekämpning och minimering av gatudammet i synnerhet i centrum.

Många äldre vill bo tryggt i sitt eget hem. Tillgänglighet i bostäder, miljöer, tjänster och information tryggar möjligheterna att vara självständig och aktiv. En bra livsmiljö för äldre är även fungerande för alla andra åldersgrupper. Det är viktigt att uppmuntra äldre att förutse vilka lösningar som behövs i boendet. Man kan stödja äldres boende hemma med olika ändringsarbeten – till exempel

genom att göra dörrarna bredare, installera ramper och olika handtag i rummen. Sådana ändringsarbeten ökar säkerheten i hemmet. Ändringsarbeten och reoveringar i bostaden eller en flytt till ett mer lättskött hem och en annan boendemiljö närmare service kan trygga ett självständigt liv när funktionsförmågan försämras. Det är i första hand invånarna själva som ansvarar för att renovera och utrusta sina bostäder i enlighet med sin funktionsförmåga. Reparationsrådgivarna på Centralförbundet för de gamlas väl ger avgiftsfri handledning till krigsinvalid, veteraner och andra äldre gällande planering av reparationsarbeten och ansökan om reparationsunderstöd. Vid behov hjälper reparationsrådgivarna även med att hitta en entreprenör som utför ändringsarbetet. Reparationsrådgivningen är avgiftsfri, kunden betalar själv reoveringskostnaderna. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA beviljar reparationsunderstöd till såväl äldre och personer med funktionsnedsättning som ägare till bostadsbyggnader. (Centralförbundet för de gamlas väl)

För närvarande finns det inte resurser för boenderådgivning som en samlad, marknadsförd funktion. När olika handlednings- och rådgivningsfunktioner med låg tröskel preciseras från år 2025 är det dock tänkbart att boenderådgivningens andel utökas i Kompassen, där verksam-

hetens marknadsföringsmässiga aspekt, dvs. förmåga att locka nya kunder, eventuellt kan utvecklas. Utan tillägsresurser är det dock inte möjligt att utveckla detta. I väntan på detta är stadens boenderådgivning inte samlad utan sker för olika målgrupper t.ex. i ungdomstjänsterna, Navigatorn, Integrationscentret, i liten utsträckning i Kompassen, i hyresföretagen och även inom välfärdsområdet.

Kommunen och välfärdsområdet ska beakta den äldre befolkningens boendebehov i sin strategiska planering (lagen om äldreservice 5 §). Borgå stad har ett gällande boendeprogram, som anger riktlinjer för hur staden skapar förutsättningar för målinriktad bostadsproduktion, klimatsmart boende och stödjande av invånarnas välfärd. Boendeprogrammet är ett av koncernstyrningens verktyg, och det styr för sin del beredningen och beslutsfattandet i Borgå stad. I programmet behandlas nuläget i fråga om bostadsärenden, stadsstrategins förutsättningar för bostadspolitiken samt de bostadspolitiska målen och åtgärderna för programperioden 2020–2030. Kontaktan till välfärdsområdet i den strategiska planeringen av boendebehoven håller på att inledas. Inom serviceområdet för markpolitik i sektorn för stadsutveckling stöder man äldres möjligheter till bra boende genom att överlåta tomter för serviceboende utgående från planläggningen

och på basis av faktiska behov som konstaterats genom samarbete med välfärdsområdet.

I välfärdsområdena möjliggör reformen av boendeservicen skapande av mångsidiga boende- och servicehelheter, så att äldre kan erbjudas flexibla och gemenskapsbaserade boende- och servicelösningar som stöder upprätthållandet av funktionsförmågan och som placerar sig mellan att bo kvar hemma och det nuvarande serviceboendet med heldygnssomorg. Gemenskapsboendet ersätter det nuvarande s.k. vanliga serviceboendet. Gemenskapsboendet omfattar en bostad som motsvarar klientens behov och tjänster som främjar socialt umgänge. I fortsättningen är boendetjänsterna i enlighet med socialvårdslagen gemenskapsboende, serviceboende med heldygnssomorg samt tillfälligt boende och stödboende.

Det är således välfärdsområdets uppgift att ordna gemenskapsboende. I denna helhet har kommunen till uppgift att möjliggöra bra boende genom bostäder och bostadsområden, markpolitik, samhällsplanering, planläggning, planering av markanvändningen och byggnadstillsyn. Genomförandet av en fungerande helhet i fråga om gemenskapsboende förutsätter ett nära samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet, såsom exempelvis överenskomna samarbetsstrukturer och -processer.

Sektorspecifika tjänster för äldre samt samarbete

Kommunen påverkar i stor grad vilka tjänster kommunen erbjuder, hur lätt tjänsterna kan fås, hur nära och tillgängliga de är och en tydlig och fungerande helhet de utgör. Äldre använder samma tjänster som andra kommuninvånare och har en jämlik ställning. I denna välfärdsplan behandlar vi endast de tjänster som Borgå stad producerar ensam eller i samarbete med andra aktörer.

Tjänster riktade till äldre produceras av sektorerna för livskraft, stadsutveckling och koncerntjänster. I stadens förvaltningsstadga har man fastställt hur de olika tjänsterna organiseras, deras uppgifter och hur de leds. Resurserna som reserveras för tjänster för äldre fastställs årligen i stadens budget, liksom övriga resurser som riktas till denna åldersgrupp. Tjänster produceras också av flera aktörer inom tredje sektorn och företag, som även räknas som stadens samarbetsparter i välfärdsarbetet för åldergruppen i fråga. Under årets lopp publicerar stadens ekonomiska uppföljningsrapporter och årligen ett bokslut för föregående period.

Borgå stads tjänster för att stödja äldres vardag anknyter till stadens roller: bildning, näringar och sysselsättning, utveckling och partnerskap, självförvaltning, välfärd, delaktighet och gemenskap samt livsmiljö. Dessa tjänster beskrivs i de sektorspecifika avsnitten. För att stödja

vardagen är välfärdsområdena däremot skyldiga att ordna bl.a. stödtjänster med hjälp av vilka en person så självständigt som möjligt kan klara av de funktioner som hör till det dagliga livet samt tjänster med hjälp av vilka personen kan få ett innehåll som ger välbefinnande i livet. Utöver dessa erbjuds även hemvård, som hjälper personen att klara av vardagliga funktioner i sitt hem och sin boendemiljö. I fråga om stödet i vardagen är välfärdsområdet skyldigt att ordna rådgivningstjänster samt hälsokontroller, mottagningar och hembesök. Välfärdsområdets välfärdsfrämjande tjänster ska således innehålla bl.a. handledning i användningen av kommunens och välfärdsområdets tjänster som främjar välfärd, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig självständigt. Rådgivningen ska uppmuntra den äldre befolkningen att förutse sitt eget boende och att genomföra lösningar som stöder självständigt boende. Ett effektivt genomförande förutsätter att välfärdsområdena har kännedom om tjänsterna i kommunerna, aktuell information samt praktiskt samarbete med kommunerna och andra aktörer.

I och med välfärdsområdesreformen har Borgå stad inte en separat person som svarar för samordningen av tjänster och verksamhet för äldre. Detta arbete görs på bred basis inom sektorerna och tjänsterna genom att höra invånarna. För närvarande har staden inte någon separat

arbetsgrupp för frågor som gäller äldre. Frågor som gäller äldre behandlas i staden ledningsgrupp för välfärd och hälsa. I enlighet med det strategiska samarbetsavtalet mellan kommunerna och välfärdsområdet ska Östra Nylands välfärdsområde därtill år 2024 sammankalla ett nätverk för samordning av välfärd och hälsa, vars teman är hälsosamma levnadsvanor, kulturvälfärd, välfärd bland äldre och delaktighet, samt ett nätverk för förebyggande rusmedelsarbete. I arbetet kan man vid behov grunda flera separata, inofficiella nätverk.

På Borgå stads område finns flera föreningar och organisationer som erbjuder många olika verksamheter för äldre. Organisationerna erbjuder sina medlemmar bl.a. regelbunden klubbverksamhet, såsom motions-, handarbets-, bowling- och körsångsklubbar, utfärder, evenemang och föreläsningar. I Borgå finns förutom pensionärsföreningar även flera patientföreningar och föreningar för personer med funktionsnedsättning samt deras lokala föreningar. Staden samarbetar med organisationerna på olika sätt och möjliggör medborgarverksamhet bland annat genom bidrag och genom att erbjuda avgiftsfria och avgiftsbelagda lokaler för verksamheten. Andra viktiga samarbetsparter är bland annat församlingar, andra religiösa samfund samt, i och med välfärdsområdesreformen, Östra Nylands välfärdsområde.

SEKTORN FÖR LIVSKRAFT

Tjänsterna för kontinuerligt lärande erbjuder möjligheter till mångsidiga hobbyer i Borgå. Målet är att ge alla invånare en möjlighet att hitta en passande hobby och att njuta av att lära sig tillsammans. Serviceområdet för kontinuerligt lärande består av Borgånejdens musikinstitut och Borgå konstskola – som utgör Konstläroanstalten – och Borgå medborgarinstitut.

Borgå medborgarinstitut erbjuder kurser närmast för vuxna och det finns ingen övre åldersgräns. Medborgarinstitutets kursutbud erbjuder inspiration, upplevelser av lärande samt hälsa och välfärd. Borgåbornas välfärd stöds i synnerhet av kurser och föreläsningar som gäller en hälsosam kost och livsstil, motionsinriktade kurser och andra kurser för välbefinnande. Det samma gäller även övriga verksamheter och kurser där man får utveckla sig själv och göra saker tillsammans med likasinnade. Därtill skapas välbefinnande av upplevelser av gemenskap och en stunds avkoppling från en vardag som kan vara stressande. Man tar inte ut kursavgifter av deltagarnas assistenter.

För äldre ordnas det kurser huvudsakligen dagtid, men också på kvällar. För äldre är kurserna ofta billigare. Kurserna för äldre finns i kursförteckningen bland de andra kurserna. Kurser för äldre finns i de flesta ämnes-

grupperna, främst inom datateknik, språk och gymnastik. Därtill ordnas en öppen föreläsningsserie för äldre som anknyter till universitetsverksamheten för äldre. IKIS-tupa är en träff för äldre som är gratis och i vilken man kan delta utan anmälan. Träffen ordnas varje fredag eftermiddag under medborgarinstitutets terminer.

Konstskolan/Musikinstitutet gör det möjligt att syssla med musik oberoende av åldern. Individuell undervisning eller undervisning i grupper i olika former ger många möjligheter att syssla med musik. Olika orkestrar och körer både förenar musikintresserade i olika åldrar och ger Borgåborna gemensamma aktiviteter som bidrar till välbefinnandet. Instrument- eller sångstudier utmanar studerandena att lära sig nya saker eller att repetera tidigare kunskaper.

Utbudet av konserter och evenemang som ordnas av musikinstitutet har någonting för alla åldrar. Att gå på konsert är alltid en upplevelse och i musikinstitutets utbud finns det säkert någonting för alla, eftersom det erbjuds allt från konserter med låg tröskel till stora orkesterkonserter eller soloupptredanden. Konserternas och evenemangens biljettpreiser är inte ett hinder för deltagande och lokalerna är till största delen tillgängliga. Biblioteken är viktiga mötesplatser för många äldre. Man kommer till biblioteket rentav dagligen för att läsa

tidningar, dricka kaffe och prata med andra kunder eller personalen. Alla är välkomna till bibliotekets avgiftsfria evenemang, såsom författarbesök, föreläsningar, konserter, teaterföreställningar och bokcirklar, och många äldre deltar i dessa. En av bokcirkarna ordnas på eftermiddagen. År 2024 inleder man på biblioteken ett projekt som kartlägger och testar tjänster som önskats av senior kunder.

Bibliotekets utrustning, såsom datorer med program, kopieringsmaskiner och skrivare, kan användas gratis av alla. Huvudbiblioteket har grupprum som kan bokas utan avgift av privatpersoner och föreningar, och de används flitigt. På biblioteken ordnar datateknikföreningen för äldre Enter ry handledning i användningen av datorer, mobiltelefoner, appar och sociala medier. Bibliotekets personal ger också handledning i användningen av apparater och digitala tjänster.

Biblioteksenheterna, inklusive biblioteksbussen, är tillgängliga. De flesta tjänsterna är öppna och lämpar sig för alla, oavsett ålder eller hälsa. Bibliotekets material väljs så att det täcker alla livsområden och intressen. Biblioteket har även ljudböcker och storstilsböcker. Under vissa villkor kan alla sorters biblioteksmaterial också fås med hemleverans antingen med bibliotekets hemtjänst eller via Celia-biblioteket.

Förutom stadens producenter av kulturtjänster och andra fritidstjänster, såsom biblioteket och medborgarinstitutet, finns det i Borgå också ett stort antal aktörer inom den kreativa branschen som erbjuder mångsidiga konst- och kulturupplevelser till skäliga priser. I regel är invånare i alla åldrar välkomna till kulturevenemangen. Information om evenemangen finns i stadens evenemangskalender i borgå.fi-tjänsten, som kan användas av alla arrangörer och invånare.

Det är fritt inträde till kulturtjänsternas konstutställningar på Konstfabriken och Galleri Gamla Kaplansgården, liksom till konstnärsträffar och mindre konserter som ordnas där. Andra regelbundna evenemang som är öppna för alla och avgiftsfria är Runebergsdagens gratis inträde till hemmuseet och andra publikenemang, den finska kulturens och Kalevaladagens fest, svenska dagen-festen och självständighetsdagens konsert. Stadens turist- och evenemangstjänster ordnar stora stadsevenemang som är avgiftsfria, såsom Borgå Ljus och Åkarnevalen. Kulturtjänsterna ordnar årligen program med kulturinnehåll under De gamlas vecka. På Konstfabriken har man regelbundet ordnat två gånger per år ett seniordisko som är riktat speciellt till äldre.

Kulturtjänsterna ordnar varierande utställningar fyra gånger per år i Östra Nylands välfärdsområdes fyra servicehem i Borgå och i Äppelbackens servicecenter. Målgruppen är servicehems invånare, deras anhöriga och personalen. Digitala kulturproduktioner har publicerats på stadens YouTube-kanal, till exempel ett besök i J.L. Runebergs hem, olika konserter och pysselworkshoppar. Borgå virtuella konstmuseum har producerats i samarbete mellan Borgå stad och Borgå museum och öppnades i december 2023.

Ur kulturtjänsternas bidragsanslag beviljas projektbidrag till föreningar, arbetsgrupper och enskilda aktörer i Borgå som ordnar öppen konst- och kulturverksamhet. Bidragstagarna ordnar bland annat olika slags konserter, körkonserter, teaterföreställningar och konstutställningar, och inträdet till dessa är antingen gratis eller mycket skäligt. Många bidragstagare ordnar avgiftsfria orkester- och körkonserter i Östra Nylands välfärdsområdes servicehem och vårdinrättningar.

Idrottsplatserna och -miljöerna som upprätthålls av idrottstjänsterna är avsedda för motionärer i alla åldrar och på alla nivåer, vilket möjliggör en motionsriktad livsstil för alla Borgåbor. I Borgå finns flera utemotionsplatser,

motionsslingor, friluftsleder, friluftsområden, badstränder, planer, skidspår, motionstrappor, fasta orienteringskontroller och näridrottsplatser för motion på eget initiativ. I Borgå finns det ca 110 idrottsplatser som kan användas fritt och det totala antalet idrottsplatser är ca 200.

Idrottstjänsterna erbjuder äldre Borgåbor handled motion i grupper med låg tröskel och i grupper för anpassad motion. I de handledda grupperna kan man utveckla rörligheten, muskelkonditionen, koordinationen, balansen och uthålligheten. Motionsgrupperna med låg tröskel lämpar sig för alla vuxna och äldre oberoende av nivå och kondition. Grupperna för anpassad motion lämpar sig för dem som på grund av skada, sjukdom, försvagad funktionsförmåga eller social situation har svårt att delta i allmänna motionsgrupper. I dessa grupper används olika motionsformer på ett mångsidigt och vid behov anpassat sätt och det ordnas grupper för alla – även för äldre. Grupperna för anpassad motion är gratis för deltagarna.

Enheten för främjande av integration svarar för mottagningen, introduktionen till samhället och främjandet av integrationen i fråga om flyktingar och asylsökande som placeras i Borgå eller självständigt flyttar till staden. Arbetet sker i samarbete med klienterna, myndigheterna och tredje sektorn.

I Borgå finns en mångprofessionell och flerspråkig servicecentral för invandrare. Integrationscentralen erbjuder tjänster som främjar integrationen och sysselsättningen i det inledande skedet, såsom personlig handledning och rådgivning i olika frågor som gäller en smidig vardag och myndighetsärenden, samt information om det finska samhället och kommunens tjänster. Integrationscentralen har också handlednings- och rådgivningstjänsten Moi-info, som har låg tröskel och är riktad till alla invandrare. Integrationscentralens servicespråk är finska, svenska, engelska, tyska, franska, ukrainska, ryska, arabiska, tigrinja och amhara. För övriga språk använder vi tolktjänster. Handledning och rådgivning med låg tröskel erbjuds alla invandrare oavsett ålder. Man kan få hjälp och information på sitt eget modersmål. Handledarna hjälper med att sköta vardagliga ärenden, såsom användningen av digitala tjänster. Äldre hänvisas även till kommunens olika tjänster för att öka delaktigheten.

Turist- och evenemangstjänsterna producerar årligen avgiftsfria stadsevenemang, som har en mångsidig betydelse för invånarnas välfärd. Evenemangen stärker den sociala samhörigheten och ger människor möjligheter att träffa varandra och samverka. Evenemangen skapar gemenskap och genom dem kan man minska den sociala

isoleringen. Att delta i evenemang kan främja invånarnas mentala välbefinnande. Avgiftsfria evenemang såsom Borgå Ljus-ljusfestivalen, nyårsfesten och karusellen på jultorget kan upplevas av alla stadsbor oberoende av inkomstnivån.

Genom att utveckla turisttjänsterna och lyfta fram turismutbudet i Borgå för närturisterna, dvs. för invånare i den egna kommunen och närkommunerna, kan man även skapa positiva välfärdseffekter. Resor som riktar sig till närområdena kan erbjuda ett lätt sätt att koppla loss från vardagens brådska och minska stressen. Att undersöka närområdena kan sporra människor att röra på sig, till exempel promenera, cykla eller åka på utfärder. Närturismen erbjuder en möjlighet att uppleva naturen och grönområden, vilket bevisligen minskar stressen och piggar upp. Turism i närområdena kan sporra människor att tillbringa tid med vänner och familjen, stärka sociala relationer och främja socialt välbefinnande.

Nærturismen kan också främja den lokala ekonomin genom att pengar används i lokala restauranger, butiker och tjänster. Därtill kan den öka miljömedvetenheten när turisterna blir medvetna om natur- och kulturvärden i närmiljön.

SEKTORN FÖR STADSUTVECKLING

Sektorn för stadsutveckling svarar för stadsinfran, såsom trafikplaneringen, planeringen av allmänna områden, byggandet och underhållet, stadsplaneringen, markpolitiken, byggnadstillsynen, miljöskyddet och miljöhälsövården. Allt boende och all rörelse sker i den byggda miljön, varvid sektorns beslut och planer har en stor betydelse för det vardagliga livet, exempelvis med tanke på framkomligheten och tillgängligheten. Genom planläggning och planering kan man påverka exempelvis välfärdsskillnader mellan områden och tjänsternas placering.

Ett viktigt tema i planeringen av markanvändningen är samverkan med invånarna. För de projekt som planeras ordnar man årligen flera samverkanstillställningar, och i planeringsprocessen beaktar man synpunkterna som förts fram vid dessa. I beslutsfattandet om viktiga projekt hör man även viktiga intressebevakningsgrupper, såsom äldrerådet och handikaprådet.

Inom sektorn för stadsutveckling främjas äldres möjligheter att röra sig och tjänsternas tillgänglighet och framkomlighet alltid när man planerar nytt samt genom olika utvecklingsprojekt. Stadsinfran upprätthåller även flera näridrottsplatser och uteplaner, varav en del även fryses ned under vintern. Dessa är idrottsplatser med låg tröskel som är gratis och öppna för alla.

Lederna för gång- och cykeltrafik är det överlägset populäraste motionsstället. Där kan man röra på sig gratis och de är således jämlika. Stadsinfran bygger parkkorridorer och leder för gång- och cykeltrafik, och skapar såle-

des bättre förutsättningar för fotgängare och cyklisterna. Staden har godkänt en cykelstrategi, som innefattar bl.a. förbättring av vissa förbindelser antingen till kvalitetskorrider för cykling eller cykelgator. Därtill främjar staden tillsammans med Nylands NTM-central byggandet av vissa cykelvägar intill statens landsvägar. Genomförandet av dessa beror i stor utsträckning på NTM-centralens och de övriga parternas engagemang i projektet, men även Borgå främjar arbetet aktivt.

I markpolitiken stöder man äldres möjligheter till bra boende genom att överlåta tomter för serviceboende utgående från planläggningen och på basis av faktiska behov som konstaterats genom samarbete med välfärdsområdet. Markpolitiken producerar minst två bostadshöghustomter för ARA-produktion i enlighet med målen i boendeprogrammet, och strävar efter att producera i enlighet med budgetplanen. Inom serviceområdet för markpolitik strävar man efter att skapa välfärd genom att genomföra tomtförsäljningsmålen för 2024 och 2025. När planen för Vindkulla färdigställs, uppskattningsvis 2024–2025, kommer en tomt för serviceboende till salu.

I föravtalen och köpebrevet beaktas att när man säljer tomter på Västra åstranden så betalar säljaren till staden en fast summa som konstpenning utöver köpesumman. Pengarna används för Västra åstrandens konstprogram. Stadsstyrelsen har 16.1.2023 § 33 uppdaterat Västra åstrandens konstprogram så att konstpenningen framöver har höjts till 22 euro/m² vy.

Under de senaste åren har det konstaterats en trend att äldre människor flyttar närmare centrumområdena där tjänsterna finns. Staden har vackra planteringar och bänkar man kan vila sig på och dessa är riktade till alla åldrar, men beaktar särskilt de äldre. Servicelinjen är planerad uttryckligen med tanke på den äldre befolkningen. Inom trafikområdet kan man under vardagar kalla på bussen genom att ringa chauffören enligt stamtidtabellen.

Säkerheten och framkomligheten beaktas i all planering och byggande av stadens gator. Specialgrupper beaktas på olika sätt, bl.a. ska sikten vara fri så att små barn kan upptäckas från fordonen, ytmaterial och höjdskillnader anpassas med tanke på personer med begränsad rörlighet. För den arbetande befolkningen strävar man efter att ordna en smidig kollektivtrafik, bl.a. genom anslutningsparkeringsplatser, smidiga bytesplatser och sammanjämkning av andra trafikmedel, så att användningen ska vara så lätt och flexibel som möjligt. För närvarande finns det på stadens område stadscyklar som stadsinfran ordnat.

Ett tryggt offentligt rum och en trygg miljö planeras för alla stadsbor. Särskilt med tanke på äldre är det dock viktigt för välbefinnandet med ett tryggt stadsrum, som lockar en att gå ut. Viktiga grundläggande principer i planeringen är att omgivningen är skyddad, att skalan är lämpligt liten, att det finns möjligheter att vila och att belysningen är bra. I större skala skapas en trygg stadsstruktur genom att man blandar funktioner och möjliggör träffpunkter.

År 2024 ska man konkurrensutsätta det nya kollektivtrafiksystem som tas i bruk under 2025. Den nuvarande planen gör det möjligt att eventuellt ta i bruk systemet i sin helhet i enlighet med budgeten åren 2025–2027. Det innebär att biljett- och betalssystemet förnyas och produktion av kundrådgivartjänster i närheten av torget. Införandet av systemet förutsätter också att man anställer en kollektivtrafikplanerare samt en betydande arbetsinsats för den nuvarande trafikplaneringen. Med det nya systemet kan bilfria personer röra sig lättare och bättre och äldre personer kan bo kvar hemma längre. Systemet stöder alla befolkningsgruppers möjligheter att röra sig. Byggnadstillsynen beslutar om tillståndsärenden som gäller byggandet samt ger allmän handledning och rådgivning. Byggnadstillsynens uppgift är att för sin del säkerställa byggandet av en trygg, sund och trivsam livsmiljö. Byggnadstillsynsmyndigheten övervakar byggandets lagenlighet och miljöns tillstånd. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet har också till uppgift att sköta den allmänna handledningen och rådgivningen som behövs i kommunen i fråga om byggande.

Byggnadstillsynen övervakar iakttagandet av lagar och förordningar som gäller en trygg, sund och trivsam livsmiljö. Därtill övervakar byggnadstillsynen att byggnadernas tillgänglighet förverkligas i olika byggprojekt. Man är mycket nöjda med byggnadstillsynens kundtjänst och öppettiderna är bra anpassade till kundernas behov. Tillståndsbehandlingen sker elektroniskt via tillståndspunkten, som är tillgänglig och kan användas lätt. Man får personlig kundtjänst på begäran. Kundtjänsten sker

till största delen i samband med besök vid objektet. I byggprojekt för strukturer som stöder rörligheten går man igenom om det är nödvändigt att skaffa tillstånd. På det sättet strävar man efter att säkerställa att bidrag som t.ex. en person med begränsad rörlighet fått riktas till genomförandet av själva strukturen som stöder rörligheten snarare än till tillståndsavgiften.

Miljöhälsovården säkerställer genom tillsyn att boendeförhållandena vid bl.a. vårdinrättningar för äldre och enheter för serviceboende med heldygnssomsorg uppfyller kraven i fråga om hälsoskydd. I samband med tillsynen främjar man genom handledning och rådgivning förebyggandet av problem på grund av värmeböljor i nämnda omgivningar. Värmeböljorna förväntas öka i takt med att klimatförändringen framskrider, och långvariga värmeböljor har i undersökningar konstaterats öka överdödligheten bland äldre och förvärra sjukdomssymtomen.

Hälsoskyddet svarar för myndighetsuppgifter enligt hälsoskyddslagen, såsom rådgivning och utredning av hälsorisker när det gäller hushålls- och badvatten, lokaler för boende och vistelse, skönhetssalonger och andra konsumenttjänster med ingrepp i huden samt hälsoövervakningen och hälsoskyddet i fråga om internationella fartyg. Därtill svarar hälsoskyddet för övervakningen av tobakslagen i de inomhus- och utomhuslokaler som har rökförbud enligt lagen samt för att meddela rökförbud för bostadssammanslutningar efter ansökan. Hälsoskyddet fortsätter arbetet med att förebygga hälsoskador som klimatförändringen orsakar, vilket är en tyngdpunkt

som anknyter till strategin. Man fortsätter att utveckla remissprocessens genomslag och inleder utvecklingen av tillsynsprocessen i fråga om farkoster.

Livsmedelstillsynen svarar på sitt verksamhetsområde för livsmedelstillsynsmyndighetens uppgifter, såsom handläggning av tillstånd och anmälningar samt regelbunden tillsyn av aktörer inom livsmedelsbranschen och rådgivning. Livsmedelstillsynen deltar i utredningen av matförgiftningsepidemier. Livsmedelsteamet övervakar även försäljningen av tobaks- och nikotinprodukter bl.a. genom att bevilja försäljningstillstånd. Samarbete med Östra Nylands valfärdsområde görs i tillsynen, det förebyggande rusmedelsarbetet och förebyggandet av hälsoskador.

Veterinärtjänsterna svarar för de grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i fråga om sällskapsdjur och produktionsdjur. Veterinärtjänsterna svarar även för djurskydds- och djursjukdomstillsynen. Borgå miljöhälsovård har jointsamarbete med Vanda stad, som utanför tjänstetid svarar för smådjursjouren i Askola, Lapträsk, Lovisa, Borgnäs, Borgå, Sibbo och Vanda. Borgå stad svarar för veterinärjouren i samma område i fråga om stora djur. De grundläggande veterinärtjänsterna och dygnet runt-jouren i Mörskom och Pukkila köps av Helsingfors universitets produktionsdjursjukhus. Lagen om djurvälstånd träder i kraft i början av året och den nya veterinärvårdslagen förväntas träda i kraft under 2024.

SEKTORN FÖR VÄXANDE OCH LÄRANDE

Sektorn för växande och lärande svarar för småbarns-pedagogiken, den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. Sektorn har inte egentliga tjänster för äldre, men den möjliggör exempelvis skolmormor- och skolmorfarverksamhet som är frivilligarbete som ordnas i samarbete med Mannerheims barnskyddsförbund. Inom sektorn har man inlett en kartläggning om vidareuthyrning av lokaler och enhetlig praxis i anslutning till detta.

SEKTORN FÖR KONCERTTJÄNSTER

Personal-, demokrati- och utvecklingsenheterna utgör ett eget serviceområde, där man utvecklar gemensamma verksamhetsmodeller för att producera organisationens interna stödtjänster.

Personalenheten sporrar personalen till kontinuerligt lärande, delaktighet och utvecklingen av det egna arbetet. Utbildning på fritiden stöds med utbildningsstipendier. Tyngdpunkten i föreläsningarna om välbefinnande i arbetet ligger på att identifiera och hantera de egna belastningsfaktorerna samt på förmåga till förändring. I enlighet med Borgå stads personalprogram och arbetskyddets verksamhetsprogram är stadens mål att vara den bästa arbetsplatsen för sin personal. Stadens allmänna beredskapsplan uppdateras till att motsvara den förändrade verksamhetsmiljön och organisationen. Till stöd för säkerhetsplaneringen bereds en säkerhetsenkät till invånarna.

Förvaltnings- och demokratienheten fortsätter att utveckla kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka vid sidan av den traditionella förvaltningsverksamheten. Förfarandena för deltagande budgetering utvecklas med hjälp av erfarenheterna från 2023 och det datasystem som tagits i bruk. Verksamhetsformerna för påverkansorganen, det vill säga ungdomsfullmäktige samt äldrerådet och handikapprådet, utvecklas så att de tryggar tillräckliga verksamhetsförutsättningar för dem. Behandlingen av invånarinitiativ effektiviseras och behandlingsprocesserna förenhetligas.

Utvecklings- och digitaliseringsenheten har som en uppgift att främja utvecklingen av e-tjänster. Ett exempel på en ny e-tjänst är webbutiken och -betalningen som infördes år 2023. Syftet med webbutiken är att göra

det möjligt att sälja Borgå stads produkter och tjänster på nätet. Nätbutiken är öppen 24/7, vilket innebär att kommuninvånarna kan göra inköp när som helst och det ger mer flexibilitet i vardagen. Nätbutiken kan stödja välfärden genom att erbjuda kommuninvånarna biljetter till filmer, läger, konserter och simhallen. Genom nätbutiken kan kommuninvånarna också reservera lokaler till exempel för att stödja en idrottshobby. Användningen av nätbutiken utvidgas under de kommande åren.

Ett annat exempel på en ny digital tjänst som främjar invånarnas välfärd är verktyget för deltagande budgetering. Det digitala verktyget för deltagande budgetering utvecklas även 2024, så att det bättre än tidigare stöder kommuninvånarnas lika möjligheter att framföra idéer och delta i omröstningar. Noggranna planer för digitaliseringen åren 2024–2025 finns i digiprogrammet och -färdplanen som utarbetas med tanke på kommuninvånarnas, företagets, turisternas och personalens intressen.

Finansiering och strategi-enheten svarar för planeringen och uppföljningen av stadens ekonomi som helhet samt för den interna revisionen. De centraliserade upphandlingstjänsterna styr och genomför stadens upphandlingar som överskrider gränsvärdena så att de sker kostnadseffektivt och i enlighet med upphandlingslagen. Enheten samordnar genomförandet av stadsstrategin och följer upp strategiindikatorer samt fastställer program som är viktiga med tanke på stadsstrategin och som styr sektorernas resursanvändning. Därtill styrs sektorerna i klimat- och miljöfrågor i enlighet med strategin och klimat- och miljöprogrammet samt i frågor som gäller välfärd och hälsa i enlighet med strategin och välfärdsplanen (från barn till äldre) och vidare samordnas arbetet mot målen i välfärdsplanen.

Serviceområdet för lokaler erbjuder sunda, trygga och trivsamma lokaler som stöder verksamhet till alla barn, familjer, kunder och stadens anställda. Serviceområdet upprätthåller de egna fastigheternas uteområden och gårdar så att de är trygga och trivsamma även utanför enheternas öppettider. Serviceområdet gör det möjligt för organisationer, klubbar, sällskap och föreningar att hyra stadens egna fastigheter och lokaler förmånligt. Själva uthyrningen sker via Kompassen-tjänsten.

Serviceområdet Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer ansvarar för kommunikationen, samhällsrelationerna, marknadsföringen och varumärket, kundservicen och rådgivningen samt internationella ärenden och besök, stadsdirektörens assistentuppdrag och styrningen av översättningstjänsterna. Enligt stadsstrategin stärker en öppen och tillgänglig kommunikation och planmässig marknadsföring Borgås dragningskraft och varumärke. I kommunikationen beaktas utöver tvåspråkigheten även klarspråkighet.

Invånar- och servicekommunikationen utvecklas genom att man i provsyfte publicerar en invånartidning två gånger per år. I den tvåspråkiga tidningen finns också ett sammandrag på engelska. Invånartidningen som delas ut till varje hushåll når även de invånare som inte nås via stadens webbplats, lokala medier eller sociala medier.

Åtgärder i välfärdsplanen för äldre

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt. Som åtgärder i denna plan har man valt ärenden som vi ägnar särskild uppmärksamhet åt.

Uppföljningen av den större bilden görs i fråga om åldersgruppen i fråga med hjälp av de fastställda indikatorerna för mentalt välbefinnande, hälsosamma levnadsvanor samt stärkande av delaktighet och aktivitet som beskrivs i den allmänna delen av välfärdsplanen. Av indikatorerna har man gjort en separat Power-Bi, som tillagts på stadens webbplats. Sektorerna följer även med andra indikatorer som anknyter till dessa samt hur arbetet framskrider.

Mål	Åtgärd	Ansvar
Vi stärker kommuninvånarnas mentala välbefinnande	Stadsbilden piggas upp under olika årstider av mångsidiga kultur- och stadsevenemang som når kommuninvånarna.	Sektorn för livskraft
	Man säkerställer olika möjligheter för invånarna att träffas och upprätthåller trygga, avgiftsfria offentliga rum (lokaler, evenemang, stadsmiljön).	Alla sektorer
	Bibliotekets hemtjänst levererar böcker hem om man inte på grund av åldern eller sjukdom kan besöka biblioteket	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster
	Personalen utbildas regelbundet om olika teman som är centrala i äldres vardag. Man strävar efter att göra det möjligt även för samarbetsparter att delta i dessa. (stärkande av välfärden, förebyggande rusmedelsarbete).	Sektorn för livskraft/Medborgarinstitutet Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
	Man ökar kompetensen kring mentalt välbefinnande och metoder för att stärka det bland yrkespersoner som arbetar med äldre.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
	Främjande av vuxnas läskunnighet och läsintresse med boktips, bokcirklar, författarevenemang, ordkonstevenemang och marknadsföring av bibliotekets material som kan lånas.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster
	Vi kartlägger metoder att förbättra livskvaliteten och funktionsförmågan samt minska ensamheten hos personer över 75 år.	Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Konstutställningar i servicehem	Sektorn för livskraft/kulturtjänster
	Mångsidigt kursutbud inom motion, näring, sömn och förebyggande rusmedelsarbete.	Sektorn för livskraft Koncerttjänster/Finansiering och Strategi
	Man ökar informationen om hälsofrågor som gäller livsmiljön.	Sektorn för stadsutveckling

I Borgå görs det mycket arbete för att främja kommuninvånarnas välfärd och hälsa. En del av verksamheten och utvecklingen genomförs som grundläggande arbete. Därtill sker utvecklingsarbete i flera olika projekt.

Mål	Åtgärd	Ansvar
Vi stärker kommuninvånarnas hälsosamma levnadsvanor	Verkställande av idrottsprogrammets åtgärder, bl.a. utveckling av friluftsleder-, -områden och -platser.	Sektorn för livskraft/idrottstjänster
	Man sporrar äldre till nya hobbyer, fritidsverksamheter och kontinuerligt lärande som individer eller i grupp. Utlåningen av idrottsredskap fortsätter vid biblioteken.	Sektorn för livskraft
Vi stärker kommuninvånarnas delaktighet och aktivitet	Organisationsbidrag till sammanslutningar som ger äldre ett bredare utbud med verksamhet och delaktighet.	Sektorn för livskraft
	Genom samarbete mellan organisationer och Borgå stad stöds utvecklingen av äldres digitala färdigheter och arrangeras digistöd.	Sektorn för livskraft/bibliotekstjänster, medborgarinstitutet
	År 2024 kartlägger och pilottestar man bibliotekstjänster som önskas av äldre inom projektet Ikäviisaat palvelut kirjastoon.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster
	I Det här vill vi tala om-projektet ordnas publikdiskussioner på biblioteket om teman som bl.a. seniorföreningarna valt. Till diskussionerna bjuder man in beslutsfattare och tjänstemän för att föra dialog med invånarna.	Sektorn för livskraft/Bibliotekstjänster
	Förbättringarna av stadsrummets tillgänglighet fortsätter. Vid nybyggande beaktas närheten till tjänster och möjligheterna att smidigt ta sig fram. Gemensamma utrymmen främjas vid nybyggen och renoveringar. Tillräckliga och användarvänliga förvaringslokaler för hjälpmedel säkerställs.	Sektorn för stadsutveckling
	Tjänsternas tillgänglighet förbättras genom kollektivtrafiktjänster. Man fokuserar på att skapa en högklassig och sammanhängande miljö för fotgängare. Man ser till att det finns tillräckligt med bänkar och skärmtak.	Sektorn för stadsutveckling
	Gatumiljöns trygghet förbättras: belysning, skyltning, framkomlighet, social trygghet.	Sektorn för stadsutveckling
Man använder arvsmedel för att anställa en gemenskapshandledare till Gammelbacka för att öka samhörigheten och delaktigheten i området.	Sektorn för livskraft	
Förbättring av nättjänsterna och servicehandledningen i alla åldersgrupper.	Kommunikation, marknadsföring och samhällsrelationer	

Källor

Helsingfors universitet 2023. Epävarmuutta ja vaihtelevaa osallisuutta: Selvitys ihmisoikeuksien toteutumisesta vammaisten henkilöiden arjessa. Hämtad 18.1.2024. [loppuraportti.pdf \(helsinki.fi\)](#)

Statsrådet 2019. Förutsättningar för uppväxt, lärande och delaktighet för alla: Forskarnas observationer och rekommendationer för främjandet av möjligheterna till mångsidig utveckling, hälsa och deltagande bland barn och unga. Hämtad 18.1.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-701-7>

Statsrådet 2021a. Statsrådets principbeslut: Främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030. Hämtad 18.1.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-864-2>

Statsrådet 2021b. Främjande av välfärd, hälsa och säkerhet 2030: Genomförandeplan. Hämtad 18.1.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-670-9>

Människorna gör staden.

PORVOO BORGÅ